

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09501

TRIT NOKH TRIT

Sarah Fell-Yellin

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

טריט נאך טריט

119

סאַרע פעל-יעלין

אילוסטרירט פון
נאַמע קאַזלאָווסקי

אַרויסגעגעבן פון
קאָמיטעט פון אַרבעטער און סולטור אָרגאַניזאַציעס
אין באַסטאָן, מאַס., אַמעריקא
1937

COPYRIGHT 1937, BY SARAH FELL-YELLIN
BOSTON, MASS.

○

איבערדרוקן, אינגאנצן אָדער טיילווייז, אָן דער
דערלויבניש פון מעכאַבער, פאַרבאַטן.

געזעצט און געדרוקט באַ דער

אינדעפּענדענט פּרעס, באַסמאָן

אנערקענונג

איך וויל אין א פאָר ווערטער אויסדריקן מיין פולסטע אנערקענונג און דאנקבארקייט צו אלע כאוויירים, פריינט און אָרנאָניזאציעס, וואָס האָבן מעגלעך געמאכט דאָס אַרויס-געבן פון מיין בוך.

צוערשט וויל איך מיט פרייד דערמאָנען אַז כאַווער מוישע נאָדיר איז געווען דעריעניקער וואָס האָט פאָקטיש גענומען די איניציאַטיוו אין צוזאַמענשטעלן און אינספּירירן

דעם קאָמיטעט גלייך צו צוטראַטן צו דער אַרבעט.

צווייטנס קומט דער קאָמיטעט — זיין צוזאַמענשטעל און גייסט האָט באַוווּן אַז אַ פּראָלעטאַרישער שרייבער האָט זיך אַף וועמען אָנצושפּאַרן; זיין אומדערמידלעכע אַרבעט און ערנסטע פּאַר-שטענדעניש פאַר אַזאַ קולטור-אַרבעט ווי אַרויסגעבן אַ בוך איז אַ שיינער אָנהויב פאַר ווייטערדיקע קולטור-דערגרייכונגען.

און צולעצט, אָבער ניט צום ווייניקסטן דאַנקבאַר, בין איך די נאָהנטע כאַוויירים אויסער דעם קאָמיטעט, וואָס האָבן מיט זייער טיכטיקער פּאַרפאַרשפּרייטונג פּונ'ם בוך אַרויסגעהאַלפּן דעם קאָמיטעט דערפּאַלגרייך דורכצופירן די אַרבעט. אַ דאַנק קומט אויך דעם סינסטלער נאָטע קאָלאָאָוסקי (געוועזענער שילער מינער נאָך פון פּוילן), וואָס האָט מיט זיינע איינדרוקספולע אילוסטראַציעס באַצירט מיין בוך.

אונטערוועגנס צו אַ בעסערער וועלט, צווישן אַזוי פיל טאָג-טעגלעכע רומינע, נויטווענדיקע אויפנאַבן, איז די פּריידיקע קאָ-אָפּעראַציע און דערמוטיקונג פון כאַוויירים אַן אַנרעג צום ווייטער-דיקן שאַפּן.

סאַרע פעל-יעלין.

פארלאג קאמיטעט :

ל. הורוויטש, פארויצער
דר. ה. האלפערן, טרעזשורער
מענדל יעליו, סעקרעטער

ריווא משוימסאן	ס. בלאק
איזידאר לעווים	כאווער און כאווערטע בער
ה. סמילג	וו. גאלדשטיין
מ. פישמאן	איווא האמסאן
בערטא קאהן	מערי האלפערן
דר. פאולין קלארק	וואלף וויינער
נ. קראסין	ענא ווייס
דארא ריקלין	שיפרע מאר
איזידאר שאר	דר. ה. משוימסאן

אינדארימט פון פאלגענדיקע ארגאניזאציעס :

אידישע בורא פון דער קאמוניסטישער פארטיי
פון באסטאן
דיסטריקט קאמיטעט פון אָרדן
דיסטריקט קאמיטעט פון איקאר
בירא-בידזשאן אינסטיטוט פון באסטאן
דיסטריקט קאמיטעט פון פרויען קאונסלס
דזשאן ריד ברענמש 718 אַרבעטער רינג
פרויהייט געזאנג פאריון

צו מיון טייערן באווער און פריינט
מענדל.

א פאָר ווערטער פון משה נאָרד

(אנשטאט אַ פאַרוואָרט)

טייערע חבר'מע שרה פעל-יעלין:

ווען איך האָב אייך צוגעזאָגט צו שרייבן אַ פאַרוואָרט צו אייער בוך, האָב איך מיר גאַרנישט געקאַנט פאַרשמעלן ווי שווער דאָס וועט מיר אַנקומען.

זוכנדיק טיף אין מיר דאָס וואָרט וואָס זאָל אָננעמען אייער וואָרט ביי דער האַנט און עס פאַרשמעלן, האָב איך מיך פאַרשעמט פאַר זיך אַליין. ווי קאַן איך, וואָס איך האָב אַזוי ווייניק אמונה אין ליטעראַרישע אויטאָרימעט, געבן אויטאָרימעט?

ביי מיר איז שמענדיק אויסגעקומען, אַז אַ פרעמד פאַר-וואָרט אין אַ בוך, איז ווי אַ פאַרטערע פון זיך אַליין אין דער אייגענער שטוב, סאַמע אויבנאָן, איבערן שפיגל...

פון דעם ביסל וואָס איך האָב געלייענט פון אייער בוך, ווען איר האָט מיר געוויזן די קינדער-מעשיות און קינדער-לידער, דאַכט זיך מיר, אַז מער ווי דאָס קינד, איז עס דאָס פראַכטיג מוטערלעכע אין אייך, וואָס קומט דאָ צום אויס-דרוק.

איך, ווי איינער פון די פילע מוטערלאזע קינדער אין דער
אידישער ליטעראטור, ווייס איך ווי אייך אפצושאצן, מייערע
חבר'מע שרה פעל-יעלין. וועלכער קוואל פון זויבערער גומס-
קייט צו מענטש און וועלט עם שלאגט פון אייערע דיכט-
ווערק און כפרט צום ארבעטנדיקן און אונטערדריקטן!

מוטער, לערערין, קעמפערין — אויף דעם באַרוף, דאַרפן
אייך אלע מקנא זיין, אין און אויסער דער ליטעראטור.

מער קונסט, ווייניקער קונסט — באַ אזא יום-טוב'דיקער
געלעגענהייט, ווי עם שמעלט מיט זיך פאַר דאָס דערשיינען
פון אייער בוך, דורך דער איניציאַטיוו פון אזוי פיל פריינט,
חברים און פאַרערער אייערע, אינ'ם רושיקן קרייז פון אייער
ווירקן — דאָ בלייבט די מכינות פאַרשעמט און רוקט זיך
באַשיידן אַוועק אין אַ ווינקל.

מוטער מייערע, לערערין, געשעצטע, קעמפערין גע-
ליבטע!

משה נאָדיר.

טריט נאך טריט

ט-ר-י-ט נ-א-ך ט-ר-י-ט

אָפּ אַ באַרג אַ הויכן
וואַרט אַ נייע וועלט,
פרעכטיקע פּאַלאַצן
זיינען דאָרט צעשמעלט.

זי וואַרט געשמידט אין קייטן
אָפּ מיר און אויך אָפּ דיר,
הינטער שווערע טויערן,
הינטער גאַלדן מיר.

אין ליכטיקע זאַלאַנען,
שטייען טישן גרייט,
לעקאכער מיט טאַרטן,
עסט מען אנשמאט ברויט.

טייערע מאַיכאַלים,
וויין און זיסער מעד,
אייז-קרים פולע טאַצן
בא טויערן פון שטעט.

שפּילכלעך אין מיליאָסן
ווערן דאָרט געמאַכט —
אַרבעט, שטיף און הוליע
פון פרי ביז שפּעט ביינאַכט !

שפיל-שטעט פול מיט וואונדער,
 שיפן, עראפלאנען,
 קינדערשע פאבריקלעך,
 לויפנדיקע באנען.

גראם זיינען פאלאצן,
 פענסטער אָן אַ צאל,
 ס'האַט די זון פארטריבן
 שאַטנע פונ'ם טאַל.

לעב ווי פרייער פויגל,
 ווי אַ פיש אין יאַם,
 ווי אַ בלום אין גאַרטן,
 ווי אין וואַלד אַ שטאַם.

וואַלט דאָך גוט געוועזן,
 הויבט זיך אָן אַ זאַרג —
 ס'האַט אַ וואַלד אַ שוואַרצער
 אַפגעצאמט דעם באַרג.

דאַרף מען האַק און זעגן,
 דאַרף מען פלייצעס שטאַרק —
 אויסהאַקן זיך שטעגן
 צו דעם וואונדער-באַרג.

באַרג אַרויף צו קריכן
 מוז מען זיין געניט —
 מען מוז גיין פאַמעלעך,
 היטן יעדן טריט.

גליטשיק זיינען פעלזן
פון אלטן מאך און שימל,
אין בארג-שפאלטן פארטייעט
א ווילדער שלאנג-געווימל.

וואלקנדיקע שאַטנס
ווארפן אן א שרעק,
טאנצן פאר די אויגן,
פירן אפ פון וועג...

בליק געצילט ארויפצו —
ניט א טריט צוריק —
פון די שווארצע וואלקנס
פלעכט צונויף א בריק.

אף דעם בארג דעם הויכן,
אונטער שווערן טויער,
לייגט די וועלט, פון וואונדער,
צו דער ערד איר אויער.

הערט זי ווי מיר גייען,
מעסטן יעדן טריט,
פילט זי ווי מיר טראגן
איר א יאממעוון ליד.

הערט זי פויקן קלאפן,
הערט זי שפילן פלייטן,
גריסט זי אונז פון ווייטן
מיט געבראזג פון קייטן.

אירע הענט געפענטעמט,
אירע פים געבונדן,
ביינקענדיקע אויגן —
פאקעלן צעצונדן.

מיר אף וועגן שווערע
זאלן זי דערהערן,
ס'זאל די צאל פון כראווע
וואקסן און זיך מערן.

גייען מיר און זינגען
פון דעם גרויסן וואונדער,
ווערט דער טראַט פון אלמע,
לייכטער ווי פון קינדער.

דורך דעם וואַלד געדיכטן,
דורך צעקרימטע שטעגן,
טרעפן זיך די מאַכנעם
אף געקלערטע וועגן.

זינגט די זעג און האַמער,
ענטפערן די טאַלן,
פריילעכער ווערט, גראַמער
ס'יובלען ווידער קאַלן.

קנאַלן וואו האַרמאַטן,
רופט צום קריג דער האַרן,
היטן מיר, סאלדאַטן,
אונזער שליאַך דעם קלאַרן:

פּיס — ווי גרינגע צינגן,
 אויגן — שאַרפע פּיילן,
 הענט — ווי ווינט אין זעגלען,
 הערצער — הייסע קוילן.

יעדער טריט מאַכט לויזער
 אַף דער וועלט אַ קייט,
 יעדער שפּאַן פאַרקוינדיקט
 איר אַ נייע פּרייד.

ווייס זי אַז מיר גייען . . .
 ווייס — מיר קומען אָן
 און צעוויקלט באַרג זון
 ווי אַ זיגער-פּאַן.

און אַט פּראַלן טירן,
 און אַט פּלאַצן ריגלען,
 ס'ווערן שנעל צעבראַכן
 אַלמע, שווערע זיגלען.

וועלט איז פּריי פון קייטן,
 וועלט איז פּריי פון צוואַנגען,
 ס'וויינען פּידלען, פּלייטן,
 ס'דונערן געזאַנגען.

וועלט אין שווערע וואונדן,
 פּירט אונז אין זאַלאַנגען,
 צו געגריימע מיטן,
 אויסגעפּוצט מיט פּאַנען.

פערצן

ווערן אויגן-בעכער
פול מיט זיסע טרערן,
הויבן מיר די פויסמן
און מיר שווערן, שווערן:

אונזער וועלט פון זאטקייט,
אונזער וועלט פון וואונדער,
וועלן מיר באזינגען
פאר אונזערע קינדערס-קינדער.

א גוט יאמטעוו

(א מאטאָנע אלע קינדער)

א גוט יאמטעוו,
א גוט יאמטעוו,
טראַם-טאַר-טראַם-טאַ
איינס, צוויי, דריי.
פאָנען רויטע,
פרייד אין האַרצן
טראַגט אַנטקעגן
ערשמער מאַי!

גלייך און שטאַלץ,
ווי פיאַנערן,
מאַרשן קינדער
ריי נאָך ריי,
הויבן יאמטעוודיק זיך
פיסלעך,
טראַם-טאַר-טראַם-טאַ
לייכט און פריי.

א גוט יאמטעוו,
טאמע - מאמען,
טראם-טא-רא-ראס-טא
איינס, צוויי, דריי,
מירן גיין מיט אייך
צוזאמען
ביז די וועלט
וועט ווערן פריי.

א גוט יאמטעוו,
אלע קינדער
טראם-טא-רא-ראס-טא
איינס, צוויי, דריי,
שווארצע, ברוינע,
געלע, ווייסע,
זינגט און טאנצט
לעקאוועד מאי!

די קאפעליע

1

העי, קאפעליע, קיילים נעמט,
אלע קוקט מיך אן,
גרייט זיי, פייקל און טרומיימער,
גרייט זיי, סאקסאפאן!

איך בין אייער קאפעלמייסטער,
הערט וואס כ'זאג אייך אן —
אויפ'ן וואונק פון וואונדער-שמעקל
הויבן אלע אן:

איינס, צוויי — טראמ-טא-טא
איינס, צוויי — טר-טר-טו
טראמ-טא-טא און טר-טר-טו
העי, שליממאזעל, וואו ביסטו,
פייקלער מיט דיין בוס? ...

2

פייקלער, ניט פארפעל דיין בוס,
גלייך נאכ'ן טרומייט,
האסט פארשלאפן, פעפער דו,
די גאנצע שפיל צעדרייט! ...

הויכט זשע אָן צום צווייטן מאל —
 קיילים גרייט אין האַנט —
 שאַרף מוז האַלטן אויג און אויער
 יעדער מוזיקאַנט.

איינס, צוויי — טראַמ-טאַ-טאַ
 איינס, צוויי — טו-טו-טו
 טראַמ-טאַ-טאַ און טו-טו-טו
 סאַקסאָפּאָן, אוי וואָס טוסטו,
 וואָס קרייסטו ווי אַ האַן?

3

שלימאזאלניק, סאַקסאָפּאָן,
 וואָס קרייסטו ווי אַ האַן?
 נעם די אויגן אין די הענט
 און זע וואָס כ'היים דיר טאַן...

כעוורע, ס'איז דאָס לעצטע מאל,
 ווייזט זשע וואָס איר קענט —
 טויג עס ניט, טו זוכט זיך אויס
 אָן אַנדער דיריגענט!

איינס, צוויי — טראַמ-טאַ-טאַ
 איינס, צוויי — טו-טו-טו
 טראַמ-טאַ-טאַ און טו-טו-טו
 שווייג, טרומייטער, לאַז צו רן,
 וואָס ווילסטו מיט דיין קוויטש?!

מיט א קוויטשל א טרומייט,
 א פייקל מיט א בום,
 סאקסאפאן ווי הענדל קרייט,
 וואס קען ארויס דערפון?
 העי קאפעליע, קיילים נעמט,
 יעדער אין זיין האנט
 און פארזאגט א צענטן מאל
 צו זיין א מוזיקאנט! ...

איינס, צוויי — טראמ-טא-טא
 איינס, צוויי — טו-טו-טו
 טראמ-טא-טא און טו-טו-טו
 מארש, קאפעליע אין א זו
 דארט איז אייער ארט! ...

צוואנציק

ס'גייט דער זייגער, ס'גייט...

ס'גייט דער זייגער, ס'גייט,
האָמערט אונדזער צייט,
פלעכט פון רעגעס קורצע
טעג, מאַנאַטן, יאָרן ;
וועכט פון זאָרג — אַ שליער,
און פון פרייד — אוואָרן.

ס'גייט דער זייגער, ס'גייט,
האָמערט אונדזער צייט,
און ווען נאַכט קומט שטילע,
וויינט ער אויס זיין טרויער,
און אַ סאָד אַ זיסן
רוימט ער איין אין אויער :
„דער היינט פון צאָר — ווערט נעכטן,
דער מאָרגן וועט כאַלד קומען ;
שוין פאַרטיק די געפלעכטן
פון פרייד און רויטע בלומען . . .

„ס'גייט דער זייגער, ס'גייט,
און פלעכט פון גליק אַ צייט —
זייט גרייט ! . . .”

פּרילינג

ס'איז פּרילינג אין דרויסן,
עס בליט גראַז און בוים;
עס וואַקסט אויך דער הוננער
אין אַרעמער היים.

אין זון פון דעם פּרילינג
קוקט שאַרפּער אַרויס
דער אומעט און גרויקייט
פון אַרבעטער-הויז.

די קינדער אַנטלויפן
צו ליכטיקער גאַס,
פאַרטרייבן דעם אומעט
אין שטיף און אין שפּאַס.

לויפט הוננער זיי נאָך
און פאַרשטעלט יעדן טראַם,
און אין פּוסטע געדערים
ער טאַנצט קאַראַהאַד.

ס'איז פּרילעך אין דרויסן,
עס בליט גראַז און בוים,
נאָר קינדערלעך וועלן
אין גאַס און אין היים. . .

יאנקעלע דער עקספּלאַטאַמאָר

יאַנקל איז מיטאַמאַל אַ געוויר געוואָרן. זיין מומע, וואָס האָט פאַרבראַכט מיט זיי אַ פאַר טעג, איז היינט אוועק-געפאַרן און אים איבערגעלאָזט אַ האַלבן טאלער — איר פאַרשטייט כאַטש, אַ גאַנצן האַלבן טאלער!

פון גרויס סימכע האָט זיך יאַנקל שיר ניט צעוויינט, ס'האָט זיך אים געוואַלט פילן מיט זיינע אייגענע הענט, אז ס'מיינט טאַקע פּופּציק קופּערנע סענט! איז ער אוועק אין אַ קרעמל און האָט אויסגעביטן די זילבערנע מאַטבייע אויף פּופּציק קופּערלעך. די פּופּציק קופּערלעך האָט ער אַריינגע-לייגט אין אַ בלעכענער פּאַפּיראַסן-פּושקע, די בלעכענע פּושקע אַריינגעלייגט אין די הויזן-קעשענעס און זיך געלאָזט לויפן . . . אי האָט עס געקלונגען! איבער דער גאַנצער גאַס האָבן זיך צעליאַרמט יאַנקל'ס פּופּציק קופּערלעך פון זיין קעשענע אַרויס און געשריען צו דער וועלט: יאַנקל איז אַ געוויר געוואָרן! יאַנקל איז אַ געוויר געוואָרן!

דריי נעכט האָט יאַנקל זיינע קופּערלעך געהאַלטן אונ-טערן קישן און זיי אַלע מאַל אין שלאָף אַ טאַפּ געטאַן . . . דריי טעג איז יאַנקל אַרומגעגאַנגען צווישן זיינע כאַוויירים, ווי אַ יונגער הענדל מיט אַ פאַריסן קעפל, צוגעהאַלטן מיט די הענט די פּאַפּיראַסן-פּושקע מיט די קופּערלעך אין זיינע הויזן קעשענעס, צוגעקלונגען פון צייט צו צייט, און אַלעמען דערציילט פון גרויסן גליק.

— העי, יאַנקל, וואָס קלערסטו טאַקע טאַן מיט אזאַ באַרג געלט? — האָט אים זיין בעסטער פריינט, וויגדער, האַכנאַ-עדיק אַ פּרעג געטאַן — וואָס ווילסטו פאַר דעם קויפן?
— כאַ . . . כאַ . . . פּרעג בעסער וואָס וויל איך ניט קויפן!

פיר-און-צוואנציק

וואס קויפן? אלצדינג קען איך האבן פאר מיין געלט איך
זאל נאר וועלן — א לעדערנע ביים-באל . . . א טענים
ווארפער . . . א שפאקטיוו מיט אן עלעקטרישן לעמפל . . . א

מעסערל מיט צוויי שארפלעך . . . א ביקסל מיט פיסטאָנעס . . .
א בלאָזער מיט א גאַנצן זעקעלע בעבלעך . . . ס'מגעזען
אַמאַל? מ'לייגט אַריין אַ בעבל אין אַ רערל און מ'דערלאָנגט
אַ בלאָז, פליט עס אַרויס ווי אונטערגעשאַסן. מאלע וואָס
מ'קען קויפן . . . פאַרענדיקט ער מיט גרויסקייט און דער-

לאנגט ווידער א קלונג מיט זיינע פופציק קופערלעך אין זיין בלעכענער קאסע.

— קום, וויגדער, לאמיר נאר אריינגיין אין קראם, אט א דא גלייך אפן ראג און זען וואס מ'קען איינהאנדלען. . . וויגדער, פארשטייט זיך, האט זיך לאנג נישט געלאזט בעטן. . . איין קלייניקייט! ער'ט איצט קענען אז א פעני געלט איבערטאפן און איבערקוקן אלץ וואס אין קראם איז פאראן. אז די קרעמערקע וועט נאר דערווען א יאנקל האט אזויפיל פענים וועט זי שוין לאזן. . . אזא. . . שמענדיק בעט זי אפריער א קוק טאן וויפיל מ'האט!
יאנקל האט מיט ברייטקייט פון א קאפיטאליסט א שנעל געטאן די מיר פון געוועלב, אריינגעמארשירט מיט זיין פריינט וויגדער מיט אזא מינע אפן פאנעם ווי ער וואלט זיך געטראכט: א ווערדע האט זי איצט בא מיר מיט אירע ביזנעס. . .

וויגדערקע האט זיך אויך אנגענומען מיט זיין כאווערס גרויסקייט און האט מיט ווירדע אנגעהויבן צו אייצען יאנקלען וואס צו קויפן.

די קרעמערקע, וואס האט האט שוין געזען יאנקלס פאר-מעגן, איז גאר אן אנדערע געווארן — ווייך ווי פוטער — און א שמייכלעלע אזא ליבן. . . און א גלעט. . . א קלייניקייט, אזא מאטניא מיט געלט. . . זי האט געוואוסט, אז פריהער אדער שפעטער, יאנקעלע וועט שוין מיסטאמע די פענעלעך איבערלאזן בא איר. . .

יאנקעלע מיט וויגדערקען האבן אויסגעפרוואוט די פיפ-לעך, באטאפט די הארמאניקעס, די לופט-באלונען מיט די ביקסלעך, די פאפירענע שפאקטיוון און ברילן, די שפיגעלעך מיט א מאלפע אדער אן אייזל אף דער אנדערער זייט (אזוי אז מען הייסט א קוק טאן אף דער מאלפע און מ'פרעגט:

„וויילסט זען א גרעסערע?“ אויב מען כאפט ניט דעם שפאטס און מ'ענטפערט יע, דרייט מען איבער מיט'ן שפיגל-זייט און מ'דערזעט זיך אליין.) ווען זיי זיינען צוגעקומען צו די „עגעטס“ — אזוינע גלעזערנע רוישערלעך פון פארשיידנ-ארטיקע, בונטע קאלירן — האט זיי א בלענד געמאן אין די אויגן פון שיינקייט. . . וויגדערקע האט יעדער „עגעט“ אויס-געגלעט אין זיינע הענט און די ווייסע, די מאזלדיקע, האט זיך אים בעשום אויפן ניט געוואלט ארויסלאזן פון דער האנט. יאנקל האט אויך זיין אויג ניט געקענט אפרייסן פון אזא פראכט. . . האט ער זיך גענומען אויספרעגן די פרייזן, ווייל ווי איר שטייט זיך שוין מיסטאמע אן, גייט עס לויט דער גרויס — אין איין סעזאן זיינען די קלענסטע די טייערסטע, אין צווייטן די גרעסטע. . .

— וויגדערקע, דו ווייסט, איך וועל אפקויפן די גאנצע קעסטל, אט אזוי ווי זי שטייט און גייט. . . צען צו צוויי פאר א ניקל. . . דריי „פאפס“, די גרעסטע און שטארקסטע, פינף סענט א שטיק. . .

מיט וויגדערקעס הילף האט ער אויסגעביטן די „עגעטס“ פון זיין קעסטלע אף וואס מער מאזעלדיקע — ווייסע און געלבלעכע — ער האט אויסגעציילט מיט א שווערן געמיט זיינע פופציק איינציקע קופערלעך. . . א קוק געמאן אף דאס ליידיקע פאפיראסן פושקעלע מיט א זיפן און עס צוריק אריינגעלייגט אין קעשענע. . . אבער ווען די קרעמערקע האט אים דערלאנגט זיין „איינקויף“ האבן זיינע אויגעלעך זיך צע-גלאנצט און א צעפרידענער מיט זיין מציע אין גאס ארויס. . . ס'האט זיך טאקע פונקט מיט א פאר טעג צוריק אנגע-הויבן דער „עגעט“-סעזאן, ווען אימלעכס פיצל גריבל אפ'ן גאס. . . צווישן א פאר שטיינער אדער אפ'ן זייט-גאנג (סייד-וואק) ווערט אויסגענוצט פאר דער „עגעט“-שפיל. . . אזא

גריבעלע הייסט א „גלאמי“ און א גומע „גלאמי“ איז א האל-
בער געווינס. . .

וויגדערקע איז אויך געווען צעפרידן פון איינקויף, אבער
ער האט פון קינע קוים אויסגעהאלטן. . . יאנקל, לויט דער
נאטור א גומער, האט עס באמערקט און אים אויך איינגע-
טיילט א פאר רוישערלעך א מאטאנע. . . זיי האבן זיך גלייך
אויסגעזוכט א „גלאמי“ און געפרוואוט זייער מאזל. . . יאנקל
האט צו לאנג ניט געקענט שפילן, ער איז געווען אויפגערעגט
און האט געמוזט לויפן א היים דערציילן זיין מאמען און זיינע
שוועסטער וועגן זיין גרויסן גליק. . .

* * *

אף מארגן, אין איבעריים צווישן די לימודים, האבן שוין
אלע אינגלעך געוואוסט פון דער גרויסער פאסירונג און יע-
דערער האט זיך געסטארעט נייסע כוין זיין באם „געוויר“. . .
יאנקל האט גארניט געוואוסט ווי גרויס זיך צו האלטן. . .
זיינע נאָהענטסטע האט ער אויסגעליען צו פאר „עגעטס“
אף „דערווייל“ און מיט אנדערע קינדער האט ער געמאכט
אזא מין אפמאך:

ער גיט זיי „עגעטס“. . . זיי שפילן, דער געווינס געהערט
צו אים — יאנקלען, דעם קאפיטאליסט — און די שפילער
קריגן באצאלט פאר זייער ארבעט — צוויי „עגעטס“ פון
יעדער צען געוואונענע. . .

יאנקל, וועלכער איז אליין געווען א גרויסער קאליקע אין
שפילן און א קנאפער „טרעפער“, האט זיך צוגעקליבן די
בעסטע שפילער. זיין געשעפט איז אוועק גוט. . . זיינע קע-
שענעס זיינען אנגעשטאפט געווארן מיט די „געוואונענע
עגעטס“ אזש צעפלאצט צו ווערן. . . נאר דא האט עפעס פא-

סירט — א פאר טעג האבן די „שפילער“ געהארעוועט ווי פערד, אפגענאסן געווארן מיט שווייס, זיך אויסגעוואלגערט אף אלע גאסן, צווישן די מיט-פעסלעך און אטאמאבילן, זוכנדיק וואס מאזעלדיקערע „גלאמיס“, כדי צו געווינען וואס מערער „עגעטס“ פאר יאנקעלען, דעם באלעבאס, און צום סאף האבן זיי זיך ארומגעזען אז זיי בלייבט קימאט גארניט. ווען ס'קומט צום צאלן געפינט שוין יאנקל א טערעץ — די „עגעטס“ זיינען אָנגעקלאפט, צעקראצט, און דער סאף איז א נישטיקע פינף-זעקס „עגעטס“ פאר א גאנצן טאג פראצע. זיינען זיי געקומען צו יאנקלען און אזוי געזאגט: ווילסטו גיין העלפט אף העלפט איז גוט; אויב ניט, איז אויס... שפיל אליין. איז יאנקלען בימער געווארן אפ'ן הארצן... ס'איז גוט צו זאגן, שפיל אליין... און קענען דארף מען ניט? ... ערשט נאר וואס אָנגעהויבן צו פילן דעם געשמאק פון שארן „עגעטס“ פון גארניט... זיינען זיי דא... אזוינע אומדאנק-בארע... ווען ניט ער וואלטן זיי דאך אפילע קיין איין „עגעט“ ניט געהאט! אבער ס'האט ניט געהאלפן קיין רייד. יאסקע פיאנערל, איינער פון די „ארבעטער“, האט זיך דורכ-געשמועסט מיט כעוורע און מען איז ארויס אין סטרייק... קיינער טאר פאר יאנקלען ניט ארבעטן ביז ער גיט נאך — העלט אף העלפט... ווער ס'וועט ברעכן דאס ווארט וועט קריגן צעבראכן די ביינער, אז ער'ט שוין מער קיין „עגעטס“ אף זיין לעבן ניט שפילן...

יאנקלען האט עס פארברענט ווי א פייער... ער דארף זיי אף קאפארעס... ער גייט שוין אין דער צווייטער גאס און ער'ט קריגן אנדערע „שפילער“... א גרויסע זאך צו קריגן אנדערע!

— וועלן מיר זען — האט יאנקל געסטרעשעט — איר'ט זיך נאך קומען בעטן בא מיר... .

יאסקע און כעוורע האבן זיך איבערגעקומט וואויל-
 יונגעריש, אריינגעלייגט די הענט אין די הייזן-קעשענעס, זיך
 צעלאכט יאנקלען אין פאנעם אריין און זיינען אוועק. . .

* * *

אף מארגן איז אף דער אנדער געסל, וואו יאנקל איז
 אוועק זוכן „סקעבס“ — סטרייק-ברעכער — פארגעקומען א
 ביטערער געשלעג. יאסקע פיאנערל מיט די אנדערע שפי-
 לער און נאך עטלעכע זייטיקע כאווערים האבן פארטריבן די
 סטרייק-ברעכער און זיי אנגעזאגט, זיי זאלן זיך מער ניט
 דערוועגן ארבעטן פאר נישטיקע צוויי „עגעטס“ . . . וואס
 הייסט, הארעווען א גאנצן טאג און אפגעבן די „עגעטס“ דעם
 גייען יאנקלען — דעם עקספלוואטאטאָר! . . .

די „סקעבס“, כאַטש זיי זיינען געווען אינגערע, האבן
 אבער גלייך פארשטאנען אז יאסקע-פיאנערל רעדט צו דער
 זאך . . . טאקע, פארוואס הארעווען פאר יאנקלען און אים
 בריינגען די געווינסן . . . זאל ער אליין שפילן, דער אויפטוּער,
 און טאקע ווייזן א קונץ און טרעפן אויך . . . זיי האבן צוגע-
 זאגט צו פאלגען יאסקען מיט זיין כעוורע.

עטלעכע טעג האט זיך יאנקל עקספלוואטאטאָר ניט גע-
 וויזן אין גאס . . . די כעוורע האט געווארט אף אלע ראַגן צו
 היטן מאַמער נארט ער זיי אָפּ. ער איז געזעסן אין דער היים
 און ניט געקענט פארשטיין וואס האט זיך עפעס פלוצלינג
 אלץ איבערגעקערט . . . ער אליין מיינט ניט קיין שלעכטס . . .
 די כאוויירים זיינען אים סאַנים . . . ער האט געמיינט ער'ט
 זיין אזוי גליקלעך, און צום סאַף . . . ער איז ארויסגעקומען
 אין גאס . . . אינגלעך שטייען גריימע . . . מ'שושקעט זיך
 צווישן זיך . . . מ'רייצט זיך מיט אים . . . מ'וואַרפט אים אויף
 אז ער איז אליין אַ שויגעניכץ . . . מ'ווייזט אָן אָף זיינע אַנ-
 געשטאַפּטע קעשענעס מיט פרעמדע „עגעטס“ און מ'זאָגט

אים צו אז לאנג וועט ער זיי ניט האבן . . . א פארשעמטער, א דערשלאגענער, מיט א צעקלעמטן הארצן גייט יאנקל ארום . . . איינזאם, אומגליקלעך . . . אפילע זיין פריינט, וויגדערקע, וויל מיט אים ניט ריידן . . . וויגדערקע וויל אים העלפן צו ווערן כאווער מיט אלעמען, אבער ער ווייסט ניט ווי אזוי . . . טאקע, ווי קען ער גיין געגן דער כעוורע און ריידן מיט יאנקעלע-עקספלאזאטאטאָר! . . .

טרערן, ווי באב, דערשטיקטע איינגעהאלטענע, קייקלען זיך איבער יאנקלס באַקן. ער גייט צו צו וויגדערקען מיט אן אראפגעלאזטן קאפ און פארטרויט אים א סאך . . . ער האט כאראטע אף דער גאנצער מייסע . . . אלעוואי וואלט אים זיין מומע קיין קופערלעך ניט געלאזן . . . אלעוואי וואלט ער עפעס אנדערש געקויפט . . . כ'וויל זיין אין גומן מיט אלע-מען . . . „כ'וויל“, זאגט ער, „האבן מיינע כאוויירים זיך צו שפילן . . . כ'וועל טאן וואס זיי וועלן מיר הייסן . . . גיי זאג יאסקע-פראנערל ער זאל קומען . . . כ'וויל אים עפעס זאגן. . .“ וויגדערקע איז אוועק, צענויפגענומען די כעוורע און זיי דערציילט וועגן יאנקלען. אסאך האבן ניט געוואלט אפילע הערן וועגן שאלעס, נאר יאסקע האט געזאגט: גיין . . . איז מען אוועק . . . כעוורע האט זיך ווידער געוואלט א נעם טאן זיך רייצן מיט אים, אבער יאנקל האט ארויסגעכאפט די הויפנס „עגעטס“ פון זיינע קעשענעס און האט אויסגעשריען: „וואס טויג מיר דער גאנצער בארג מיט גלעזלעך . . . איך וויל עס ניט . . . איך דארף עס האבן אף קאפארעס . . . איך וויל זיין אין גומן מיט אלעמען . . . נאט אייך מיינע „עגעטס“, לערנט מיר אויס שפילן . . . וועל איך זיין צעפרידן. . .“

כעוורע האט זיך דערשמוינט איבערגעקוקט איינס מיט'ן אנדערן . . . די טרערן וואס האבן זיך געקייקלט איבער יאנקלס פאנים, האבן זיי גערירט . . . זייערע אויגן האבן זיך צע-

גלאנצט ווען זיי האבן דערזען דעם גאנצן בארג „עגעטס“
וואס יאנקל האט ארויסגעשאמט פון זיינע קעשענעס . . . זיי
האבן א קוק געמאן אף יאסקע פיאנערל . . . וואס וועט ער
איצט מאן? . . .

נאר יאסקע איז שוין געווען נעבן יאנקלען; ער האט
ארויפגעלייגט זיין האנט אף יאנקלס און א זאג געמאן צו אים:
— אט דאס איז גוט . . . ביסט א ספארט . . .

— הורא . . . הורא . . . הורא — האבן אלע אין איין קאל
אויסגעשריען . . . אויס עקספלוואטאמאר . . . געוואונען דעם
סמרייק . . . הורא . . . הורא . . .

— און די „עגעטס“? — האט אימיצער א פרעג געמאן.
— צעטיילן צווישן זיך — האט א צווייטער אויסגעשריען.
— ווארט א וויילע . . . קאכט זיך ניט — האט יאסקע
פיאנערל געזאגט — די „עגעטס“ זיינען אונזערע אלעמענס,
קלייבט אויס א קאמיטע פון צוויי . . . זיי וועלן האלטן די
„עגעטס“ . . . ווער ס'וועט וועלן שפילן קריגט וויפל ער דארף,
דערנאך בריינגט ער צוריק דעם קערן און די געוואונענע . . .
— גוט . . . קלייבט אויס צוויי אינגלעך . . . אלע סעזאן
אנדערע צוויי . . .

כעוורע, זאל יאסקע און וויגדער האלטן די „עגעטס“ —
האט זיך איינער ארויסגעכאפט. אלע האבן איינגעשטימט . . .
יאנקל'ס פאנים האט ווידער געשיינט . . . זיינע כאוויירים
האבן זיך ארומגעזעצט ארום אים . . . ער האט מיט פארגע-
ניגן אויסגעליידיקט זיינע קעשענעס . . . זיי אויסגעדרייט אף
דער לינקער זייט . . . צו ווייזן אז ער איז פאטער . . . די
„עגעטס“ האט מען אפגעציילט . . . יעדער איינער האט גע-
קראגן זיין כוילעק צו שפילן און מען האט זיך זיגרייכע, צע-
פרידענע געלאזט איבער דער גאס זוכן מאזלדיקע „גלאמים“
און געווינען וואס מער פאר דער גאנצער כעוורע.

מיין בוך

כ'האב א בוך מיט קלארע בלעטער
און עס הייסט מיין אייגן לעבן,
טאטע-מאמע אין גרויס ליבשאפט
האָבן מיר דאָס בוך געגעבן.

טאטע-מאמע זאָרגן שמענדיק
כ'זאל די בלעטער ניט באַשמוצן,
כ'זאל מיט שיינע גוטע טאטן
יעדעס שורעלע באַפּוצן..

דאָנק איך זייער טאטע-מאמען,
היטן ס'בוך איז מיר ניט שווער —
כ'גי מיט זיי אין קאמף צוזאמען
כ'בין א יונגער פּיאַנער!

אין מיין טייערער מאַטאַנע
וועל איך העלדישקייט פאַרשרייבן,
ביז עס וועט קיין איינציק בלעטל
אין מיין בוך ניט ליידיק בלייבן.

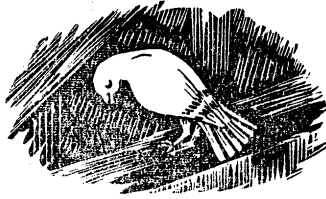
ס'א מייערע וועלט ...

מאמע, זאגסט ס'איז ניט שוין איצט די וועלט —
אבער קוק אף די קיעלעך דארט אפ'ן פעלד;
זע נאר די ברוינינקע, רויסינקע, ווייסינקע,
קוק אף די קעלבעלעך, ביקעלעך גרויסינקע.

שפרייזן — קיי, קיי,
מיט'ן וויידל א דריי,
טרייבן פלינק אפ די פליג פונ'ם נאז,
שפרייזן, קייען דאס זאפטקע גראז!

זעסט פון ווייטנס דעם טונקעלן וואלד,
יאגדעלעך אלערליי רייף ווערן באלד,
וועלן דארט קינדערלעך קליינינקע, גרויסינקע,
אויסגעפוצט זומערדיק, קליידעלעך ווייסינקע,
נישטערן, זוכן ארום און ארום,
קלייבן זיך יאגדעלעך, צופן א בלום.

און די פויגלען אין הימל?
און דאס שמעקנדיק בלימל?
און די גרויסקייט, די ברייטקייט, די גרינקייט פון פעלד?
ניין, מאמע ליבע, ס'איז א מייערע וועלט!

שטייט א פויגעלע א קליינס

שטייט א פויגעלע א קליינס
אויפ'ן פרייען לופט-פארט-פעלד,
קוקט און שטוינט איבער די וואונדער
אין דער גרויסער, פרעמדער וועלט:

„שווערע ברואים — שטאל און אייזן —
מעסט זיך מיט פויגל-מין,
קרייזן, דרייען זיך אין לופטן,
פליען אום אהער, אהין?!

„און א לאשן? — נאר צום לאכן!
ווער האט ווען געהערט אזוינס
פון דעם שטארקסטן בארגן-אדלער,
ביז קאנאריקל דאס קליינס...

„ווי א ווילדע, ביזע כאיע
פון א טיפן, וויסטן וואלד,
ברומט דער קלוימערשט אויך-מיר-פויגל,
קרעכצט און בלאזט זיך... א גוואלד!

א פאר פליגל און א שנאבל ? !
כ'בעט אייך, כ'לעבן, וואס איז דאס ?
זינט ווען מוז א פויגל האבן
מיט א רעדעלע א נאז ? "

זי פארריכט איר פיצל שנעבל
ס'פעדער-קליידל ארום זיך
און מיט כויעק אין די אויגלעך
נעמט זי קונצן ווייזן גיך :

פלינג ארויף און גלייך אראפ,
טויכט אין לופטן מיט'ן קאפ;
פליט אוועק צום עק פון וועלט
און קומט ווידער אויפ'ן פעלד...

נאר ס'פארזעעניש פון שטאל
שטייט אין פעלד ווי אלעמאל;
זאל זי טאן זיך כאטש א ריר,
כאטש א קוק געבן אויף איר !

זי א פויגעלע א קליין
פליט וואוהין זי וויל אליין;
און אט דער . . . א . . . בעריע . . . זעט,
ניט פון ארט . . . פונקט ווי א שטיין !

„אזא גרויסער . . . דארף א ניאנקע . . .
אן א פליער איז ער אויס;
אט-א, זעט, איך פלי ארום
פון זינט איך בין פון איי ארויס.

זעקס-און-דרייסיק

„כ'לעכן, ס'איז א גרויסע כוצפע —
מעסטן זיך מיט פויגל-פאלק;
אבער גיי און זוך דא יוישער,
גיי דערגיין אין וועלט א טאלק!

„ס'איז א מאדנע, מאדנע וועלטל,
וואונדער מאדנע דא פארען,
און דער גרעסטער — שטאלן-פויגל,
וואס זיי רופן עראפלאן!“

און אזוי ארום דעם לופט-פארט
שטייט א פויגעלע פארטראכט,
און זי פישטשעט אויס איר טאינע.
אין דער שמילער, שמומער נאכט.

ס'שיינט די זונעלע אין הימל

ס'שיינט די זונעלע אין הימל,
ס'שיינט מיין זונעלע אין הויז —
די ערשטע קען איך ניש דערגרייכן,
ס'צווייטע האלט איך אין מיין שוים.

מיט די קליינע הענטלעך-שטראלן
גלעט איך, צערטל אים אן שיר,
מיט די אויגעלעך, קלארע זונען
קוקט עס, שיינט און ווארימט מיר.

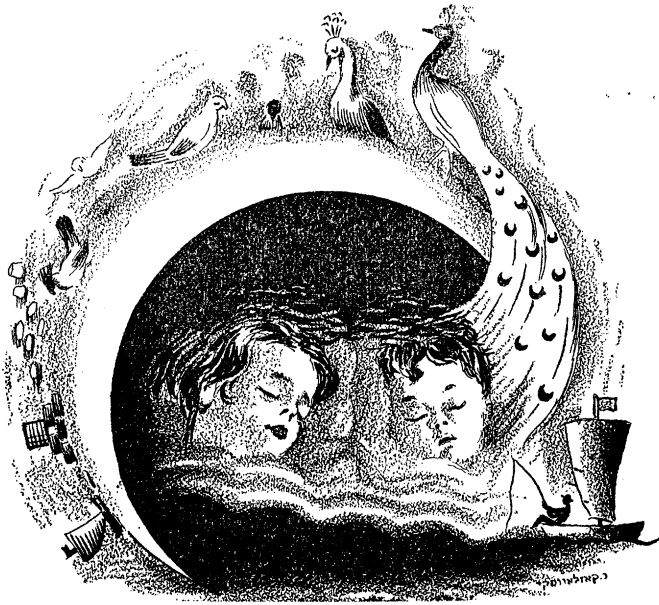
כ'האלט מיין זונעלע און דריק עס
גלעט די רויטלעך-פוכקע בעקלעך,
קוש די זיסע קארשן-ליפלעך,
און איך פיל,
ווי ס'הויכט מיין לעבן,
ס'שמעקט מיט האפנונג
און פרישקייט,
ווי דעם הימל'ס שטראלנד-רויטע,
אויסגערומטע מאַנגן-זון.

זאָג מיר ...

זאָג מיר וואו נעמסטו
דיין לויטערן לאַכן,
וואָס קוועלט ווי אַ זילבער
פון גרונטלאָזן קוואַל ?
זאָג מיר וואו שעפסטו
די ווילדע האַנאַע
פון שטיפן און שמערן
און ברעכן אָן צאַל ?

כ'בעט דיר מיין קינד
(כ'האַב זיך באַלד שוין פאַרנעסן)
לערן מיר קוועלן
פון גאַרניט און גאַר
זאָג אויס דעם סאַד
פון דיין פריידיקן שפרודל,
וואָס צינדט אָן מיט פונקען
דיין פאַרבלאַזע וואַר. . .

גוטער שלאָף

שלאָפן קינדערלעך, שלאָפן שטיפערלעך
 אַ מעכאיע ;
 אַנגעהוילעט זיך, אַנגעהאַרעוועט,
 אַנגעשמאַעט —
 מיט דער לערערקע אין אַ פויגל-הויז
 געווען,
 שיינע פאָוועס און קאַנאַריקלעך
 געזען.
 פון דעם ליים געקנאַטן
 זעמעלעך מיט ברויט;
 און אַ הויז פון קלעצעלעך פאַרבינקע
 געבויט ;
 אַ קליין שיפעלע געמאַכט
 פון רויט פאַפיר
 מיט אַ פישער און מיט פישעלעך
 אין איר.

זומער - רעגן

זומער-רעגן, זומער-רעגן
טרייבט מיט קינדערלעך א שפאם,
צוואַגט זיי אום צעשוויצטע קעפלעך
און פאַריאַגט זיי פון דער גאַס.

רעגן-קינדער — קלאַרע טראַפּנס —
יעדעס אַ קאַלירטע שיף,
פירן בונטע זונען-שמראַלן
אין דער ברייט און אין דער טיף.

קוקן יאַמלעך אויפן הימל
(וואונדער עפנט קלאַרע אויגן)
הענטלעך פאַמישן, פיסלעך פליעסקען,
גריסנדיק דעם רעגנבוין.

אין אַ דוגע פיל-קאַלירטע
איינגעשפאַנטע וואַלקן-פערד,
רייסן זיך אַראָפּ פון הימל
גלייך צו אַפּגעפרישמער ערד...

זומער-רעגן ווערט אַ כאַווער
און ער טרייבט מיט יאַמלעך שפאַם,
טאַנצן זיי אַ קינדער-פריילעכס
אין די לוזשקעס פון דער גאַס...

אן ארמיי פון זונען-שטראלן
קומט גלייך אן אין טראפן-שיפן
מיט די לאכנדיקע קינדער
אין די לוזשקעלעך צו שטיפן...

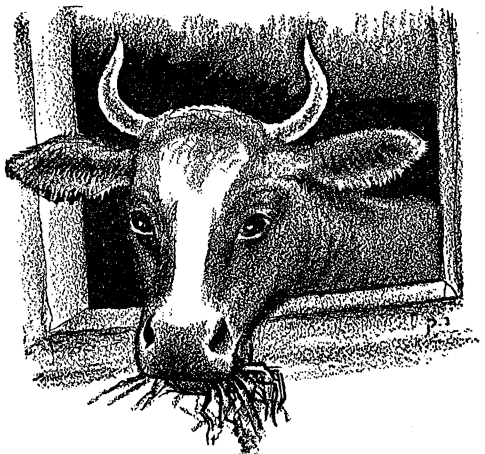
פעלט שוין ניט קיין שפאס און מומל..
נאָר אַוואו איז זומער-רעגן? !
ס'הוליעט ווידער זון פארשייטע
איבער אויסגעצוואַנגמע וועגן.

ביים טייך

הוידען זיך, הוידען זיך
כוואליעם כוואליעם באזוניקמע
אין דעם צושמאלצענעם שיין,
וויגן זיך קאמשקעלעך
שטיל אפן וואסערל —
ס'דוכט זיך —
זיי דרעמלען באַלד איין.

גריין-גרויע קעפעלעך,
לאַפעמקעס שנאַבעלעך,
טויכן אין שניי-ווייסן שוים;
זונען-גאלד, פעדער-גלאַנץ
מיניען אין וואַסער-טאַנץ
קאמשקעלעך זעט מען שוין קוים.

גליטשט זיך אַ שיפעלע
כיינעוודיק, בויגעוודיק,
לאַסמשעט דאָס וואַסערנע פעלד;
ס'וויגט זיך אַ ליד
צווישן כוואליעם און קאמשקעלעך,
פריידיק ווי זוניקע וועלמ.

צו גאסט אין דארף

זיינען קינדער שטאמישע
צו גאסט אין דארף געקומען,
האבן זיי די דארפישע
מיט סימקע אויפגענומען.

און מיט שמייכלען אפענע,
פרייע, ווי די פעלדער,
האבן זיי אלץ אויסדערציילט
מיט ליארעם און געפילדער.

„העי, וואס מאכן פערדעלעך
און קיעלעך, כאזיירים,
הינער, הענער, קאטשקעלעך —
די טיערע כאזיירים?“

און אַט מאַקע אויפן אַרט
וויילט זיך אַלצדינג וויסן —
וויילט זיך קינדער שטאַמישע
פון דאַרפיש-פרייד געניסן.

שפּרינגען אום ווי האַזן לייכט,
נישמערן איבעראַל,
בלייבן ווי פאַרגאַפּטע שטיין
ביים פּריש-געכוימן שטאַל . . .

„ס'האַט אַ קעלכל שוין געהאַט
די יונגע קו, די רויטע,
און די שוואַרץ-כאַשפּרינקלמע,
געבוירן האַט אַ צווייטע.

אַבער ברוינע קיעלע
געשיינקט האַט אונז אַ ביקל!
זעט! אַן דאַרט, אין ווינקעלע,
שפּרינגט ער אַפּן שמריקל" . . .

רוקן זיך די קינדערלעך
אַנקוקן דעם וואונדער,
צימערט פרייד אין הערצעלעך
ביי יעדערן באַזונדער.

שרעקט זיך יונגער ביקעלע,
דריגעט מיט די פיסלעך,
קוועלן אַן די קליינע געסט
און שרעקן זיך צוביסלעך . . .

נאָר דער קלענסטער בובעלע
לויפט וואו אויגן טראָגן :
„אוי, ער וועט מיך אויפּעסן“,
האַלט ער אין איין קלאַנג.

שפּאַסן קינדער דאַרפישע
נאָך מער מיט קעבלעך קליינע,
צופּן זיי און גלעטן זיי
די פעלכעלעך די שיינע.

שפּעטער שפּרינגען אום די געסט
אַרום די בלומען-בייטן,
צו די אייפעס, צו די פּערד,
אין גאַרטן פּריש-פאַרווייטן...

„אַט דאָ וואַקסן רעטעכלעך
און דאָ דער צוקער-מערן,
און פון אַט די קערעלעך
וועט רויטער בוריק ווערן“...

קינע לויכט דורך אויגעלעך :
„מאַדנע, אַלצדינג ווייס ער :
אַרום גאַרטן, פעלד און שטאַל,
פונקט ווי גאַר אַ גרויסער !“...

אַטאָ שטייט ער גאַר אַצינד
ביי דער צויג'ס קאַנורע
און פאַרטרויט זיי שטילערהייט
גאַר אַ גוטע בסורע :

„בילי איז שוין גרויס און פעט —
גייט אַ מאַמע ווערן;
זעט זי טראַגט די הינטלעך אום
אין איר לייב דעם שווערן“...

הערן אויס די געסט פון שמאַט
די דאַרפישע בייז-וואונדער
און זיי היטן יעדן טראַט
פון זון-געברוינטע קינדער.

זינגט און וויגט זיך דאַרפיש-רו
פון זילבער-קלאַרע קעלכלעך,
פון יאַטלעך דורכגעזוינקטע, —
פון ניט-געצאמטע קוועלכלעך.

ווערט זיי אומעטיק און טריב,
ס'ווילט זיך פשוט וויינען —
פאַר אַוועק? !... אַז אַליץ איז ליב
און פול מיט טויזנט כיינען! ...

בונט - פלאטערל

אויפ'ן פעלד פון גרינעם סאמעט,
אפגעזוימט מיט בערג פון שמיינער,
שפילט זיך, שטיפט און שוועבט אין לופטן
א בונט-פלאטערל א קליינער.

זיינע פליגל גלאנציק-געלע,
אויסגעצירט מיט סאמעט-אויגן,
און זיין שווארצער, שלאנקער קערפער
אין דער לופטן אויסגעצויגן.

ס'איילט זיך פלאטערל צו שוועבן,
קורץ, ניט זיכער איז זיין לעבן,
פליט ער אום פון כלום צו בלאט,
זויגט זיך אן מיט זאפט צו זאט.

זוכט זיך אויס בונט-פלאטערל
א בלימל, א גרין בלעמל
פאר די קינדער-פלאטערלעך
מאכט ער גרייט א בעמל.

לייגט דארט ווייסע פערעלעך —
אייעלעך אַנידער
עפנט אויף די פליגעלעך
שוועבט זיך זארגלאז ווידער.

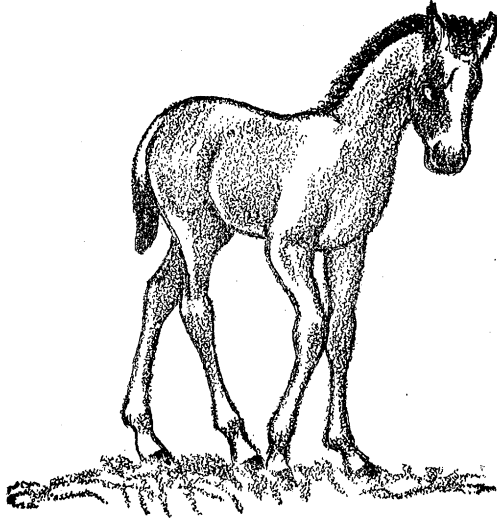
איבער סאמעט-ווייכע פעלדער,
איבער הויכע סאסנע וועלדער,
וואו א גרעזל, וואו א בלוס,
פריילעך שטיפט ער אומעמוס.

מיין ציגעלע, מיין גרויאנקע

ציגעלע, מיין גרויאנקע,
ביסט נאך יונג און קליין —
קענסט ניט פריי ארומלויפן,
ווייסט ניט וואו צו גיין!
קענסט אין וואלד אוועקלויפן,
וואו ס'לעכט רעב וואלף אליין.
וועט ער דיר נאך אויפפרעסן
מיט זיינע שארפע ציין.

פאלג מיר, גרויע ציגעלע,
ס'איז בעסער אין דער היים —
וועסט לאנג ניט שטיין דא צוגעבונדן
צו דעם אלטן בוים.
דיין בערדל וואקסט,
די הערנער אויך,
אט ביסטו באלד שוין גרויס,
וועסט קענען גוט זיך אפהימן,
וועסט גיין אין פעלד ארויס;
וועסט שפרינגען, צופן גרעזעלעך,
צי קארע פון א בוים,
וועסט קומען א פארמאטערמע
זיך אפרוען אהיים.
און מאמעס וועלן לידעלעך
דיר צוזינגען ביים וויג,
פון דיר, מיין גומער פריינטעלע
דער גרויסער, גרויסער ציג!

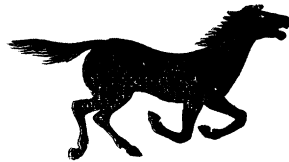

א פערד האָט אויך בייבעלעך

א פערד האָט אויכעט בייבעלעך —
דו הערסט עס ס'ערשמע מאַל?
טו, קום אקארשט מיט מיר אַריין
אין גרויסן פערדנ-שמאַל.
דו זעסט דאַרטן אין ווינקעלע
שטייט עפעס אויף דער ערד,
דאַס איז דער קליינער קיזשיקל —
דער זון פון מיסים פערד!

קום נענטער צו — ער משעפעט ניט —
פונקט ווי א קליין קינד
מ'ניט אים זויגן מילכעלע
מ'היט אים אָפּ פון ווינט.
געזונט מוז בייבי-קיזשיק זיין,
מ'דארף א שטארקן פערד,
זאל קענען פירן מילך אין שטאַט,
זאל אַקערן די ערד.
באַטראַכט נאָר ס'סאַמעט-פעלכעלע,
דעם שיינעם, לאַנגן קאַפּ,
די פּיסלעך קליינע, דינינקע,
ס'וויידעלע היינגט אַראָפּ!

וואָלסט וועלן אזא פערדעלע?
פונקט צוגעפאַסט פאַר דיר!
טו בעט דיין גוטע מאַמעלע,
זאל ס'אַפקויפן באַ מיר.

א מייסע מיט א מידעלע

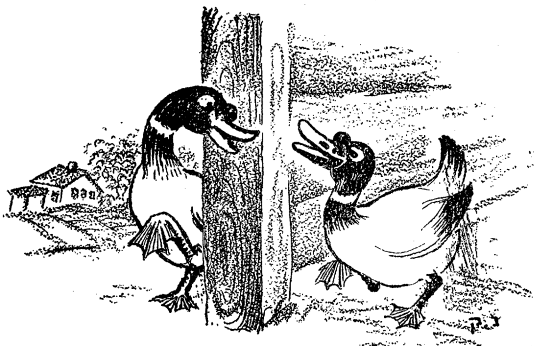
ס'מידעלע וויל א בלימעלע רייסן,
קומט די בין און וויל זי בייסן,
לויפט דאס מידעלע אין שרעק,
יאגט די שלעכטע בין צוועק...

„מיידעלע ליבע, מיידעלע טייער, —
זשומעט בין א סאָד אין אויער, —
ווילסטו מיין דופטיק בלימל רייסן,
זיי זשע גוט און לאַז זיך בייסן!“

„ניין, ניין, ניין! וועסט מיך נישט בייסן,
כ'וועל אָף פיצלעך דיך צעררייסן...“
זשום-זשום-זשום און אוי-אוי-אוי —
ס'טאַנצן ביידע אין געדריי...

בין האָט זיך אין האַר פאַרקליבן,
מיידעלע האָט די בין צעריבן...
שמייט דאָס בלימעלע באַשיידן,
שמייכלט קוקנדיק אָף בידן:

„בין וועט מער מיין זאַפט ניט פרעסן,
מיידעלע וועט אָן מיר פאַרגעסן,
און איך וועל איצט לעבן, לעבן,
בליען אונטער זון...“

שעראָן* — קאמשקע - לאַנד

קאמשקעלעך . . . קאמשקעלעך . . .
הונדערטער, טויזנטער,
יונגע און עלטערע,
קלאַרע ווי שניי —
פול איז דאָס וועלדל
און פול זיינען לאַנקעס
מיט לויטערער ווייסקייט
וואָס שיינט אָפּ פֿון זיי.

(* „שעראָן דאָס פֿאַרם“ — די גרעסטע קאמשקע-פֿאַרם אין ניו-ענגלאַנד.

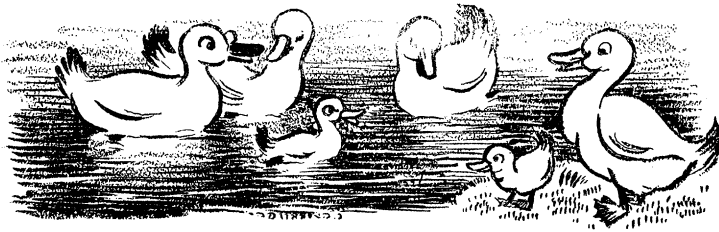
שערפן — גריין-זילבערנע
קאטשקע-מדינע,
ציט זיך אויף מיילן
אין ליינג און אין ברייט —
קאטשקעס געבראָמענע,
קאטשקעס געזאָמענע,
זיינען אין קרעטשמעס
צו יעדער צייט גרייט.

שווימען זיך קאטשקעלעך,
שנייאיקע שיפעלעך —
באָדן זיך, שפּילן
אין זוניקן זאָמד,
גאַגען און טומלען
טומלען און גאַגען
ס'איז זאָט און ס'איז פּריילעך
אין קאטשקענעם לאַנד...

גרויס די מישפּאַכע —
נאָר קען דען ווער ציילן
די וואַנדערער קאטשקעס
צעזייט איבער מיילן ?
קען דען ווער וויסן,
אין קאטשקע-לאַנד העלן,
וויפּיל עס בלייבען
און וויפּיל עס פעלען...

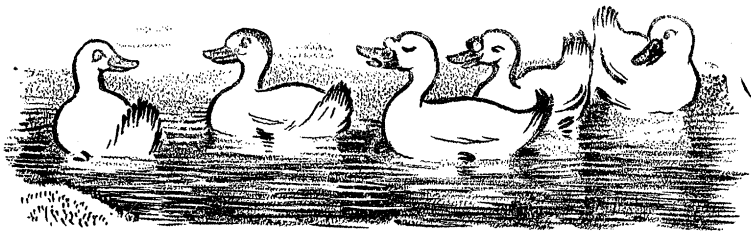
דורך פינצמער פון נאכט
שלייכט פיקסל און טכוירל
און טראגן זיי אונטער
א בימערן טויט.
ביימאג שמאפט און כאוועט זיי
גווירעשער פארמער
און מאכט פאר גווירישע מישן
זיי גרייט.

שטיקט מען אין הונדערטער
קוילעט מען טויזנטער,
שערפן — דאס קאמשקע לאנד
בלייבט שמענדיק שמיל!
עסן צו זאט
און א שמעלכל צום שלאפן —
ווייסט דען א קאמשקעלע
מער וואס זי וויל? ...

ווייסן ניט קאטשקעלעך,
קלערן ניט קאטשקעלעך,
גאגען און זומלען זיי
יעדער פאר זיך.
וואקסן זיי גיכער
און פעטער, און שענער,
ווערט פאר זיי נענטער
דער וועג צו דער קיך...

וואנדערן קאטשקעלעך,
קלארינקע אומשולדן,
גאגענדיק פריילעך
אנטקעגן דעם טויט —
גלויבן נאאיווע
דעם גווירישן פארמער,
וואס מאכט פאר געבראטנע
אין קרעטשמעס זיי גרייט...

קינדער - קעמפ

(פּיאָנער אַ מאַטאַנע)

באַ דעם טייכל, צווישן סאַסנעס,
צווישן ברעזעס שטאַלץ און ווייס
זיצן קליינע קעמפער-הייזלעך
אין דעם בערגל'ס גרינעם שוים.

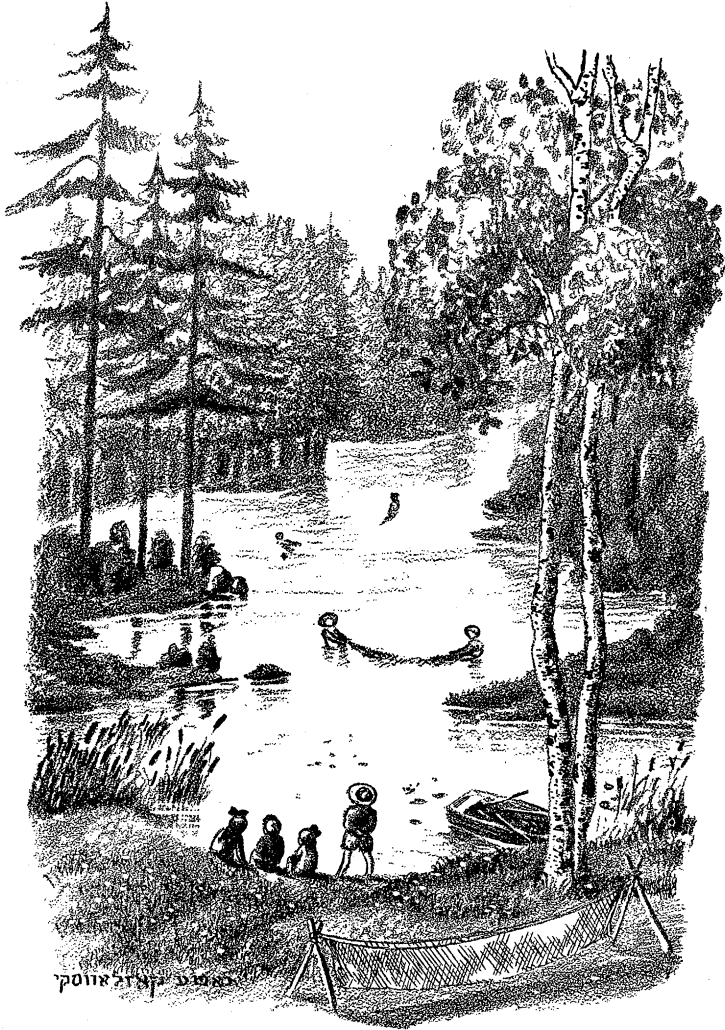
גלעט זיי זון פון אלע זיימן,
וואַלד באַהויכט מיט סאַסנע דופט,
ווינמלעך שמיפן דורך די בוימער,
שעפטשן סידעס אין דער לופט:

„וואונדער, וואונדער קינדער-הייזלעך
אין אַ יאָס פון פרישן גרוין,
ס'שמראַמט פון זיי מיט קאַכיק לעבן,
ס'שמראַלט פון זיי אַ נייער זין...“

נעמט אויף דורשטיק ווינמל'ס סידעס
יעדעס אַרים אַרבעטס-קינד,
און ווערט טייקעף כאַווער-ברודער
מיט דער זון און מיט'ן ווינט.

און עס טראַגט זיך הויך און העכער
פרייער פּיאָנער-געזאַנג
איבער בערגל, צווישן סאַסנעס,
צווישן בערעזעלעך ווייס און שלאַנק.

כאַפט דער עכאַ אויף די קלאַנגען
און צעזייט זיי ווייט און ברייט,
און דערמוטיקט און פאַרקינדיקט:
„פּיאָנערן זיינען גרייט!“

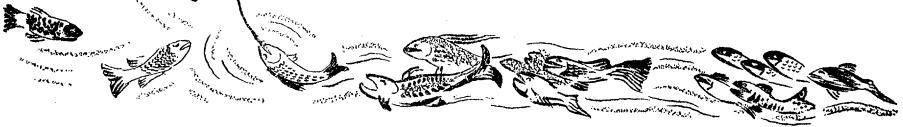

פאסט קארל אוסקי

א מייסע מיט פיש

קינדערלעך זעצט זיך
אט דא ארום טיש
איך וועל אייך דערציילן
א מייסע פון פיש:
געשען איז עס איינמאל
א זומער-פארנאכט,
געשפילט האבן פישלעך,
ווי קינדער געלאכט,
די גאר קליינע פיצעלעך —

פארוויגט האָבן מאַמעס
 שלינג, שלינג און שלאַנג —
 מיט שמומען געזאַנג;
 אויף כוואַליעס — אויף וויגן
 מיט קרויזן באַצירט
 פון ליכטיקע שוימען
 מיט זונען קאַלירט.
 געשטיפט האָבן זיי
 אין וואַסערן קיל,
 און זאַרגלאַז — פאַרשייט
 איז געווען זייער שפּיל.
 געטויכט האָבן פּישלעך,
 מיט זון זיך געכיינט,
 מיט גרין-בלויע רוקנס
 דאָס וואַסער באַשיינט.
 זיי האָבן פון עסן
 גאָר ניט געטראַכט,
 ווייל געוועזן איז עס דאָך
 אין אַ זומער-פאַרנאַכט. . .
 גאָר פּלוצלונג באַמערקט
 האָבן פּישלעך ביים גרונט
 עס שווימט זיך אַ וואַרים —
 פעט און געזונט! . . .
 ס'האַט רינען גענומען
 פון פּישעלעכס מויל

און ס'האט זיך די כעוורע —
א לעבעדיק קנויל —
געלאזט צו דעם פעטינקן ביסן
פארן שלאף כאטש
א צוביים געניסן...
אויס מיטן שטיפן
און אויס מיטן שפילן,
אויס מיט דער כאווערשאפט,
ברודער געפילן;
ס'האט איינע די צווייטע
מיט ריגזע געביסן,
קעדיי צו פארכאפן
דעם טייערן ביסן...
און אויבן אין שיפל
איז א שיפער געזעסן
און אלץ אין דער וועלט
האט ער איצטער פארגעסן —
אין האנט האט די ווענטקע
א ציטער געמאן,
אין הארץ האט א פרייד
זיך א צאפל געמאן —
א פישל מיט בלוטיק-פארגאסענע אויגן
האט פישער פון בארויגעזע כוואליעס געצויגן...
געגויסעסט פאמעלעך
האט איטלעכער אייווער
פון ארימען פישל
אין שיפל — אין קייווער...
ווען פישער צעפייפט האט

זיין זיג-ניגון שמיל
אין ראזיקער ווייט,
איבער וואסערן קיל.
אזוי האָט געקלונגען
דעם פישערמאנש ליד
און ס'איז ניט געוואָרן
די האַנט זיינע מיד.

קעמפ - פייער

מאכט א פייער! מאכט א פייער!
רויט זאל לויכטן אונזער קעמפ...
שפייזט דעם פלאם מיט דארע צווייגן
מיט א שלאגלערישן מעמפ!

ווער א שפענדל, ווער א צווייגל,
ווער א גאנצן, טויטן שטאם...
יעדער זאל זיין כילעק האבן
אין דעם גרויסן, רויטן פלאם...

נענטער, נענטער ארום פייער
(ווייטע זעען בלויז דעם רויך),
זאל אף מילן זיך צעבליען
אונזער פאקל אינדערהויך...

דאס הינקענדיקע טייבעלע

ער גרויסער „קאמאן“-פארק האט זיך ווייט און ברייט אויסגעשפרייט אין רעכטע מויטן שטאט. זאל עס שוויבלען און גריבלען אין דערבייאיקע רושיקע גאסן, זאלן מענטשן ווי די מוראשקעס אין א צעשמערטן מוראשניק זיך איילן און יאגן, לויפן און זוכן; דא אין פארק איז רואיק, שמיל און נעשאמעדיק.

די אלטע בלעמער-בוימער שטייען נאך אפילע אין פולן גרין, אבער וואו ניט וואו זעט מען שוין געלבלעכע בלעמער און ס'הערט זיך אביסל הייזעריקער שורשן, ווי זיי וואלמן צו זיך אליין שעפטשען: „שוין באַלד, שוין באַלד איז אונזער סאָף!“ דא און דארט שפרינגען זשוואווע וועווערקעס אַרום, שמעלן זיך אָף זייערע הינטערשמע לאַפקעס, אָפן ווייכן וויידל ווי אָף אַ קישעלע אַנגעליינט און הערן זיך צו, קוקן זיך צו צו די הונדערטער ליידיקנייער, וואָס זיצן אָף די ביינק. די וועווערקעס וואַרטן אָף אַ רוף — וואַרטן אָף אַ וואונק קעדיי צו קריגן עפעס אַ ביס, אַ נאַש. . .

טייבעלעך, יונגע און אלטע, גאַנצע משאטעס, זיצן אַרום און אַרום אָף די בוימער און אָפן גראַז און קוקן נייגעריק יעדן מענטשן אין פאַנים אַריין און וואַרקען און בעטן עפעס קייען . . . קייען. . .

און די מענטשן אין פארק, דאָס ראָוו אַרבעמער, — קליי-דער אַרימע, פענעמער אויסגעמאַמערטע, ווער עס קייט עפעס, ווער עס קוקט אין אַ צייטונג אַריין, כאַפן פון צייט צו צייט אַ ליבלעכן קוק אָף די שטיפּערישע וועווערקעס, אָף די וואַרקענדיקע טייבעלעך און די קנייטשן אָף די פאַרהאַרטע-וועטע פענעמער צעגלעטן זיך אָף אַ ווייל און דאָס האַרץ

ווערט פול מיט ליבע צו די קליינינקע באשעפענישן און ס'גלוסט זיך מיט זיי דאָס ביסן פון מויל טיילן.

באלד דעהערט זיך אַ קוויטשענדיקער קאלקעל פון אַ קליין אינגעלע — „פינאטס, פינאטס, פינאטס, פינאטס!“ — און ווער עס האָט נאָר אַן איבעריקן ניקל קויפט עס און נעמט זיך עס צווישן די הונגעריקע טייבעלעך פאַנאַנדערטיילן. דערזעען די טייבעלעך אַן אויפגעהויבענע האַנט, וואָס האַלט אַ ניסל צום וואַרפן, זיינען זיי גלייך דאָ, באַפאַלן דעם מענטשן פון אַלע זייטן, זעצן זיך אויף זיין קאַפּ, זיינע אַקסלען, זיינע הענט, זיינע קני און פיקן די ניסלעך קונציק אַרויס, קוים וואָס מ'באַמערקט עס.

די יונגע און געזונטע פאַרשטויסן די עלטערע, שוואַכערע, ווערן דרייסט און כוצפעדיק און טרעטן ניט אַפּ ביז דער לעצטער ניסל איז באַ זיי.

איז איינמאָל טשאַרלי, וואָס האָט זיך פון דער מילכאַמע אַ הילצערנעם פּוס מיטגעבראַכט, אין דעם „קאַמאַן“ פאַרק געזעסן פאַרטראַכט און פאַרזאָרגט — שוין אַ צייט, אַ לאַנגע צייט ווי ער זוכט אַרום עפעס אַרבעט און קריגט ניט: קיינער וויל ניט קיין מענטשן מיט אַ הילצערנע פּוס. גייט ער טאַג איין, טאַג אויס און זוכט און פּרעגט זיך נאָך און אַז ער ווערט שוין גאַר פאַרמאַטערט, קומט ער זיך אַפרוען אין פאַרק אונטער אַ בוים.

זיצט אַזוי טשאַרלי און קוקט אַף אַן עלטערן מאַן וואָס זיצט אַנטקעגן אַף אַ באַנק און שמועסט מיט זיינע געפליגלמע פריינט, די טייבעלעך. דער אַלטער מאַכט מיט זיי שפּאַס און לאַזט זיי ניסלעך פיקן באַ זיך פון צונג.

זעט טשאַרלי ווי איין טייבעלע שטייט פון דערווייטן אַ דערשלאַגענע, אומעטיקע . . . יעדעס מאָל ווען זי דערלאַנגט זיך מיט מי אַ הויב אויף און וויל זיך צורוקן צום אַלטן, קדערי

א כאפ צו טאן א ניסל, ווערט זי אפגעשמויסן פון די כוצפער-
 ניקעס און מוז זיך ווידער אראפלאזן אויף דער ערד און
 ווארטן אף אן אנדער געלעגנהייט. זעט ער ווי דאס טייבעלע
 מאטערט זיך איינשטיין און קען ניט. רוקט ער זיך שוין
 נענטער צו און באמערקט אז איין פיסעלע איז בא איר אפ-
 געהאקט און זי מאטערט עס זיך איינצוהאלטן איר קערפערל
 אויף דער אנדער פיסל. מוט משארלי א קוק אף זיין הילצער-
 נעס פוס, וואס ליגט אנגעשפארט אפ'ן באנק און אין זיין
 הארצן גייט עפעס אויף א גרויסע, גרויסע ווארימקייט . . . א
 הייסע נאנטקייט און מיטגעפיל צו דער אומגליקלעכער טיי-
 בעלע: שארט ער אין זיינע קעשענעס, זוכט אין זיין טייסטער
 און ענדלעך געפינט ער עפעס קליינגעלמ. „א, זאל זי כאטש,
 די אומגליקלעכע, ניט אוועקפליען“, מראכט ער, הויבט זיך
 שווער אויף פון ארט, שפארט זיך אן אף זיין האלץ-פוס און
 לאזט זיך זוכן דעם „פינאטס-אינגל“.

באלד איז משארלי שוין ווידער אף זיין ארט מיט א זע-
 קעלע אין האנד. ער קוקט זיך אומגעדולדיק ארום, נעמט
 ארויס עטלעכע ניסלעך און דערלאנגט א ווארף. ס'באפאלט
 אים א גאנצע מאכנע טויבן, אבער זיינע אויגן זוכן דאס
 נאנטע, טייער-געווארענע אומגליקס-כאווערטע . . . און אט
 איז זי — הינטער זיין פלייצע, אפ'ן ראנד פון באנק האט זי
 זיך אראפגעלאזט און קוים, קוים וואס זי האלט איין איר
 קליינעם קערפערל אף איר איין-און-איינציקן רויטן פיסעלע.
 א צארטער שמייכלע פארשפרייט זיך איבער משארלי'ס
 געזיכט, ער ציט זיין האנט פול ניסלעך צו איר אויס און מיט
 דער אנדערער צעטרייכט ער די כוצפעניצעס — די געזונטע
 אנגעפרעסענע טייבעלעך — פון זיך.

אלע וויילע איז דאס טייבעלע אראפ און ארויפגעפלייגן,
 ווייל צו לאנג האט זי אויף איר פיסעלע ניט געקענט איין-

אכט-און-זעכציק

שטיין. אלע ווילע האט איר טשארלי ניסעלעך געגעבן און
צו איר צארט, ווארימע טרייסט-ווערטער גערעדט, ביז דאס
טייבעלע איז זאט געווארן און האט זיך א דאנקבארע און
צעפרידענע אויף זיינע קני אראפגעלאזט. . .
ער האט גארניט באמערקט ווי די זון האט זיך אָנגעהויבן
באהאלטן הינטער די הויכע שטאַמישע געביידעס; ער האט
גארניט געפילט, אז ס'איז שוין אזא לאנגע, לאנגע צייט
אריבער — ער האט זיך פארזיכטיק אויפגעהויבן, אראפגע-
שטעלט דאס טייבעלע אפ'ן גראַז און איר צוואַנגדיק ווייטער
צו קומען איז ער פאמעלעך אוועקגעגאנגען צוקלאפנדיק צום
טריט מיט זיין שווערן הילצערנעם פוס. . .

דאס אַרומע געסל

ווי אַ מיסט-קאסטן דאָס געסל,
אַרימקייט און פעסלעך שמוץ;
לויכטנדיקע קינדער-צורקעס
איז דעם געסל'ס איינציג פּוץ.

צווישן אַפּפּאַל, וואַכן-אַלמן,
צווישן רעדער און מאַשינען
שפּראַצן קינדערלעך ווי בלימלעך, —
זונען-ליכט אַ פּאַס געפינען.

שפּילכלעך פּישן זיי מיט הענטלעך
אין דעם קויטיק אַפּפּאַל-פעסל,
יעדער פּאַנג איז גליק אין אויגן,
יעדער קלאַנג פּאַרהילכט דאָס געסל...

שמאַטע-ליאַלקע, נאַס און ברודיק,
בלעכן הינטל — פּיס צעדרייטע —
אַלץ איז בעסער דאָך ווי גאַרניט,
פאַר די יאַטעלעך פּאַרשייטע.

שפּילט מען זיך אין „מאַטע-מאַמע“,
מראַגט זיך ביטער אַ געוויין...
„מאַטע-מאַמע“ זוכן אַרבעט,
ליאַלקע איז אין הויז אַליין...

בייז, אַן אַרבעט און אַן עסן,
מיט אַראַפּגעלאָזטע קעפּ...
שרייט די מאַמע אויף דער ליאַלקע,
שפּייזט דער מאַמע זי מיט קלעפּ...

אין שטאָט - גארטן

גרינע בלעמלעך אָף די בוימער,
בונטע מולפעס אָף די ביימן,
קליינע קינדערלעך, ווי בינען,
שפילן זיך אַרום די קווייטן.

אין דער מיט פון שיינעם טייכל
איז אַן אינזעלע פאַראַנען,
אַרום אים ווי לייכטע שיפלעך
וויגן זיך די שטאַלצע שוואַנען.

ציען זיך צו זיי די צווייגלעך
פון די יונגע ווערב-כוימער
לאַדט זיי איין דער ווייכער ניי-גראַז,
צווישן שייך - צעלויגטע שטיינער.

יונגע קאַטשקעלעך און שוואַנען
וועטן צווישן זיך אין שטיף,
און מיט גראַציעזע העלדזעלעך
טויכן זיי אין טייכל'ס טף.

כוואַליעט זיך דאָס קלאַוע וואַסער,
לעט זיך מיט טויזנט זונען,
ווען אַנגל קאַטשקעס, שוואַנען
און געזען איינע עשפונען...

לידעלעך און הילכיק לאַכן
קלינגט פון דאָ און הילכט פון דאָרטן —
ס'זיינען דאָ צוגאַסט געקומען
בלימעלעך פון קינדער גאָרטן:

בונטע ווי די שיינע טולפעס —
ווייס און ברוין, און געל און רויט,
און מען קען שוין קוים דערקענען
וואו איז קינד און וואו איז קווייט.

נעמען טולפעלעך קאלירמע
שושקען זיך, מיט קעפלעך נויגן,
און עס גריסן קינדער-בלימלעך
סאַמעטענע „כאַנעס אויגן“.

די פארשעמטע זון

געסל שמאל און בלאטיק
ביינקט נאך זונען-שיין,
זעלטן ווען א שטראלכל
בלאנדזשעט דא אריין.

קליינווארג שפילט זיך, הוליעט
באקט פון בלאמע ברויט,
ווערט דאס גרויע געסל
אויסקאלירט מיט פרייד.

גאסן זון-פארפלייצטע,
ראכוועסדיק און ברייט;
ביינקען, מידע שמומע
נאך דער קינדער-פרייד.

קלאפט די זון אין לאדנס,
רייסט זיך דורך גארדינען,
נעמט דורך גרינע קרוינען,
גאלד אוואַרן שפינען.

נאָר זי ביינקט נאָך קינדער
פון די גאסן איינגע,
וואָס כאַפֿן יעדן שטראַלכל
ווי אַ גאַלדן סמיינגע.

ווערט זי רויט פון בושע,
כמורעט איר געזיכט:
„זיי מיר מויכל, געסל,
דיר געהערט מײן ליכט!“

ברידער פון שמעט און פון דערפער *

ברידער פון שמעט און פון דערפער,
מינען, פאבריקן און פעלד!
לאַמיר מיט בעזים און שופלע
ראמען דעם שימל פון וועלט.

ס'טרייבט אונדז דער הונגער צוזאמען,
ס'ברידערט אונדז אלע די נויט,
ס'לעבן — עם שמאָלט אונדזער ווילן
צו קעמפן אָף לעבן און טויט.

מיר קריכן אין מינען ווי ווערים,
מיר שפרייטן אויס ליכט איבעראַל,
מיר גראַבן פון ערד די געדערים
און שאַפן זיך פויגלען פון שמאָל.

ברידער פון שמעט און פון דערפער,
פון מינען, פאבריקן און פעלד!
קיינער וועט אונדז ניט באַזיגן,
מיר זיינען דאָס האַרץ פון דער וועלט.

מיר זיינען די ערדישע געטער,
מיר שאַפן מיט האַמער און פּיק,
מיר צירן מיט בלומען די וועגן
פאַר צוקונפּט פון אַרבעט און גליק.

סאקא און וואנזעמי

עם צאפלען זיך הערצער,
עם אַמעמט זיך שווער ...
סאקא . . . וואנזעמי . . .
עלעקטרישער משער . . .
רעגעס ווי יארן . . . דער ווייזער ווי בליי —
„זיי טארן ניט שטארבן . . . זיי מוזן זיין פריי!“

משארלסטאון . . . טויזנטער, יונג און אלט . . .
ס'פיבערט . . . דאָס בלוט ווערט אין אַדערן קאלט . . .
אויף יענער זייט גראמעס, אין קאמער פון טויט,
מאכט מען דעם „שטול“ פאר כאוויירים צוויי גרייט...

עס ציען זיך דראַענדע אַרבעטער הענט,
עס דוכט זיך עס קראַכן די טורמישע ווענט . . .
אין סטייט-הויז זיצט פולער, צעיושעט פון האַס,
געדונגענער טאליען פון בלוטיקן קלאַס . . .

סאקא . . . וואנזעמי . . . אַ צווילינג אין מוט —
אַרבעטער-פלייש און אַרבעטער-בלוט,
ס'רופט זייער נאָמען ווי גלאַק איבער וועלט:
„קלאַסן-מאַרד ווערן זאָל גלייך אַפגעשטעלט!“

„קלאַסן-געמעסט, קלאַסן-געפעכט —
אַרבעטער טארן ניט בלייבן גערעכט!“

זעקס-און-זיבעציק

דער זייגער שלאגט צוועלף... עלעקטרישער שטרעם
רייסט זיך דורך לייבער פון מאכנע אין גאס...
צוויי נאנטע פארברענט... א צווייפאכער מארד
אויף דעם מיזבייאך פון הערשנדן קלאס...

עס רירט ניט קיין אייווער, ווי געשמידטע צום אָרט...
דערשטיקט איז געבליבען אויף ליפן דאָס וואָרט;
די בראַנד-וואונד פון סאַקאַ-וואַנזעטי איז ניי,
עס צינדט אָן דאָס בלוט ווי מיט זוידיקן בליי...

זיי זיינען נישט מער? ... דער קלאס איז פאַרפאַן —
ס'וועט קיינער ניט צאמען זיין פלאַמיקן שפאַן —
און יעדערער שווערט מיט געקרייזן פון די צייטן,
אין וועגן פון סאַקאַ-וואַנזעטי צו גיין...

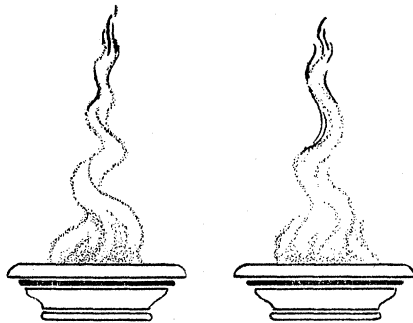
* * *

סאַקאַ-וואַנזעטי אין טרונעם מיט רויטן,
הונדערטער קראַנצן פון אַרבעטער-פריינט:
געכטן איז פולער געווען זייער הערשער,
זיי זיינען די הערשער אויף גאַסן דאָ היינט!

טויטע כאַוויירים — ליכטיקע שטערן —
רויטער און דראַענדער ווערט אונזער פאַן,
ס'ווערגן זיך געסלעך און ס'ברעכן זיך גאַסן —
עס רוקט זיך אַ מאַכנע — אַ האַלבער מיליאָן!

א האלבער מיליאן איז געקומען באגלייטן
די מוטיקע פירער אויף לעצטן עטאפ,
ער וועט שוין דערגענצן די יארן פארקירצטע
און געבן דעם סוינע א מויטלעכן קלאפ!

עס רוקן זיך רייען ווי שמורמישע וואלקנס
עס בויגט זיך פון סטויט-הויז דער גאלדענער קאפ,
ער ווייס אז א דיינקמאל פאר סאקא-וואנזעמי
וועט שמייכלען אינגיכן צו אונז דא אראפ!

סטרייק

(די מוטיקע באַסטאַנער דרעס־סטרייקערס אַ מאַטאַנע)

סטרייק אין לופט, סטרייק אין שאַפּ,
פיקעטס טיילן קלאַפּ פאַר קלאַפּ;
ווי צום סקעב אין פיקעט'ס האַנד —
סיי אַ ווייטיק, סיי אַ שאַנד!

טויט אין שאַפּ — קיין פיפּס, קיין זשום —
שער, מאַשין פאַרמאַיעט שמום...
ליגן קליידער, ניט דערנייט —
סטרייק פאַר רעכט און ברויט!

באַלעבאַטים סקרימשען ציין —
ס'וויל מאַשין אַליין ניט גיין.
שמייכלט גאַדל, ווינקט די שער —
„איצט דיגען מיר ניט מער!“

פיקעטס זינגען, מענטשן קוועלן,
סטרייקערס גיבן אויס באַפעלן.
פאַלט אַ קאַרבן — שטייגן מאַסן,
סטרייקערס נעמען איין די גאַסן!

שאַפּ-אַרמיי, סטרייק רעקרוט,
שמעמפלט זיג מיט אייגן בלוט!
סטרייק אין שאַפּ, קעמף אין גאַס,
פאַר דיין יוניאַן, פאַר דיין קלאַס!

דער ארבעטער - צענטער

דער צענטער — א ליבלעכע ארבעטער-היים —
מיט מוזיקע גרוסן אויף ווענט,
א שול און אן אפרו פאר גרויס און פאר קליין
פון פינצטערן, גרויען וועסט-ענד . . .

פון הייזער, ווי זקיינים, פארלאזן און וויסט,
אין געסלעך צוזאמענגעשפארט,
פון הויפן מיט רייכעס פון אפפאל און מיסט,
מען קומט דא נאך ווארימען ווארט!

פארברידערט ווי צווייגן פון זעלביקן בוים
און איינער דעם צווייטן האט האלט,
אז צענטער איז ליבער ווי אייגענע היים,
האלט מען אים ציכטיק ווי גאלד.

בריינגט מען אהין די זארג און די פרייד,
ווערט גרינגער אף פלייצעס דער אל,
איינער דעם צווייטן איז העלפן דא גרייט —
עס גלעט אזוי ליב יעדער קאל.

דער צענטער — א פעלד, וואו מען אקערט און זייט,
א באדן פאר קויכעס און הענט,
ארבעטער ווערן צום קאמף צוגעגרייט,
פאר נייעס, באפרייטן וועסט-ענד!

לענינים קערנער

צו א שליאך א ברייטן,
צו א ליכטיקן וועג,
האט דערפירט אונדז לענין
און פון אונדז אַוועק...

מיט א וויי אין הארצן
האט מען אים באגלייט
און געשווארן שניידן,
וואס ער האט פארזויט.

האבן שמערן רויטע
העלער זיך צעשיינט,
און א שרעק צעוואַרפן
אויף סאַוועטן-פיינט...

האט זיך לענינים גלויבן,
ווי א פלאם פארשפרייט
און פארהילכט האט סקווערן:
„שמענדיק, שמענדיק גרייט!“ ...

דזשערי

וואס אייז-קרים שטיבל, וואס געפינט זיך אינמיטן פארק, און ווינקט און רופט די פארבייגייער מיט די פארביקע ליכטן און דעקאראציעס, איז צוגעקומען אן עלעגאנטער פיין-געקליידעטער יונגערמאן. אויף א שיין-באזילבערטן לעדערנעם פאסיק האט ער געפירט א ווייסן הונט.

אזא ניוועדיק-הינטישע האלטונג! זיין עלאסטיש פער-טער קערפער געכאליעט און געפוצט, די פעל גלאט-גלאנציק, ווי גומער סאמעט, און די אויגן אזוינע פריילעך-לויכטנדיקע, ווי פון א שטיפעריש קינד, וואס פעלט ניט פון קיין פויגל-מילך.

— דזשערי, טייערער, — ווענדט זיך צו אים דער יונגער-מאן מיט א פאטערלעכן שמייכלע, — גיי, שפיל זיך א ווילע, איך וועל דיר באַלד עפעס גוטס בריינגען!
דזשערי פארקוקט מיט זיינע קלוגע הינטישע אויגן דעם באַלעבאָס אין פאַנים אַריין און אַ צעפרידענער לויפט ער אַוועק, דרייענדיק זיין קורצן אַרומגעשניטענעם עק.

* * *

צוויי ברידערלעך אין האַלב צעפליקטע אַוועראַלס מיט צעשוּיבערטע, פאַרשטויכטע קעפלעך און פאַרשמירטע צור-קעס שפילן זיך אַרום אייז-קרים שטיבל. יעדן מאָג, נאָך דער שול, קומען זיי אַהער און וואַרטן ביז פינף דעם זייגער. דאַ-מאַלסט קומט זייער מאַמע פון דער אַרבעט. זי גיט זיי

צייטנווייז צו סענט און נעמט זיי מיט זיך אהיים עפעס אָפּ-
עסן.

זיצן זיי זיך אזוי פויל, פארשמאכט פון לאנגע וואָר-
מעניש און מיט זשעדנע אויגעלעך, מיט פארבאהאלטענער
אינסטיקטיווער סינע באגלייטן זיי יעדן גליקלעכן, וואָס באַ-
ווייזט זיך אין טיר מיט עפעס גוטס אין האַנט: ס'וואַסערן
זיך זייערע מייכללעך — אַי וואַלט זיך זיי וועלן אַריינגיין אין
שטיבל איינקויפן עפעס! אַכער פאַר קיין סענט קריגט מען
סיי-ווייסי גאַר ניט. שפילן זיי זיך באַס טיר מיט קאַלירמע
פאַפירלעך, סיגאַרעטן פושקעס, און דאָס גלייכן.

פלוצלונג דערפילט יאַסקע, דער עלטערער אינגל, אַ לעק
אין סאַמע קאַרק. ער שפרינגט אויף דערשראַקן. זיין ברודר-
דער דאָוידל נאָך אים. אַכער באַלד צעקלינגט זיך זייער
ליכטיקער געלעכטער:

— כאַ-כאַ-כאַ, דער הונט האָט דיך אַ קוש געמאַן! — און
דאָוידקע טאַנצט און קאַטשעט זיך פון סימקע. ער פרוּבירט
גלייך פאַרפירן אַ כאַווערשן שמועס מיטן הונט, נאָר דער
אַריסטאָקראַט באַשמעקט אים פון אַלע זייטן און דרייט זיך
אַפּ — ס'שטייט אים אַפּאַנים ניט אָן!

— אַ, טייוול, — שרייט אויס יאַסקע מייסע עלטערער, —
לאַז נאָר מיר, צו מיר וועט ער שוין גיין! — און ער פאַרנעמט
זיך שוין איינצוטיינען מיטן הונט, רופנדיק אים דערביי מיט
די צאַרטסטע נעמען.

אין טיר באַווייזט זיך דער יונגערמאַן מיט אַן אייז-קרים
„קאַן“ אין האַנט. מיט פאַראַכטונג באַטראַכט ער די שמו-
ציקע כעוורע-לייט, וואָס פאַרען זיך אַרום זיין דזשעריין:
— קום נאָר אַהער, פריינטל, — רופט ער גוט-ברודערשיש
אַרויס צום הונט, זי שמעלנדיק עלעגאַנט מיט איין קני אָפּן
גראַז, — נאַ, טייערער, עס! אוי, סאַראַ היץ ס'איז היינט!

דזשערי איילט זיך ניט. געלאסן-פויל שמעקט ער ארויס זיין לאנגן רויטן צונג, באלעקט דעם „קאָן“ פון אלע זייטן און קערט זיך אָפּ.

„א קנאָפּע מעציע!“ טראַכט ער זיך אויף זיין אַריסטאָ-קראַטישן הינטישן שמייגער, און מיט זיין פעטער לאַפּע פאַרשמויסט ער דעם „קאָן“ אָן אַ זייט. . .

יאַסקע און דאָוידקע, וואָס האָבן מיט הונגעריק-גלוסטיקע אויגן זיך צוגעקוקט, טוען זיך אינסטינקטיוו אַ לאַז צום פאַר-וואַרפענעם אייז-קריס, נאָר באלד בלייבן זיי שמייך, ניט זי-כער, צי דער רייכער יונגעראַן וועט עס וועלן ליידן. . .

דער יונגעראַן אַבער באַמערקט זיי אַפּילע ניט, ער איז אויפגערעגט. אים פאַרדריסט וואָס ער האָט זיין ליבלינג דזשערי'ן ניט צוגעטראָפּן.

„כ'זוייס שוין אַליין ניט, מיט וואָס מ'קען אים נעמען“, האָט ער אין האַרצן געטראַכט, „ס'האָבן אים שוין דערעסן נאַשערייען און זיסקייטן.“

פונדעסטוועגן נעמט ער אַרויס פון זיין קעשענע אַ גרויסן מאַבל מילך-שאַקאַלאַד און טראַגט עס צו דזשערי'ס מויל.

דזשערי פאַרשלינגט עס מיט אַפעטיט, און מיט זיין לאַנגן צונג באלעקט ער כיינעוודיק די פאַרויסמע מאַרדע. דער יונגעראַן שמראַלט פון גליק. אַ ברייטער צעפרידענער שמייכל צעגיסט זיך איבער זיין געזיכט, ער כאַפט אַרום דעם הונט'ס פעטע מאַרדע, פאַרקוקט צערטלעך אין דזשערי'ס שוואַרצע אויגן, און גלעטנדיק זיין ווייכן רוקן, שרייט ער אויס:

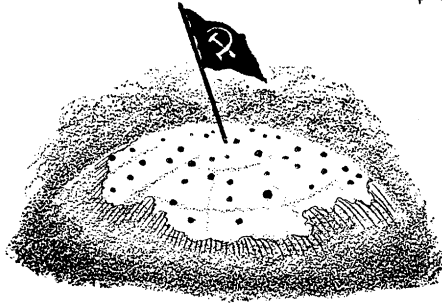
— אַט אזוי, דזשערי טייערער, זיי ניט בייז. קום, לאַמיר נאָך כאַפּן אַ שפּאַציר ביז אַוונטברויט, — און אַרויפנעמענדיק דעם הונט אַפּן פּאַסיק, שפּרינגט ער אויף און לאַזט זיך גיין. . .

קוים זיך דערווארט. אן אויגנבליק, און יאסקע מיט
דאווידקען זיצן שוין אפן גראז און לאכן זיך מיטן האלב-
צעגאנגענעם אייז-קרים, וואס דער גווירישער קעלעוו האט
אויסגעבראקירט. אן עמעסע סודע! ס'צעגייט דער מאם
פון קאלטן אייז-קרים איבער אלע גלידער. פון דער זייט היטן
זיי איינער דעם אנדערן, קיינער זאל כאלילע קיין איברימן
לעק ניט טאן. ס'איז זיי גוט! צווישן איין לעק און צווייטן
כאוואונדערן זיי דעם גוטן „דזשענטלמאן“ און לאכן אפ פון
הונט: „אזא גרויסער נאר, אייז-קרים ווארפט ער אוועק!“
— קום, יאסקע, שלעפט אים דאווידקע, — לאמיר א לויף
טאן צום ראג און זען, צי די מאמע גייט.

אט שפרינגען זיי שוין ביידע ווי זומער-פלאטערלעך גרינג
איבערן גרינעם גראז, און ס'שפרינגט מיט זיי די זארגלאזע
לויטערע קינדערשע פרייד.

אף אז „גוד-טאים“ האבן זיי זיך גאר ניט געריכט!
— א-א, — זאגט דאווידקע, — ווען איך בין אף דזשערי'ס
ארט, וואלט איך שוין געלעבט א טאג, — און די אויגלעך אין
דער פארשמירטער צורקע לויכטן אזוי קינדיש זארגלאז, אזוי
דערפרישט.

יאסקע ווישט זיך נאך אלץ זיינע ליפן מיט צעפרידנקייט,
אבער ער שווייגט. ער האט זיך פארטראכט.

אין דעם לאַנד פון די סאַוועטן

אין דעם לאַנד פון די סאַוועטן
ווערן קינדערלעך געבאָרן
און זיי וואַקסן פריי און זוניק,
ווי אין פעלד דער פולער קאַרן.

ניט קיין ווינטן, ניט קיין כמאַרעס,
קענען קינדער דאַרמין שרעקן —
ס'גליק גייט אויף מיט זיי צוזאַמן,
ס'וועט פאַר יעדן איינעם קלעקן.

קינדער-יאָרן ווי בריליאַנטן
פינקלען איבער רויטע שליאַכן,
ס'וואַרט אויף קינד אַ וועלט אַ פולע
מיט די שענסטע, בעסטע זאַכן.

אין דעם לאַנד פון די סאַוועטן
וואַקסן קינדער — שטאַרקע צווייגן —
העלע זון קוקט אויס אַ מאַמע
אין פאַרגלייך מיט קינדער אויגן.

מאמע'ס טאג

(צום אינטערנאציאנאלן פרויען-טאג)

קינדער, קינדער! רופט דער מאמע,
נאָר זיי מאַכן זיך ניט הערן:
ווייס איך וואָס? שוין ווידער מוסער,
ס'גלוסט זיך אים די שפּיל צושמערן!

אַבער יאָמעלעך באַמערקן —
מאמע ווינקט זיי מיט די אויגן;
וואַרפן זיי אַלץ-מיט-אַנאַנדער
און זיי לויפן פּייל און בויגן.

שמיפערס פילן מיט די הערצלעך,
אַז צו פאַלגן וועט זיי לוינען,
ווייל זיי זיינען שוין מיווינים,
וואָס דעם מאַמעס וואונקען מיינען.

און ביפראַט נאָך ווען דער מאמע
ווייל זיין שמייכלע פאַרשפאַרן
און מיט קוים געמאַכטן ערנסט
זייערע שאַרפע אויגעלעך נאָרן...

לאַסמשעט זיך דער בלאַנדער מורזאק
 מיט פאַרשמירטן פיצל נעזל,
 און דער „גרויסער“ ברודער זיינער
 שטייט ווי אַ צעטומלט העזל.

קעפלעך-ליבע, ווילד-צעשוויבערט,
 פענימלעך פאַרשייט, נאָר בלאַם,
 גלעטן טאַמעס הענט, די מידע,
 און ער בייזערט זיך אין שפּאַם:

„אי, אי, אי, ווי ריין די רעקלעך ...
 און די נעגל — שוואַרצע קרוינען ...
 סאַראַ נעזלעך, סאַראַ בעקלעך ...
 קוקט זיי אַנעט די פאַרשוינען!

הערט, קיין צאַצקע קריגט איר היינט ניט
 (כ'ווייס אָף וואָס איר האַט געוואַרט)
 נאָר אַ יאַממעוּ וועט איר האַבן —
 מאַמעס טאַג — דעם 8טן מאַרט!“

„טראַלאַ-לאַ-לאַ, זינגט אויס כעוורע,
 יאַממעוּן איז גוט ביז נאָר;
 אַלעוואַי וואַלט יאַממעוּ ווערן
 יעדער טאַג פון יעדן יאָר!“

„עס וועט ווערן, שמייכלט טאַמע,
 טריפן וועלן טעג מיט פרייד,
 נאָר דערוויל צו מאַמעס יאַממעוּ,
 איילט זיך צו און מאַכט זיך גרייט.“

לערנט אויס זיך נייע לידלעך
און מארשירן שטאלץ און שיין
קליינערהייד אין יאמטעוו צימער,
גרויסערהייד אין פיקעט-ליין.

און מיט הארציקייט אין די אויגן
זיצן אלע דריי צוזאמען
און מען אייצעט זיך און גרייט זיך
צו דעם יאמטעוו פון דער מאמען.

מאמע

אז די קינדער שלאָפן
ציכטיק אין די בעטן,
האַט זיי ליב די מאמע,
און זי נעמט זיי גלעטן.

און מיט ליפן צארטע
קושט זי זייער שמערן —
ס'ווילט זיך שוין דער מאמען,
זיי זאלן גרויסע ווערן.

נאָר אז ס'טומלען קינדער,
נעמט איר שטימע קלינגען
קאסעדיק און ברויגען
אויף די ווילדע יונגען.

און ניט קושן וויל זי
קינדער'ס צארטן שמערן,
נאָר אַ פרייע רוען
פון דעם טאג דעם שווערן...

בלויע טרוימען ...

קינדער - אויגעלעך —
 בלויע פּרילינגדיקע טרוימען,
 יונגניקע, נאָך ניט באַפּליגלמע!
 איך שפּיגל זיך אַצינד
 אין אייערע שטילע טיפּן,
 וואָס זיינען מיר מיט
 זייער דורכזיטיקער קלאַרקייט
 אַזוי אייגן —
 און וואַרימע זיכרוינעס
 פון ניט-לאַנגאַניקע אַמאָלן
 שפּרינגען אַפּגעפּרישטע אויף
 אין מיין פאַרביינקטן מויאַך —
 אַט, דוכט זיך, זע איך קלאַר
 דעם נידריק-גרינעס טאַל
 אַרום די לויטערע קרעניצעס...
 און איך . . . אַ זינגענדיקער פּרילינג
 אויף פּרילינגדיק באַבלומטן גראַז...
 „פאַרגעס-מיך-ניט“ בוקעטלעך
 בינד איך אויס מיט
 בויגעוודיק-געשיקטע פינגער
 פאַר זיך און נאָך פאַר וועמען...

אַ, בלויע קינדער-אויגן,
 פון אייערע שטילע טיפּן
 ווינקן מיר אַנטקעגן
 די פּריידיקע באַשיידנקייט
 פון בלוי פאַרכאַלעמטע
 „פאַרגעס-מיך-ניט“ בוקעטלעך
 אַרום די קרינקער קרעניצעס
 אין פּרילינגדיקן טאַל...

ווייטע — נאָנטע

ווייטע שמעט
און נאָנטע מענטשן —
יעדער פּאַנים
ליב ביו גאָר,
יעדער האַנט-דרוק
טיף פון האַצן,
ווי באַקאנט פון פילע יאָר.

וואָס האָט פרעמד
אַזוי פאַראייגנט?
וואָס פאַרקניפט האָט
מיר מיט זיי,
וואָס עס פילט זיך
אַזוי היימיש,
אַזוי כאַוועריש און פריי?

פּראַסמע אַרבעט,
פּראַסמע נוימן,
פּראַסמע ברידערליכע רייד,
און אַזאַ מין
פּראַסמע גוטסקייט,
אַז מען טיילט זיך
פרייד און לייד.

שול - צימער

ס'רעדן ווענט פון שול - צימער
ס. ס. ר. און פינג-יאָר-פּלאַץ;
קינדער מאַלן, קלעפּן, שרייבן —
„פּיקעט ליון“, ביראָ-בידזשאַן.

יעדע שאַפּונג, יעדע אַרבעט —
איז אַ בונד מיט זייער קלאַס,
לעבעדיקע רוימע פעדים
קניפן היים און שול און גאַס.

שול ציט אויף, דורך קאַמף און שמורם,
זיין אין רויע קינדער-קעפּ;
צו אַ לעבן פּול מיט וואונדער
פּירט זי זיי פון טרעפּ צו טרעפּ!

היימיש, גאַנט ווערט וועלט און לעבן —
גרעניץ בלויז איין שאַרפּער פּאַס;
אויף איין זייט — דער בייזער סוינע,
אַף דער צווייטער — אַרבעטס-קלאַס.

גרויסע וועלט — אין קליינעם צימער!
ס'ברידערן זיך אַרבעטס-הענט;
כאַווערקייט, פּרייד און אַכטעם
אַטעמט פון די שול-ווענט.

האַרבסט - ליד

אין קרעכץ פון צעקרושעלמע בלעטער
א פרילינג-ליד שטיל איז פאַרבאַרגן —
עס וועקט אזא גרויסע האַנאַע
אין קאַלטן פרי-האַרבסט־מאַרגן.

עס זעגנט זיך ווינטל מיט בלעטער
און הוליעט מיט זיי אין אַ ראָד,
די קינדערשע פיסלעך זיי טרעמפלען
מיט יונגען מיט שפילעוודיק טראַט.

מ'פאַרגייען די האַרבסט־מיקע ווייען,
דער טויט נעמט אַרונטער זיין שניט,
נאָר שטיל אונטער האַרבסט־מיקן וועלקן
ניי-לעבן צעוויקלט זיין צוויט.

טרעפ

פון שוויסיקע שאַען אין שאַפּ,
פון פריידלאַזע טעג אין דער היים,
מיר קנעטן אויס ציגל
פון ליים!

פון הייסן נשאַמעדיק ליים,
פאַרהאַרטעט אין פייער פון קאַמף,
אַ ליכט-טורעם בויען מיר אויס, —
פאַראוויס!

מיר פורעמען, טראַגן דעם ליים,
מיט פרייע, געהויבענע קעפּ,
און פאַרבן מיט הייס-טרויטן בלוט
צום טורעם די לויכמענדע טרעפּ!

מיר טרעטן מיט שטאַלענע טריט
די פינסטערע שאַמנס אויף קעפּ,
וואָס טאַנצן אַ טויטן-טאַנץ אויס
איבער שטייגענדע, זוניקע טרעפּ.

אזא אומגערעכטיקייט

ס'איז נאך ווינטער, אבער אין דרויסן איז שוין פרילינג-דיק. וואר-ניט-וואו וואלגערט זיך נאך א פארשווארצט, פארקמורעט בערגל שניי, וואס קוקט אויס ווי אן אומ-צופרידן קינד מיט א טרערנדיק אויסגעשמירט צורעלע. לוזשעס שמוציקע שיינען און מאנצן צו אין קילן ווינטל: זיי טוט אפאנים האנאע וואס די גרויסע העלע זון האט זיך אזוי יאמטעוודיק אויסגעפוצט און רינגלט זיך אין זייערע וואסערן. . .

ס'איז לעבעדיק אין דער שמאלער געסל. קינדערלעך, מיט עמערס און שופלעס, ארבעטן און שוויצן: זיי ווילט זיך דאס וואסער פון דער רינע איינצאמען, אין א גרויסן, גרויסן טייך מאכן. האבן זיי פון גאר דער וועלט אנגעשלעפט שמע-קענער מיט שמיינער, זאמד מיט בלאטע. דאס געסל איז אן ארים ארבעטער-געסל. פארשטיקט, פארברודיקט, פאר-שמעקט מיט אלערליי רויכעס, אבער נאר איין ווינקעלע פון איר איז אנדערש; דער אספאלט איז ריי, געוואשן אלע טאג, קיין שפרינקעלע נימא; די פאר הייזער שיין און ליכטיק, און ס'שלאגט פון זיי אזא ליבע ווארימקייט, ווען מ'גייט פארביי. ארום דעם דאזיקן ווינקעלע איז שמיל ווי אין א קלויסטער — קיין קינדער שפילן זיך ניט, קיין גרויסע זעט מען ניט; פון צייט צו צייט קייקלט זיך צו יענעם ווינקעלע ראכוועסדיק צו א גרויסע מאשין, שפייט ארויס פון זיך עטלעכע פארשוין, וואס פארשווינדן גלייך הינטער דעם הויכן אייזערנעם טויער. ס'איז זיי מיאום געווארן די רייכע, געפוצטע קווארטאלן, די בויער און בלומען-דופטן צו וואכעדיק געווארן, זוכן זיי רייזונגען אין קאנטראסט מיט דער ארומיקער ארימקייט.

אט האט זיך פון יענעם ווינקעלע אן אלטימשקע באוויזן.
זעט אויס, זי האט זיך אין איר יוגנט ניט שטארק אנגעהארע-
וועט — איר רוקן איז גלייך, אירע געזיכטס-צוגן זיינען נאך
ניט פארקרימט מיט דעם שמעמפל פון שמענדיקע דאזיגעס
און נויט; אירע ליפן, ווי בא א יונג מיידל צוזאמענגעלייגט,
דערציילן, ניט פון פרי-פארוויאנעמן לעבן, פון פארציטיק
צעטרעטענע כלומן. . .

איר שווארצע הוט מיט דעם שיינעם זיידן-מאנטל גיט
אט דער אלטימשקער א מאדנעם מאיעסמעטישן אויסדרוק,
וואס פאסט זיך גאר ניט אריין אין דעם כמורנעם אויסזען פון
דעם ארבעטער-געסל.

גיט זי זיך לאנגזאם מיט איר זילכער-באהענטלמן שמע-
קעלע. פלוצלינג שמעלט זי זיך אפ לעבן א קליין, געל הינטל,
וואס שטייט באס אספאלט און קייט עפעס גאר געשמאק.

זי בויגט זיך צו צום הינטל, שיינקט אים א בריימן, צארטן
שמייכל, און איז שוין, דוכט זיך, גרייט מיט אים א ליבלעכן
שמועס צו פארפירן, ווי זי באמערקט, אז דאס הינטל קייט
די אפפאל פון גאס. . . גלייכט זי זיך שנעל אויס, איר פאנים
ווערט ערנסט, אויפגערעגט און זי ווענדט זיך צו א פאר
פרויען, וואס שטייען נעבנביי:

— וועמען געהערט אט דאס ארים הינטל? איר ווייסט
וואס עס עסט? — אפפאל פון גאס, באנאנע-שאלעכץ און
אנדערע כאזערייען! ס'איז א כארפע! אזא יונג, שוין
הינטל! זייט אזוי גוט, זאגט מיר, וועמענס ער איז — אזוינס
מאך ניט דערלאזט ווערן!

פארבייגייער דערזענדיק די אנגענעמע אלטימשקע,
מאכנדיק מיט די הענט, אזוי ערנסט, אזוי אויפגערעגט, רינג-
לען זי ארום. זי רעדט וועגן די גרויסע זינד צו לאזן לע-

בעדיקע באשעפענישן זיך מאמערן אין הונגער, און עם ברייני-
גען דערצו, עם זאל דארפן פרעסן דעם אפפאל פון גאס.

— איך מוז וויסן, וועמען דאס הינטל געהערט, און איך
וועל שוין זען, אז עם זאל אזוינס מער ניט פארקומען! קענט
איר זיך אזא ברומאליטעט פארשמעלן? — אויסהונגערן אן
ארימע באשעפעניש? — האט זי זיך געווענדט צו א יונגן
מאן, וואס איז גלייך געבן איר געשמאנען.

— א, יעס, מאדאם, איך קען זיך עם זייער לייכט פאר-
שמעלן. איך האב אליין אמאל געזען אזוינע כאיעלעך, וואס
מ'רופט זיי קינדער. מ'זאגט, אז זיי שטאמען פון מענטשן,
האבן אמא-די כאיעלעך זיך א גאנצן זומער געהאדעוועט פון
די מיסט-פעסלעך אין די רייכע פארקס. זיי האבן געגעסן
אלץ, וואס האט זיך געמאכט, און אזוי זשעדנע, אזוי כאפני-
דיק, אט פונקט ווי דאס הינטעלע דא. . . יעס, מאדאם!

די אלטימשקע האט אירע ברעמען אין גרויס פארוואונ-
דערונג אויפגעהויבן און מיט א לאקריץ-זיסע שטימעלע אויס-
געזונגען:

— איז דאס מעגלעך? איר האט עם אליין געזען? קינ-
דער — פון די מיסט-פעסלעך געגעסען? ! ס'איז א שרעק. . .
מינט איר ניט? ס'פעלט דען עסנס? — האט קיינער פאר זיי
ניט געזארגט?

— יעס, מאדאם, מ'פלעגט זיי פון די פארקס פארטרייבן,
די רייכע דורכגייער זאלן ניט באמערקן. . . ס'איז דאך ניט
שיין. . . האט דער יונגערמאן סארקאסטיש שטייכלענדיק
געענטפערט.

יעס, אבער דאס הינטל איז א שמומע באשעפעניש, דערצו
נאך איז עם אזוי צארט און יונג! עם מוז זיין זאט, זיין
באלעבאסטע מוז וועגן דעם זארגן! איך וועל עם שוין אויס-
געפינען אן אנדערש מאל.

אַכט-און-ניינציק

— גוד-באי, אַרימעס הינמל, איך וועל שוין מאַרגן זען
וועגן דיר. . .

זי איז ווייטער אַוועק, צוקלאַפּנדיק, אויפגערעגט מיט איר
שמעקעלע, און ריידנדיק צו זיך אליין וועגן דאָס אַרימע באַ-
שעפעניש און די שלעכטע מענטשן. . .

בליהענדע טרייסט

אַ קליינעם קינד אין אַ גרויסער וועלט
איז ווי אַ קרעניצע אין מיטן פעלד:
עס קוועלט מיט פּרישקייט אַנטקעגן זון
און קיינער ווייס נאָר ניט דערפון.

ווי אַ „פאַרגעס-מיך-ניט“ ביים זומפן-ראַנד,
בעט זיך דאָס קינדערשע אויג נאַכאַנאַנד:
„גייט ניט פאַרביי, קוקט זיך אַרום —
אומעטיק איז מיר צו וואַקסן דאָ שמום.“

ס'געבעט ווערט פאַרהילכט פון דערוואַקסענע טרייט,
אַן איינזאַמעס קינד שטייט פאַרוואַרלאָזט און מיט;
ווי אַ קלאַרינקער קוועלכל צווישן ווילד-גראַז אין פעלד,
ווי אַ בליהענדע טרייסט אין פאַרוויאַנעטער וועלט.

ערשמע טריט

כייז פון כיינען —
ערשמער קינדער-טראַט
און וואונדער אייגענער
אין שרעק-צעגלאנצטע אויגן!

ערשמער פאל
און ערשמער הויב,
שטאלצער מאמעס שמילער לויב
גיסט אין פיסלעך בראוון מוט —

גוט... אזוי... אליין... אליין...
וועט מיין קינדעלע גיין... גיין... גיין...

און צעטרעמן וועלן פיסלעך
דעם געוואַקל און דעם שרעק,
און אַרויסשפּרייזן ווי זיגער
פון דעם הויקערדיקן וועג...

לענין

(מיין וויגדערקטן א מאַטאָנע)

א, ווי טייער ס'איז דיין נאָמען,
גרויסער בויער פון סאָוועטן!
יעדעס אָס דיינס, וואָרט און לאַזונג
איז פון כאַכמע אויסגעקנעטן!

קלאָר ווי זון אַריבער כמאַרע,
פראַסט ווי מוטערליכער בענטש,
איז דיין לעבן און דיין לערע,
וואָס פאַרקניפט אַ מענטש צו מענטש.

פול איז וועלט מיט שמעט און לענדער,
פול מיט שפראַכן פרעמדע, שווערע —
אין זיי אַלע קלינגט דיין נאָמען,
אין זיי אַלע שיינט דיין לערע.

לענין — העלד פון שענסטער מייסע
קיינער ווערט ניט מיד זי הערן!
האַסט געקרוינט פון ערד אַ זעקסטל
מיט דעם ליכטיקסטן פון שמערן!

ווי אַ שטילער מאָרגן-דעמער,
וואַכסטו איבער מיין באַגינען,
און איך שווער, דו וועסט מיך שמענדיק
צווישן דיין אַרמיי געפינען!

נייע וועלט

רעגן-גיס, דערפריש דאָס פעלד,
יונג און גרוין וויל זיין די וועלט;
כמאָרע גיי — פאַרשמעל ניט שוין,
פריש און ליכטיק וויל עס זיין.

זון און בלוט און קינדער-כײן
פלעכטן פאַר דער וועלט אַ קרוין,
פון זיין בלוט אַ רוימע פאַן
גרייט דער אַרבעמער איר אָן.

צווילינג-שוועסטער, גליק און פרייד
וועבן סמיינגעס פאַר איר קלייד,
פלעכטן שמערן איר אין צעפּ,
טראָגן הויך איר רויטן שלעפּ.

שפאנישע וויג - ליד

(די העלדישע מאמעס פון שפאניע)

זיי געזונט, מיין אויצער קליינער,
קינד מיינס ליב און טייער,
כ'מוז דיין וויגעלע פארלאזן —
גיין פאר דיר אין פייער.

ס'וועלן דיר קאנאנען שאקלען
אין פארלאזמן וויג,
ס'וועט דיין מאמע'ס האנט ניט וואקלען
ביז צום טאג פון זיג!

כ'גיי מיט אנדערע ברעווע מאמעס
ברענען פראנקא'ס טרימ ...
ווען דו ביזט אצינד א גרויסער
גייסטו מיט אונז מיט ...

אונזער אויסגעבלוטיקט שפאניע
מוז א פרייע זיין ...
קינד מיינס, ס'ווערט מיין הארץ צעריסן,
נאר איך מוז איצט גיין.

ס'וועט אן אלמע סעניאריטא
דיר א מאמע זיין,
זי וועט האדעווען דיר, הימן
ביז איך קום, מיין קרוין.

ס'וועט מיין ביקס א ליד דיר זינגען
פון פארבלומיקט פעלד,
כ'וועל אין גרויל פאר דיר געווינען
זיכערקייט אין וועלט.

כ'וועל פון דיר, מיין פויגל, טראכטן
צווישן יעדער שלאכט,
כ'וועל אין כאַלעם אָף דיר וואַרטן
אין שטילקייט פון דער נאַכט.

וואַקסן וועסטו, קינד, פאַרלאַזן,
ווי אַ בלום אין פעלד —
וועסט אַמאַל אַליין נאָך, קינד מיינס
זיין אַ גרויסער העלד!

באַפרייטערייד וועסטו דערמאַנען
אַ די שוידער טעג,
ווען מען האָט מיט בלוט געוואַשן
שפּאַניע'ס פרייהייטס-וועג.

זיי געזונט, מיין אויצער קליינער,
קינד מיינס ליב און טייער,
כ'מוז דיין וויגעלע פאַרלאַזן —
גיין פאַר דיר אין פייער.

ערשמער מאי

מאי, מאי... שפילט זיך אין יעדן גליד
מאי, מאי... פיבערט אין אונדזער ליד
ציט זיך דער קלאנג, ברידערט אונדז פריי
אף גאסן פון וועלט איז ערשט-מאי!

מאי, מאי... רוהען מאשינען שטיל...
פריי, פריי... פלאצערן הערצער פיל...
ציט זיך א פרייד פון ראטנפארבאנד
גריסט אונדז א זיגערשע ארבעטער-האנט!

מאי, מאי... צימערן אלמע ווענט,
מאי, מאי... פלעכטן א קייט אויס הענט
ס'וירט און עס ברויזט, ס'קראכט איבעראל
ס'דונערט מיליאן-פאך „אינטערנאציאנאל“!

מאי, מאי... פארבונדן אין שווארץ און ווייס
פריי, פריי... ווי ברידער אין קאמף פאראויס...
אונדזערס איז גאס אין ליינג און אין ברייט,
מיט הויטן קאלירמע... מיר זיינען דאך רויט!

מאי, מאי... ס'קרעכצן די גאסן פון וועלט
מאי, מאי... מארשירער, ווי זאנגען אין פעלד,
מיט הערצער פול מוט, מיט אויגן פול גלאנץ,
מיר גייען צום לעצטן פארמעסט ווי צום טאנץ!

דאָס שטומע קעלבעלע

אַלעס, שאַלעס, גיכער קום אַרויס! — האָט די פאַר-
מערקע הויך איר מאַן גערופן, וואָס איז אַקאַרשט
אַריין אין הויז עפעס איבערבייסן. ער איז מיט אַ
האַלבן ביסן אין מויל גלייך אַרויסגעלאָפן און אַ ברויגעזער
אַ פרעג געמאַן:

— וואָס, וואָס איז שוין דאָרט ווידער געשען?
— ווייכט דאָך די שוואַרצע קו . . . זי שרייט און וואַרפט
זיך, אַ שרעק . . . עס וועט שוין מיסמאַמע באלד קומען . . .
גיי גיב אַ בליק — האָט די פאַרמערקע, גייענדיק צום שטאַל,
צו איר מאַן גערעדט.

זיי זיינען ביידע אַריין אין אַ פינסטערן שטאַל, וואו אין
אַ באַזונדער ווינקל, אויסגעבעט אויף פרישע שטרוי, איז גע-
לעגן אַ גרויסע שוואַרצע קו, געקרעכצט און געמו'עט, זיך

געוואָרפֿן פֿון איין זייט אויפֿן אַנדערן. ווען די צוויי זיינען אַריין האָט זי זיי מיט אירע צוויי גרויסע, אַרויסגעשטעלטע אויגן אָנגעקוקט, ווי זי וואָלט זיך געבעטן מ'זאל איר מיט עפעס אירע יעסורים פֿאַרלייכערן. . . באַלד האָט זי אַרויס-געלאָזט אַן אומגעוויינלעכן געשריי און אויפֿן שטריו האָט זיך אַ גאַנצער טייך בלוט באַוווּזן. . .

די פֿאַרמערקע און פֿאַרמער זיינען גלייך צוגעלאָפֿן, אַלץ-דינג צורעכט געמאַכט, און אַרויסגענומען נאָך אַ פֿייכט, קליין קעלבעלע — אַ שוואַרצינקע, מיט אויף האַלב ווייסע פֿיסע-לעך, מיט שיינע ווייסע פֿלעקן אַפֿ'ן קאַפּ און די שפּיץ-אויערלעך.

די קו האָט אויפֿגעהערט צו שרייען, נאָר איז אַ פֿאַרמאַ-טערטע שטילערהייט געלעגן אַפֿ'ן שטריו, געקרעכצט און געסאַפּעט און מיט די אויגן אין דער ריכטונג געדרייט, וואוּ ס'איז נעבן איר געלעגן איר קינד — דאָס קעלבעלע.

אין אַ פֿאַר שאַ אַרום איז שוין די שוואַרצע קו געשטאַנען אַף די פֿיס און דאָס ברעקל קעלבל, וואָס האָט זיך קוים גע-האַלטן אַף די פֿיסלעך, האָט איר מיילכל אונטער דער מאַמעס פֿול-מילכיגן אייטער אונטערגערוקט, און די זיסע, וואַרעמע מוטער-מילך געוווּגן.

אַ צעפֿרידענע, רואיקע איז די קו געשטאַנען און שטאַרק האַנאַע געהאַט פֿון איר קעלבעלע, וואָס האָט אזוי אָנגענעם און געשמאַק זי געלעקט און געקושט מיט אירע צאַרטע יונגע ליפעלעך, און האָט עס אויך פֿון צייט צו צייט מיט איר צונג אַרומגעלעקט, און דאָס קעלבל איז שפּעטער אַ זאַטע און לוסטיקע געשטאַנען, זיך געשטיפּט און געשפּרונגען און זיך אויסגעפֿינט פֿאַר איר מאַמען.

ניט לאַנג אַבער האָט דאָס גליק געדויערט. אין אַ פֿאַר טעג אַרום איז אין שטאַל אַ ווילד פֿרעמדער מענש אַריינגע-

קומען, האט אויף דעם קעלבעלע'ס העלול א שטריק פאר-
ווארפן און האט עס מיט גוואלט פון דער קו אפגעריסן.
די קו האט אירע גרויסע אויגן אויסגעגלאצט, האט זיך
פאנאנדערגערעוועט, ווי זי וואלט געוואוסט וואס מ'ויל מיט
איר קינד טאן. זי האט זיך געגעבן א ריס צום פרעמדן מאן.
דער פארמער אבער האט זי שטארק צוגעהאלטן, ביז דער
מאן האט מיט גרויס צארעם דאס איינגעשפארטע קעבל פון
שטאל ארויסגעשלעפט.

ווי שוואך און יונג דאס קעלבעלע איז געווען — אינגאנצן
דריי טעג אלט — האט עס דאך געפונען קויכעס אין זיך, מיט
די פאדערשמע פיסלעך צו דער ערד זיך צוגעשפארט, און
האט זיך פאר קיין פאל ניט געוואלט רירן פון ארט . . . און
פון ווייטנס האבן זיך נאך אלץ געטראגן די בעטנדיקע, הארצ-
רייסנדיקע געשרייען פון דער מאמע-קו. . .

דער פארמער איז צוגעגאנגען און צוואמען מיט'ן פרעמדן
מאן האט ער זיך גענומען צום אומגליקלעכן קעבל: איינער
האט עס פאר'ן קאפ געשלעפט, דער אנדערער פאר'ן עק —
מ'האט עס געפרואווט צום גרויסן אומאמאביל צושארן, וואו
ס'זיינען שוין א סאך אנדערע יונגינקע קעלבעלעך געלעגן,
אבער דאס קעבל האט זיך ניט געלאזט — ס'האט זיך אין
דער ברייט פון וועג געשמעלט, האט דעם קאפ און די פיס
אין דער ערד איינגעגראבן, און א שטומע, איינגעשפארטע,
פארצווייפלטע, ווי זי וואלט פארשטאנען אז דאס זיינען אירע
לעצטע מינוטן איז זי אויף איין ארט געשמאנען.

קוים, קוים, מיט קלעפ און מיט שטעקנס האט מען זי גע-
צוואונגען זיך אביסל אונטערגעבן: ביידע האבן זי א הויב
געטאן און ארויפגעשטופט אף דעם גרויסן אומאמאביל. צוויי
אנדערע מענטשן האבן האסטיק פארהאקט די טיר פונ'ם
טראק און די מאשין האט זיך גערירט ווייטער אין וועג אריין.

דאָס קעלבל האָט זיך אומגעקוקט. דאָרטן זיינען גע-
בונדענע נאָך אייניקע קעלבעלעך געלעגן, דיזעלביקע גרויס
ווי זי. עס האָט געפרואוּט אַרומגיין עטלעכע מאל אַרום די
ווענט פון דעם הויכן קאַסטן, געפרואוּט זוכן אויסצוגעפינען
צי עס קען זיך נאָך ראַטעווען, און צום סוף האָט עס זיך אַ
פאַרמאַטערטע פון שווערן קאַמף אַפֿ'ן האַרטן דיל אַנידער-
געלייגט.

באַלד האָט מען עס צוזאַמען מיט די אַנדערע צום שלאַכט-
הויז צוגעפירט. עס האָט אַ שלאַג געמאַן דער רויאָך פון
פרישע בלוט, די רעווערייען און געשרייען פון די בעהיימעס.
די ניט-געבונדענע קעלבעלעך זיינען אויפגעשפרונגען, זיך
אַנגעשטריינגט און זיך מיט שרעק צוגעהערט. דאָס
שוואַרצע קעלבעלע האָט דאָס קעפל אַראָפּגעלאָזט און די פיס
איז דעק איינגעשפאַרט, ווי זי וואַלט זיך געוואַלט קעגן אי-
מיצן ווערן.

באַלד האָט זיך די שווערע מיר פון טראַק מיט אַ קלאַפּ
אַראָפּגעלאָזט און מ'האַט זיך גענומען די יונגינקע, צעשראַ-
קענע קעלבעלעך צו דער שכימע פירן. . . די שוואַרצינקע
איז געווען די לעצטע. זי האָט זיך ווידער איינגעשפאַרט
און ניט געוואַלט זיך פון אַרט רירן. האָט מען גלייך אַ שטריק
איבער איר העלזל פאַרוואַרפן און זי אומבעראַכטעסדיק
אַראָפּגעשלעפט. דאָס קעלבל האָט צום ערשטן מאל זינט
מ'האַט עס פון איר מאַמען אַפּגעריסן, אַ גרויסן, וויינענדיקן
מע-ע-ע אַרויסגעלאָזט, ווי זי וואַלט זיך איצט מיט איר יונגן
לעבן געשיידט, און איז פאַרשוואונדן הינטער די טויערן פון
שלאַכטהויז.

זומער - פרייד

פאפירענע מיצלעך
מיט הילצערנע שווערדלעך
מארשירן סאלדאטלעך
אויף שטעקעלעך - פערדלעך.

פון זאמד און פון שטיינדלעך
א פעסטונג גענומען,
אינ'ם אייגענעם לאגער
ווי זיגער געקומען.

פון שטיינערנע באמבעס
און פולווער פון זאמד,
געפאלן פון פעסטונג
די מעכטיקע וואנט.

געענדיקט אמאקע,
ניטא מער קיין פיינט,
מען שפילט זיך שוין ווידער
ווי גומינקע פריינט.

עס בראט זיי די זון,
אבער ס'וואסער איז קיל,
איז לויפט מען צו כוואליעס
זיי נעמען אין שפיל.

ביים יאם - ברעג

פארברענטע קינדערשע אקסלען
און זאמדענע ברויטלעך א סך,
א זאמדענע שיף מיט א רודער,
א הויז מיט א זאמדענעם דאך...

מ'שלעפט עמערס פולע מיט וואסער
און ס'לויכטן אויף אויגעלעך העל —
אמא באלד וועט דאך פארטיק שוין ווערן,
פן דעם קלעפיקן זאמד א טונעל!

עס כייזעקן יאטעלעך קליינע
פון ברייגעזון ריז-אקעאן,
און עס ציען זיך דורשטיקע בליקן
אין דער הויך צו דעם עראפלאן.

נייגער באשיינט יעדן פאָנים,
פארריסן האָט יעדער זיין קאָפּ —
האָט באַמערקט עס אין לופטן דער פליער
און געלאָזט זיך צו כעוורע אַראָפּ...

אמא גליטשט ער זיך שוין אפן וואסער,
און אַט הויכט ער זיך אויף מיטאמאל,
עס שרייען און יובלען די קינדער,
און ס'באָגריסן אים הענטלעך א צאל.

די קינדער זיי בויען שוין ווידער
פאלאצן פון זאמד און פון שמיין,
עס שמייכלט דער פליער ביים רודער
באלוינט פון דעם קינדערשן כוין.

כוואַליעס ...

שפילן כוואַליעס זיך אין „כאַפקעס“
אין דעם גרויסן, ברייטן מייד,
שיינט די זון אַראָפּ פון הימל
און באַגאַלדט זיי אלע גלייך.

יאַגן זיך שוין ניט קיין כוואַליעס —
שטיקער גאַלד און גרודעס גלאַנץ
שפּרינגן, יאַגן איינס דאַס צווייטע
אין אַ שיינעם וואַסער-טאַנץ.

שפּרינגט איין כוואַליע אויף דער צווייטער,
וואַרפט זי יענע גלייך אַוועק,
כאַפּן ביידע אויף אַ דריטע
און פאַרטראַגן זי צום ברעג.

קלאַפּן אויס די האַמער-כוואַליעס
פאַר'ן ברעג פון שוים אַ קרוין,
שפּרינגען אָפּ און טאַנצן ווידער
אין דעם העלן זונען-שיין.

טשייקעס

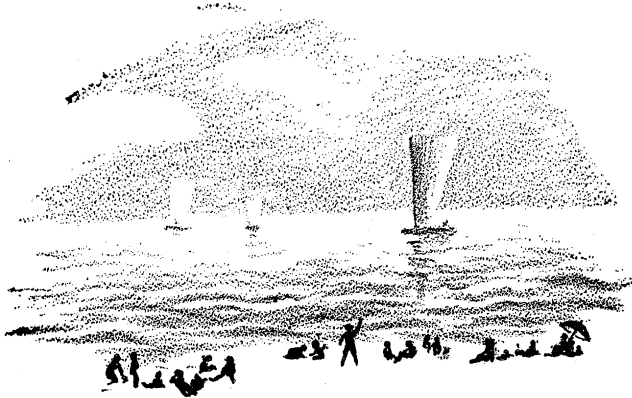
ס'כיינדלמ זיך דער בלויער הימל
אין דעם ווייטן, גרויסן שפיגל,
טשייקעס פליען,
טשייקעס טויכן,
גלעטן ס'וואסער מיט די פליגל.

רואיק גליטשן זיך די פליגלען
אויפ'ן וואסער-פעלד, דעם גראמען
און ס'באפארבט די פויגל-גראציע
אונט-זון מיט פורפור-פלאמען.

ס'ציטערן די דראבנע כוואליעס
פון א מילדן ווינט געטריבן,
ס'האבן פישלעך, גאנצע כמארים,
זיך צום שטיפן אויפגעקליבן.

אומשולדיקע פישלעך שטיפן,
טשייקעס ווארפן שארפע בליקן,
גרייטן צו דעם שלאנקן שנאבל,
בויגן קונציק אויס דעם רוקן.

צאפ, צארעפ, זיך אנגעגעסן,
אן די פישעלעך פארגעסן,
אויסגעשפרייט די פליגל-רודערס,
ס'שלאנקע קערפער אויסגעצויגן
און צום טיפן, בלויען הימל
הויך, גאר הויך אוועקגעפלויגן.

א בילד

ווי א בילד אין ראם אריינצושמעלן
איז דער יאם מיט זיינע זעגל שיפן,
אין כוואליעס אפגעזוימט מיט קרויזיקע פאנעלן
ווערן שטיינדעלעך ווי דימענטן געשליפן.

גרינע פלאך פון יאם צעהאקט אין קארבן,
ריפעלעך און פאלדן מיניען ווי מאריי*
קינדערלעך אף יאם-ברעג — סימפאני פון פארבן,
מיט דעם זאמד און כוואליעס שפילן אין דער פריי.

אפגעצוואגן ליגט דער ברעג אן אויסגעשפרייטער
ס'זשאלעוועט ניט זון קיין ווארימקייט דער ערד;
יאם, מיט קאפ צעפאמלט, פרישער און צעווייטער,
ווי א יונגער רייטער אף א וועט-לויף-פערד...

* מאריי — אזא מין סארט זייד.

דער פלאטער

א פלאטער א שיינעם,
מיט פליגלען צעקניטשטע,
האָט עמיץ פאַרוואַרפן אין מיטן דער גאַס.
זיין קערפער באַצירט
אין אַ שוואַרץ-געלן סאַמעט,
געשלעפט האָט זיך מיאום,
פאַרברודיקט און גאַס.
איך האָב עס מיט ווייטיק פון שמוץ אויפגעהויבן
און פאַרזיכטיק-שטיל
אין מיין צימער געבראַכט,
נאָר צאר פון בייזוויליק-פאַרקריפלטע פליגלען
צעשטערט האָט די רואיקע
גלייכגילט פון נאַכט :
ס'האָט עפעס מיין האַרץ
מיט דעם פלאטער'ס פאַרבונדן,
געוואַלט האָט זיך גוט מאַכן עמיצנ'ס שולד,
און כ'האַב ווי אַ שוועסטער
צעגלעט זיינע פליגלען
און פונקט ווי אַ מוטער
געפלעגט מיט געדולד . . .
און באַלד האָט מיין פלאטער
די פליגלען צענומען, —
די קויכעס פאַרמאַסטן —
צו פליען אין פריי,
און באַדן זיך ווידער
אין זוניקייט ליכער
און טרינקען פון בלומיקע בעכערס
אויפסניי . . .

די ציכטיקע סאַרעלע

דאַרעלע איז אַן איין-און-איינציק קינד באַ טאַמע-מאַמע געווען. האָבן זיי דאָס קינד אַזוי ליב געהאַט, אַז עס איז פאַר זיי קיין זאַך ניט שווער געווען אַבי עס זאָל צעפּרידן זיין. האָט טאַקע סאַרעלע שיינע קליידעלעך גע- האָט און געלע שיכעלעך מיט ראַזינקע אַדער ווייסניקע זע- קעלעך געטראָגן און אַ ברייטע בלויע סטיינגע האָט איר קאַרן-גאַלדענע הערעלעך דורכגעפּלאַכטן. האָט זי דעריבער שמענדיק ווי אַ פּופּעלע אויסגעזען — ריין און פּריש — אויס- געפּוצט אין איר ליינגלעך צאַרטע צורקעלע, די „פּיקסענע מאַרדקעלע“ מיט'ן שפּיציקן נעזל צווישן די שאַרפע אויגע- לעך האָבן צו זיך געצויגן און געצוואונגען זי ליב צו האָבן! סאַרעלע איז באַם גאַנצן שמעטל אַ באַסיעכידקע געווען: דאָס גאַנצע שמעטל האָט זי געקענט, דאָס גאַנצע שמעטל האָט זי ליב געהאַט, און יעדערער האָט פאַר איר אַ גוטע זאַך אַדער אַ ליבלעכן שמייכעלע געהאַט.

אַפּילע די פּויערים פּון דער „גויאישער גאַס“ האָבן סאָ- רעלען געקענט און זי פּלעגט יעדן מאָג אַהינצו קומען פּרישע מילך, גלייך פּון דער קו, טרינקען. די פּויערים פּלעגן זי אַנ- רופן „פּאַנסקאַ צורקאַ“ (פּריצישע טעכטערל) אַזוי איידל און ליבלעך איז זי צו יעדן געווען. פּלעגן זיי איר אָפּט-מאַל אַ מאַטאַנע געבן — אַ פּריש, רויט עפּעלע, גלייך פּון בוים, אַ רייפע מאַקאווינע, אַדער גאַר אַ יונגן מערעלע, און סאַרעלע איז גליקלעך געווען און איז אַהיים אויף איין פּיסל געשפּרונ- גען און אַ פּריילעך לידל געזונגען.

סאַרעלעס באַכע פּלעגט זאָגן, אַז דאָס קינד איז אין אַ הייבעלע געבאַרן געוואָרן, דערפאַר האָט עס אַזאַ טייערן

מאזל, וואס אלע האבן עס ליב און דערביי פלעגט זי א לאנגע
מייסע דערציילן ווי אזוי גראד אין דעם טאג ווען סארעלע
האט דאס ערשמע מאל די ליכטיקע וועלט דערווען, האט די
קו א קעלבל געהאט, דאס ציג האט זעקס ציגעלעך געבארן,
דאס קעצל האט זיך אונטער אויוון אפגעקעצלט און פון אונ-
טער דער הון האבן זיך פינף געלע, בלינדע משיפקעלעך
אויסגעפיקט.

* * *

איינמאל, ווען סארעלע איז אהיים געקומען, האט זי מיט
זיך מיטגעבראכט א קליין, יונג הינדעלע, וועלכע א באקאנ-
טער פויער האט איר א מאטאנע געגעבן. זי איז געווען גליק-
לעך, איבער גליקלעך. איר פענימל האט געשיינט פון צע-
פרידנקייט און שטאלצקייט — זי וועט איצט אליין אויס-
האדעווען א גרויסע, ראכע הון און וועט איר אוועקזעצן אויף
אייעלעך, וועט זי האבן א סאך, א סאך קליינע הינדעלעך,
וועלכע זי האט אזוי שמארק ליב! האט זי טאקע ניט לאנג
געטראכט, געבראכט ברעקלעך כרויט און עס אָנגעקארמעט
און וואסער אין א שיסעלע א טרונק געגעבן און עס אין
גארטן אף א שפאציר ארויסגענומען.

סארעלעס ציכטיקייט האט אין שמעמל א שעם געהאט.
נאך א קליין בעבעלע איז זי געווען פלעגט זי האלטן אין איין
ראמען און וואשן: פלעגט זי אויפ'ן טיש א פאר טעלער
דערזען, האט זי עס ניט געקענט פארטראגן — א שלעפ
פאר'ן עק פון טישטוד און פארטיק — דער טיש איז שוין
ריין...; האט זי גלייך אביסל וואסער אויפגעזוכט און זיך
וואשן גענומען. ס'איז געווען ניט אויסצוהאלטן פון איר
ציכטיקייט!

היינט איצט שטעלט זיך פאר, אז סאָרעלע האָט אָן איי-גענס הינדעלע געהאַט! פלעגט זי דאָס אַרימע נעפעשל אַזוי מאַטערן מיט וואַשן דעם שנעבעלע און די פיסעלעך, אז דאָס הינדל האָט קוים געזשיפעט. איינמאַל, ווען סאָרעלע האָט איר משיפקעלע פון גאַרטן אין הויז אַריינגעבראַכט, האָט זי זיך באַטראַכט, אז דאָס הינדל איז אינגאַנצן שמוציק — זי האָט דאָך אַליין געזען ווי דאָס הינדל האָט זיך דעם גאַנצן מאַג אין דער ערד געגראַבן, ווערימלעך געזוכט. און ניט לאַנג געקלערט, לויפט זי אין קיך אַביסל וואַסער זוכן דאָס הינדל צו באַדן.

האַט זי בעשום אויפן צום וואַסער-צאַפן ניט געקענט דער-לאַנגן און איז פאַרצווייפלט געוואָרן. וואָס טוט מען? און עס איז גראַד אַ גוטע צייט. קיינער איז אין שטוב ניטאָ. האָט זי אָנגעהויבן צו נישמערן איבער'ן קיך און מיט אַמאַל האָבן אירע בלויע, קלוגע אויגעלעך אַ גלאַנץ געמאַן: זי האָט אַפ'ן מיט אַ גרויסן מאַפּ דערזען.

גלייך איז סאָרעלע אַף אַ שטול געווען, פון שטול אַפ'ן מיט און די קאַפּ אין מאַפּ: „אי גוט“, האָט זי אַ טראַכט גע-מאַן, „ס'איז אַפילע ניט קיין ווייסע וואַסער, אַבער ס'מאַכט ניט אויס, מ'קען דאָס משיפקעלע אויסבאַדן.“

און זי איז מיט אימפעט אין עס-צימער אַריינגעשפרונגען, דאָס הינדל אַ כאַפּ געמאַן, און באַץ . . . אין מאַפּ שמשאַוו (ספינאַטש) אַריין!

דאָס הינדל האָט זיך געצאַפלט, געראַנגלט, געמאַכט מיט די פליגעלעך, געריסן דאָס קעפל אויף אויבן. זי איז אַבער געווען צו שוואַך זיך אַרויסצוכאַפן פון פולן מאַפּ.

און סאָרעלע, וואָס האָט נאָר וואָס געשמאַלט פון איר קלוגן איינפאַל, איז צעטומלט געוואָרן, ניט געוואוסט וואָס צו מאַן און איז פון הויז אַרויסגעלאָפן. דאָס הערצל האָט

איר פארקלעמט און זי האָט שיר ניט אָנגעהויבן וויינען.
דערווייל זיינען אירע כאַווערטעס צוגעלאָפן און זי איז מיט
זיי שפּילן אַוועק און אָן דאָס הינדל פאַרגעסן.

סאַרעלעס עלטערן זיינען אַהיים געקומען. די מאַמע
האַט צום מיש געגרייט, טעלער צושטעלט און דעם טעפל
שמשאָוו אַרויפגעבראַכט. אַבער ווען זי האָט עס צום מאַמן
אין טעלער אַריינגעגאַסן, איז דאָס דערטרונקענע הינדל
אַריינגעפאַלן...

צוערשט האָבן זיי זיך דערשראָקן. דערנאָך האָבן זיי זיך
אַפֿן קאַל צעלאַכט: מען האָט פאַרשטאַנען וועמעס כאַכמע
ס'איז געווען. שוין ניט דאָס ערשטע מאָל...

און אז סאַרעלע איז אַ פאַרשטיפּטע אַהיים געקומען, האָט
זיך צו איר די מאַמע מיט אַ שמריינגן מאַן געווענדעט און
געפרעגט וואו איז דאָס הינדל. צוערשט האָט סאַרעלע ניט
פאַרשטאַנען פאַר וואָס מען רעדט צו איז אזוי שמריינג און
האַט אומשולדיק און כיינעוודיק אַלעמען אָנגעקוקט. אַבער
אז די מאַמע האָט איר אַ פרעג געטאָן וואָס זי האָט געטאָן
מיט איר משיפקעלע, האָט זי שטיפּעריש אויסגעשריען:
„גאָר ניט, מאַמעלע, זי איז געווען זייער אַ שמוציקע, האָב
איך זי אויסגעבאַדן“!

אָפּגעטאָן אַ שפּיצל

ניט אין גארטן אויף די בייטן
וואַקסן בלימעלעך אַצינד —
אויף די שייבלעך זילבער-קווייטן
קריצט און מאַלט פאַר מיר דער ווינט.

זילבער-קווייטן, ווייסע בוימער,
איינס אויף איינס, אַן עמעס וואַלד; —
עפשער וועט אַ וואַלף אַ בייזער,
צי אַ העזל קומען באַלד ?

אין אַ ווינקעלע פון שייבל
שטייט דער פעטער שנייער ברייט;
אַפֿן קאַפּ אַ צוקער-מיצל,
און פון נאַז אַ פאַרע גייט...

שטייט אַ קאַטשקע מיט אַ שנאַבל,
לויפט מיט מיזל לאַנגער-עק...
אַבער וויי! וואו איז עס פלוצלונג
פון דעם פענסטער — וואַלד אַוועק ?

כאַ, כאַ, די זון דער קונדעס,
האַט מיר אָפּגעטאָן אַ שפּיצל —
האַט צעשמאַלצן וואַלד און קווייטן
און דעם שנייער מיט זיין מיצל!

א שניי גייט . . .

אין ווינטער'ס פארפרוירענע שלעסער,
פאלאצן פון פראסט און פון אייז,
זיצן באלד שוין א יאר ווי געפאנגען
פעדער-שנייעלעך, בלאנקע און ווייס.

ס'זיינען אומעטיק שנייעלעך קלארע,
ס'איז זיי לאנגווייליק שפילן אליין —
און זיי קוקן אראפ פול מיט קינע
אף די פריילעכע קינדערלעך קליין.

אבער אט זיינען אפן די טירן
און עס הערט זיך א ליבלעכער קאל —
ווערן שנייעלעך גלייך מאלע-סימכע
זייער טרויער פארשווינדט מיט אמאל.

„א גוט ווינטער אייך, קלארינקע שנייען,
שוין גענוג פאר אייך זיצן פארמאכט —
כ'האב פאר אייך, גאר א גומינקע כסודע
פון דעם הערשער, דעם ווינטער, געבראכט.

„מאכט זיך גרייט פעדער-פוכיקע שנייען,
פוצט זיך אויס אין דאס שענסטע געוואנמ,
אין א רעגע — און אלינקע וואלקנס
זאלן ווערן מיט ווינטן געשפאנמ.

„איר מוזט גלייך באצירן די וועלדער,
איר מוזט איינשויליען סהארבסטיקע פעלד,
מיט זילבער באשפרינקלען די בויער,
באצירן די יונג-ווינטער וועלט.

„איר מוזט אויסבעטן גאסן און וועגן,
מיט טעפיכער קלארע און ווייכע
און מיט ווינטער-רויט פרישן געוונטן
פארבן קינדערלעכס פענימלעך בלייכע.

„לאזט זיך וואוילגנין און שטיפט מיט'ן קליינווארג,
שיינקט זיי גאמעלקעם שניי אנשטאט בלומען;
זאלן קינדערלעך וויסן און פילן,
אז זייער זיידע, דער ווינטער, ז'געקומען.“

פארוואס איך וויין ?

„פארוואס איך וויין?“
— פון נאכעם, קינד,
כ'בין איצט דאך אזוי רייך, —
צוויי אויצער'לעך פארמאג איך זיך,
ווער איז צו מיר דען גלייך ?

א שמייכעלע, א כאַכמעלע,
א טענצעלע, א ריר;
און אלע, אלע דאָיגעס, קינד,
אנטלויפן גלייך פון מיר.

פארוואס איך זיפע ?
— פון צאָרעס קינד,
ס'א מאַדנע, מאַדנע וועלט —
פאר אלץ, מיין ליבער זונעלע,
פאר אלצדינג בעט מען געלט.

פאר שיכלעך — געלט,
פאר קליידלעך — געלט,
באצאל פאר פיש און ברויט;
ניטא ? — טאָ נעם די אויצערלעך
און ראַנגל זיך אין נויט.

א מייסעלע

רייכע פירן הינטעלעך,
ארימע — די קינדערלעך,
אין לופטיקן, אין זוניקן,
אין הארבסטיק-גאלדענעם פארק.

די קינדערלעך פארמאגערמע
מיט מאמעס מיד-געבויענע;
די הינטעלעך געכאליעמע —
מיט „מאמעס“ פריש און שטארק...

די הינט מיט זילבער קייטעלעך,
מיט האלזבענדער באגילדעמע,
לאסטשען זיך צו קינדערלעך
און בעטן זיך א שפיל.

ווערט פרייד ביי קינדער ארימע
מיט הינטעלעך גווירעשע:

מען יאגט זיך און מען קוליעט זיך,
מען קוויטשעט פיל מען וויל...

פארדריסט עס „מאמעס“ הינמישע,
מיט פוסטע קעפ פארריסענע,
און ס'כאפן הינטלעך שטיפערשע
א פארציע אן א שיר...

שוין צייט פאר הינטלעך ליימישע
צו וויסן מידעס גווירישע:
מיט ארימקייט מ'שפילט זיך ניט,
מ'רייסט ביי יעדן ריר...

עס וויידלען שמיל די הינטעלעך
און גלאצן מיט די אייגעלעך
אף „מאמעס“ שלעכטע, הינמישע,
און קענען ניט פארשטיין:

פארוואס פארטרייבן קינדערלעך?
פארוואס צו שמערן ס'שפילן זיך?
פארוואס אנטלויפן קינדערלעך
צו מאמעס מיט געוויין?

נאר מאמעס צארטע, ארימע
באגעגענען די קינדערלעך
אנטוישמע און באלידיקטע,
פארוויינטע און פארשעמט.

זיי קושן אויס די טרערעלעך,
זיי גלעטן אויס די ביינדעלעך
און טרײסט פארהיילט די הערצעלעך
צעווייטיקס און פארקלעמט.

עס שפילט די זון, די הארבסטיקע,
אין טרערעלעך פארבליבענע
און הענטלעך צארטע, קינדערשע
די מאמעס נעמען אים...

עס ווערט א בונד געבארן דא
פון ליבשאפט און פארשמענדעניש:
פון מאמעס מיט די קינדערלעך,
פון קינד מיט אלץ ארום...

קריסטמאס מאטאָנעס

אין פרעכטיקע פענצמער, אויף ווינטיקע ראָגן,
„סאנטאס“ מיט פומער און שניי-זוייסע בערד,
זיי זאָגן צו קינדערלעך בערג מיט מאטאָנעס
לעקאוועד גאַט-יעזוס, דערלייזער פון ערד.

די קינדערלעך גלויבן און ווינטשן און האָפן,
אַז „סאנטא“ וועט קומען דורך קוימען צו זיי,
פונקט קריסטמאס ביינאַכט, ווען זיי ליגן און שלאָפן,
און צוגרייטן אַל-דאָס-געווינטשמע פאַר זיי ...

עס בליאַסקען וויטרינעס מיט זילבערנע שנייען,
מיט ליאַלקעס, מיט באַנען, מיט בערן און קעץ ...
נערוועזן לויפן אויגן . . . דאָס קינד ווערט פאַרציטערט
און צאַפלט ביים פענצמער, ווי פיש אין אַ נעץ ...

עס שלעפן די קינדער די מאמעס אין קראַמען,
צו „סאנטאס“, וואָס שמייכלען מיט כייז פון דער וועלט,
און ס'קלאָפן פאַרקלעממע די קינדערשע הערצלעך,
ווען „סאנטא“ וויל האָבן פאַר איטלעך זאָך געלט! ...

עס פילן די קינדער, אַז עמיצער נאַרט זיי,
עס קרישלט זיך האַפנונג אַן מיעסער וואָר,
עס ווערן זיי קלערער די הייליקע ליגנס,
ס'דערמאַנט זיך אַנטוואַשונג פון פאַריקן יאָר ...

שטייען די קינדער מיט אויגן פארשטארטע —
עס נאָגט זיי אַ בייסיקער, טיפער פארדראָס,
די באַיקע פון לערער, פון גאַלעך און „סאַנטא“
צעפלאַצט ווי אַ גלאַנציקער זייפענער בלאַז. ...

די מאַמעשע רייד וועגן אַרימע, רייכע
ווערן צוביסלעך פאַר קינדערלעך קלאַר :
„דאָס גווירישע קינד האָט אַ שמענדיקן קריסטמאַס —
זיי קריגן מאַטאַנעס אַ קיילעכדיק יאָר“ ...

ס'זיינען ניט שולדיק די טאַמעס און מאַמעס,
אַפילע ניט „סאַנטאַס“ פאַרשמעלטע, מיט בערד,
וואָס מוזן פאַר ברויט שפרייטן הייליקע ליגנס
פון יעזום דערלייזער און רעמער פון ערד !

די שולדיקע וועלן מיט פויק און מיט טומל
דעם קריסטמאַס באַגריסן אין פרעכטיקער היים,
און קלייבן די פרעמדע, גערויבטע מאַטאַנעס
פאַר זייערע קינדער פון קריסטמאַס בוים ! ...

ס'פאַרשטייען איצט קינדער דעם טאַטן און מאַמען,
אַן קריסטמאַס-מאַטאַנעס און אַן צופיל געלט —
זיי פילן אַז ליגנס פון יעזום און „סאַנטאַ“
איז פרוכטבאַרער מיסט פאַר אַ שענערער וועלט !

געקויפט א יעזוס

קאלטער שנייעדיקער ערעוו-קריסטמעס ווינט דרייט אין דער לופטן א געדיכט-ווייסן, קלעפיקן שניי; גאסן, וועגן שפרייטן זיך ווייס און גלאט, און טיף-געמאכטע סימאנים פון פארבייגייער ווערן אין א רעגע אויסגעגלעט, פארקערט, ווי קיינמאל ניט געווען.

דזשאזעפין מיט איר קליינעם דזשאני באם האנט, איינ-געדרייט אין דרייען פון קעלט און שמייסנדיקן שניי, איילט זיך אין „שאפט“ אריין — ס'איז שוין באַלד, אט טאקע מאַרגן, דער הייליקער יאָמטעוו, און נאָך גאָר פאַרן קינד ניט איינגעקויפט — ס'איז אַ ביזאַיען פאַר לייטן און אַ ווייטיק... אַרימער דזשאני!

דזשאני שלעפט קוים די פיס אין טיפן שניי, אַבער ער זאָגט גאַרניט און שפרייזט נאָך דער מאַמען — ווי גוט ס'וועט אים באַלד זיין! קוים אַמאל זיך שוין אויסגעקליבן גיין „שאַפינג“, ווי אַלע אַנדערע. און ער ציטערט באַצייטנס פון אומגעדולד און סימכע צו אַנקוקן די אַלע שיינע און גוטע זאַכן, וואָס אַלע קינדער דאַרפן קריגן אין גרויסן יאָמטעוו.

* * *

אין גרויסן דעפארטמענט סטאָר איז יאָמטעוודיק: ליבע וואַרימקייט, העלע ליכט, רויט און גרין באַפּוצטע ווענט, באַלד, גלאַנץ און גליטער שיינט אַראָפּ פון די וואונדערלעך-באַצירטע מאַרמאַרנע זיילן און צעשפרייטן זיך ברייט און

ראכוועסדיק אויפן מענטשלעכן מוראשניק, וואס שמופט,
יאגט זיך און איילט פון אלע זייטן.

וואונדערבארע זאכן, קינסטלעריש אויסגעלייגט, אויסגע-
שמעלט אין די גלעזערנע קאסטנס, אויף אויסגעצירטע מישן,
לאזן ניט פארבייגיין גלייכגילטיק — ס'ארט רייכטום, ס'ארט
פראכט — עם לאקט, עם וועקט שוין לאנג איינגעשלאפענע
פארלאנגען נאך גענוס, שיינקייט . . . קיינער קוקט ניט גלייך
פאראויס, יעדנס אויגן ווארפן זיך אף אלע זייטן . . . מ'איז
אויפגערעגט. . .

דזשאזעפין און דזשאני דרייען זיך אריין דורך דער טיר
און בלייבן שטיין פארגאפטע, צעטומלטע . . . אזא פאלאץ,
אזא קראפט!

— א, מא! — שרייט אויס דזשאני, און ציט איר גלייך
פאראויס מיטן שטראם.

אבער דזשאזעפין האלט אים צוריק מיט א ווייטעקדיקן
שמייכל:

— מיר קענען דא ניט קויפן, ניט איצט, קינד מיינס. לא-
מיר אראפגיין אין „בייסמענט“, און אז מירן נאך האבן
אביסל צייט, וועל איך דיר לאזן ארומקוקן . . . מייערע זאכן
זיינען דא אף דער וועלט.

* * *

אין „בייסמענט“ שטיקט, קוים צו אַמעמען. די דורכ-
גאַנגען זיינען באלאגערט, אויף די מישן אַנגעוואַרפן, אין
הורבעס, וואַלגערן זיך קליידער, שיך פּוזאַכען, היט, גלע-
זערנע און זילבער-בלעכענע צירונג, וועש, צאַצקעס, אַלצ-
דינג, וואָס אַ מויאַך קען אַ טראַכט טאַן און אַ מויל קען אויס-
ריידן.

מענטשן שמופן זיך מיט די עלנבויוגנס, ראייען זיך אין די הורבעס אפפאל, וואס מ'האט אויסגעבראקירט פון „אויבן“, נישטערן, טאפן פון מיש צו מיש, פון זאך צו זאך. דזשאזעפין האט נאך א קליין ביסעלע געלט, און וואס צו קויפן ווייסט זי נאך דערווייל אליין נישט — לאזט זי זיך מיטן שטראם, האלמנדיק ביידע הענט ארום איר קינד, מ'זאל אים ניט צוקוועטשן. זי שארט זיך ארום די מישן, קוקט מיט גרויס-באגייסטערטע אויגן אף אלץ, און אינסטינקטיוו דער-לאנגט זי א נעם דא א שיין אנצוגל, וואס פאסט זיך פונקט פאר דזשאזען, דא א פאר גוטע לעדערנע שיד, וואס ער מוז אזוי האבן — זי הויבט עס אויף פאר אירע אויגן, באטראכט עס. . .

נאך אט האט דאס פארקויף-מידל מיד א שמיכל געטאן צו איר :

— קען איך אייך העלפן ?

און דזשאזעפין, וואס האט אקארשט זיך גענומען צו די פלעמלעך מיט די פרייזן, ווערט רויט-פארשעמט און לייגט עס גיך אוועק. . .

דזשאזעני בעט זיך :

— מא, קויף שוין עפעס. אט א זעסט, יענע ברוינע שמורס-הימעלע מיט די אויערלעך; אדער גאר א פאר „בוטס“, אדער א שעפסענעס פעלצל, ווי מייקל האט. . .

און אויפהויבנדיק זיך אף די שפיץ פינגער, רירט ער יעדע זאך אן מיט אזא ייראס האקאוועד, ווי ס'וואלט געווען אן אויצער. . .

נאך דזשאזעפין מיט איר קינד גייט און גייט. ביידע אויפ-גערעגט, אומגעדולדיק און אביסעלע אנטוישט. . . אט איז אפטיילונג פון צאצקעס — ס'גלאנצט, עס קלינגט, עס הוזשעט, קינדער לאכן, יאגן זיך אויף א „וויילע“ אויף די

וויג-פערדלעך, כאפן א פאר אויף א בייסיקל, פראוון אויס א מאשינדל, וואונדערן זיך, ווי דער נעגערל מיט דער פרו-זשינקע טאנצט און פייקלט. . .

דזשאני רייסט זיך ארויס פון דער מאמע'ס האנט און לויפט נייגערק פון איין זאך צו דער אנדערער, קוקט ארויף צו דער מאמע'ן, פרעגנדיק שמום:

— נו? . . .

אבער די מאמע מורמלט:

— ניי, מיין קינד, ניט דאס, צו טייער.

זיי גייען פארביי א שוין-אויסגעפוצטן „סאנטא-קלאוו“, אין רוים און ווייס-כאפוצמע קליידער, מיט אזא ברייטן טיי-ערן שמייכל, און דזשאני'ס האנט ציטערט פון דערווארטונג: „דא וועט ער געוויס עפעס קריגן“. שוין אזוי לאנג ווי אין שול רעדט מען וועגן דעם גומן „סאנטא“, וואס שיינקט מא-טאנעס פאר קינדער. אבער ער גייט פארביי, קרינט פון „סאנטא“ א ברייטן העלא, און דאמט-אל. . .

און אט שטייען זיי שוין כאס כאפוצטן ווינקל, מיט רויטע ליכט באלויכטן, מיט גרינס און זילבער-שניי באשאטן. ביל-דער הייליקע פון מאריע'ן און יעזוס'ן אין אלערליי פאזעס. לימענע, גיפסענע, בראנזענע פיגורקעס פון גאט און גאט'ס מאמע קוקן פון אונטן ארויף אויפן פארבייגייענדיקן אוילעם און . . . שמייכלען, דוכט זיך, צו זיך — זעלבסטצופרידענע — אט דאס זיינען זיי שולדיק אין גאנצן יאריד. . .

דזשאני, שוין אביסל א דערשלאגענער, שרייט אויס שטיל:

— א, דזשי, סארא שיינקייט, — און רירט יעדע זאך מיט זיין ציטערדיקער האנט.

דזשאנעפין שמעלט זיך אפ, קוקט ארום די רואיק-צופרי-דענע געמער און גאט'ס מאמע, באטראכט די פלעמלעך מיט די פרייזן, און אויף איין קליינער פיגורקע מיט א שטראלן-

הונדערט-צוויי-און-דרייסיק

דיקן קאפ, פארגלעצטע אויגן און פארקרייצטע הענט, שמעלט זי זיך אָפּ. . .

„די ביליקסטע זאך“, פליט איר דורך אַ געדאַנק, „אַמאָ דאָס וועט זי טאַקע קויפֿן“. און ווייזנדיק עס דזשאַנין, פּרעגט זי:

— איז דאָס ניט אַ וואונדערבאַרע זאך?

דאָס קינד, — מיד פון זיך אַרומשלעפֿן, אַנטוישט פון „סאַנטאַ“, אויפגערעגט זיך, אַ גליקלעכער, שטרעקט אויס די האַנט און וויל עס אַ כאַפּ טאָן. . .

— וואַרט, טייערינקער, אַט וועל איך עס איינפאַקן, — שמעלט אים אָפּ דאָס מיידל, און צונעמענדיק באַ דזשאַזעפּין די עטלעכע סענט, וואָס זי האָט די גאַנצע צייט אין איר פאַר-קוועטשטן קולאַק געהאַלטן, דערלאַנגט זי אים דאָס פּעקעלע. דזשאַני איז גליקלעך — קוים זיך דערוואַרט. . .

און דזשאַזעפּין, אויסגעמאַטערט, אַביסל אומצופרידן, איילט זיך מיט איר קינד אַהיים, טראַכטנדיק באַ זיך אין האַרצן: „אַרימער קינד, זאַל שוין זיין אַ יעזוס, אַבי עפעס“.

נאכט

רויטער וואַגן, גרויע פּערד
פירן יונגע נאַכט צו ערד;
אין דעם בויד זי זיצט אליין,
אַפן קאַפּ אַ שמערן קרוין.

וואַלקן טראַגן נאָך איר שלעפּ
פון דעם פיינסטן זעפיר קרעפּ;
קוקט לעוואַנע אָן און קוועלט,
שיקט אַ גרום אַראַפּ דער וועלט...

באַ אַ קוים באַלויכטן הויז
שטייגט די נאַכט פון בויד אַרויס . . .
שלייכט באַם פענסטער, וואַרט באַם טיר
עפּשער רעדט מען דאַרט פון איר ?

און אַט הערט זי מיטאַמאַל
ס'קלינגט אַ שלעפּעריקער קאַל —
קינד מיט אויגעלעך פאַרמאַכט
מורמלט שמיל: „אַ גוטע נאַכט!“

אין שטיפער - לאַנד

ווען עס קומט די נאַכט
און קלעפט צו קינדערס אויגן
אויבן אָן די ווענט פון הויז
ביסלעכווייז זיך בויגן.
עפנט זיך די גאַנצע הויז,
ווערן קינדער פרייע
און זיי לאָזן זיך אַרויס
זוכן לענדער נייע.
ווערט דאָס קישעלע אַ שיף
און די בעט — אַ טייך
צייט מען שטייף די זעגלען אָן
און מען לאָזט זיך גלייך
צו דעם פרייען שטיפער-לאַנד
וואו אַלצדינג מעג מען מאַן,
ווייל קיין לערערס און קיין מאַמעס
זיינען דאָרט ניטאָ.
באָס אַריינגאַנג אַזאַ טויער
מיט אַ הויכן שפיץ,
וויילסמו — קלעטער, שפּרינג אַרונטער
וויילסמו ניט — טו זיך.
כאַטש אַ מאַג, אַ נאַכט אַ גאַנצע
הוליע און געניס,
וועסט צערייסן דיינע זאַכן
בלייבט גאָר ניט קיין ריט.

היינט די מאַדנע וואונדער-הייזער
אין דעם שטיפער-לאַנד —
שפיגלען גרויסע און קרישמאלן
איז אין יעדן וואַנט.
און פון אלע ווינקלען שפארן
שימערט דאָ מיט גלאַנץ,
קענסט דאָ ברעכן, קענסט דאָ שמעכן
סיי ווי בלייבט עס גאַנץ.
ליאַלקעס-דיזן אין די וועגלעך,
ווילדע ריימער-פערד,
און מיט בלומען, פריי צו רייסן,
איז באַדעקט די ערד.
היינט די אַלמוואַרג פון מאַשינעס —
רעדער, גומי, קיט —
דאַרפסט ניט זוכן — דאָ און דאַרטן
ליגט אַ גאַנצער זשמיט.
קענסט מיט האַמערס שווערע קלאַפן,
טופען, בראַזגען, טאַן,
קיינער וועט דיר גאַר ניט שמערן,
קיינעם גייט ניט אָן.

קריג

(מאָנאָלאָג פֿון אַ אינגל)

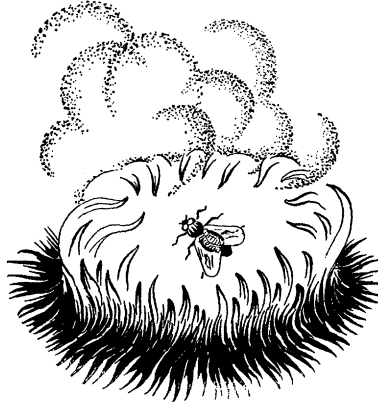
(כאַימקעט אַ מאַטאָנע)

עס איז היינט געווען מילכאָמע
צווישן מיר און צווישן מאַמען,
פעק מיט זינד און בערג מיט טאַינעס
האַבן מיר געבראַכט צוזאַמען —
איך זאָג, מאַמעלע איז שולדיג:
הייסט מיר טרינקען,, הייבט מיר עסן,
לאָזט קיין זאַך ניט טאָן קאַפּויר,
קיין זאַך טאָר מען ניט פאַרגעסן —
וואַשן ס'פאַנים, מויל און אויער ...
ס'דוכט זיך איר — ס'איז אַ שפּילכל
האַלטן וואַרט און טאָן די פליכטן,
ס'דוכט זיך איר, אַז אימלעך טאַעס
איז עס אַזוי גרינג פאַרריכטן.
און וואָס פאַר מיר איז שפּיל און שפּאַס גאַר
איז באַ איר אַ זינד . . . סאַקאַנעס!
שטראַפט זי מיר און זאָגט מיר מוסער
אַן פאַרוואָס און אַן ראַכמאַנעס . . .
פאַשעט שוין ניט אויסצוהאַלטן —
פון דער מאַדנער, שלעכטער מאַמען
ס'ווילט זיך ערגעץ אויסבאַהאַלטן
כ'קען שוין מער ניט זיין צוזאַמען . . .
דוכט זיך אַלץ איז קלאַר און פאַשעט —
מאַמע איז צו שטריינג און שלעכט;
הויבט זי אַבער אַן צו טאַינען.

קומט אויס, זי איז גאר גערעכט? !...!
 הערט — איך בעט אייך —
 עסן — וועל איך זיין א גרויסער,
 לערנען — וועל איך זיין א ווייסער,
 האלטן ווארט — וועט מען מיר טרויען,
 ריינקייט — וועט מיין קערפער בויען;
 פינקטלעכקייט — דער גליק דער גרעסטער,
 פלייסיקייט — איר לייבלעך שוועסטער.
 שפילן זיך? געוויס . . . מיט שייכל,
 ווילדקייט איז זי גאר מיר מויכל;
 און ראכמאנעס? וואס ראכמאנעס...
 אז עס לויערן סאקאנעס...
 נאר די גרעסטע, שטארקסטע טאניע
 איז — איך עס איר אויף דאס לעבן,
 און זי האט פון מיינעטוועגן
 טעג און יארן אפגעגעבן? !
 קען איך שוין אזוינס ניט גלויבן —
 לעבן, קען מען אויך דען עסן? !...!
 איך? — גענומען טעג און יארן?
 אדער . . . האב איך זיך פארגעסן?
 מאדנע, כ'לעבן!
 איינמאל זאגט זי — האניק-זיסער,
 ס'צווייטע — כ'מאך איר ביטער ס'לעבן.
 און די צארעס און די דאייגעס —
 אלץ האב איך עס איר געגעבן? !
 און וואו האב איך זיי גענומען?
 הויב איך גארניט אן צו וויסן...
 און זי טאניעט, טאניעט ווייטער,
 הויבט די זאך מיר אן פארדריסן...

הונדערט-אַכט-און-דרייסיק

ווער איך בייזער נאך אויף מאמען,
ווערט די מאמע ביז אויף מיר,
און צום סאָף פון דער מילכאַמע,
כליפּע איך פון הינטער-טיר ...
נאָר ביינאַכט, ווען כ'לייג זיך שלאָפן,
האַלט איך אויגן שטייף פאַרמאַכט,
הער איך טאַטע-מאַמע ריידן
און מען לויבט מיך און מען לאַכט ...
קוועטש איך שטייפער צו די אויגן,
הויב אָן כראָפן אויפ'ן קאַל ...
און איך פיל ווי מאַמע קושט מיר,
אימלעכס גליד אַ הונדערט מאַל ...
קריג איך אזוי ליב מיין מאַמען,
אַז איך וויל זי זאַל עס פילן,
נאָר איך ליג שוין אַ געשמידטער
פון אַ שלאָף אַ זיסן, שטילן ...
שרעק איך זיך ניט מער פאַר טאַינעם—
ס'איז אַ שפּאַס באַ מיר אַ קריג,
כ'זוייס אַז וואָס איך זאַל ניט אַפּטאַן,
וועט צום סאָף זיין מיינס דער זיג ...

די אפגענארטע פליג

דאז א לאנגער, ווארימער און ליכטיקער זומער געווען. די פליגעלעך זיינען אומעטום פול געווען: זיי האבן זיך געבאדן אין די ליכטיק-ווארימע שטראלן פון דער זון, גענאשט פון יעדער זאך צוביסלעך, אויף די כלומען און פרוכטן גערוט און געשלאפן ערגעץ-וואו מיט די לאפקעס-קישעלעך צום וואנט אדער כוים צוגעפרעסט.

צעפרידן און גליקלעך זיינען זיי געווען. נאר אט איז דער בייזער הארבסט געקומען. ער האט, אן ראכמאנעס, די ליכטיקע ווארימע שטראלן פארלאזט, די כלומען און פרוכטן צוגענומען און ס'איז אומעטיק און קאלט געווארן.

איינזאם זיינען די פליגעלעך פארבליבן: די פויגעלעך זיינען זיך אין זייערע ווארימע זומער-היימען אוועקגעפלויגן; די ווערימלעך האבן זיך אין דער ערד פארגראבן אדער פון קעלט און הונגער אומגעקומען און אפילע די פריילעכע קינד-דערלעך האבן זיך געענטער צו די הייזער געהאלטן.

האָבן זיך אויך די פליגעלעך אויסגעזוכט וואַרימע, זיכערע
ערטלעך — ווער אין אַ שפּאַרונקע צווישן וואַרימן אויוון,
ווער אין אַ ווינקעלע אונטער אַ פּאַוויטינע און ווער גאַר
אונטער אַן אַלטן בילד ערגעץ-וואו אויף דער וואַנט.
די יונגע פליגעלעך האָבן אַבער שטאַרק ניט ליב געהאַט
צו זיצן פאַרשפּאַרט; אַבער אזוי ווי אומקומען פון הונגער און
קעלט האָבן זיי קיין כיישעק ניט געהאַט, האָבן זיי זיך גע-
מוזט באַנוגעגען פון צייט צו צייט צו כאַפּן אַ שפּאַציר איבער
דער סטעליע, איבער'ן מיש, און אז עס פלעגט זיך אַמאָל
איינגעבן — אויך באַ אימיצן אויפ'ן גאַז. . .

* * *

איינמאַל — אין אַ זייער קאַלטן האַרבסט-זעזאָן איז עס
געווען — האָט מען אין אויוון פייער געמאַכט.
לויטליך מיט אַ שמייכעלע האָט דאָס רויטע פייערל גע-
קנאַקט; שטיפּעריש געוואונקען און געלאַקט צו זיך. . .
אַן עלטערע פליג איז זיך אין איר ווינקעלע אַנטקעגן גע-
זעסן, פעסט צום ווענטל צוגעטוליעט און געקוקט און גע-
טראַכט. . .

און איר האָט זיך פּלוצלינג פאַרגלוסט אַביסל פון אַט דער
וואונדערלעכער וואַרימקייט און ליכטיקייט צו געניסן —
ס'האָבן זיך איר דערמאַנט די גוטע, ווייטע זומער-צייטן!
קיינער איז גראַד אין שטוב ניט געווען און זי האָט זיך
געלאָזן קריכן.

לאַנגזאַם, מיט גרויס אומצוטרוי, האָט זי זיך צום פייער
דערנענטערט. וואָס נענטער — אַלץ אַנגענעמער איז איר
געוואָרן. שוין לאַנג האָבן אירע גלידער ניט געפילט אַזאַ
ליבלעכע וואַרימקייט, שוין לאַנג האָבן אירע אויגן ניט געזען

צוז ליכטיקייט. „גאר ווי אין זומער“ — האט זי בא זיך אין הארצן א טראכט געטאן, און נאך דרייטער און מונ-טערער האט זי זיך צום פייער גערוקט. באלד איז איר שוין אביסל צו הייס געווארן, זי האט זיך אבער ניט אפגעשמעלט. און די פייערלעך האבן אלץ ווייטער און ווייטער איר אנטקעגן געשמייכלט; מיט צארטקייט און צוזאג האבן זיי געלאקט און גערופן!

באלד איז די נייגעריקע פליג צום עמעסן פייער צוגע-קומען — דורך איר גאנצן קערפער איז מיט אמאל א טויט-שוידער דורכגעלאפן, די אפנארערישע פייער צונגען האבן זיך מיט אמאל צו איר שטארק א צי געטאן, א נויג געטאן, אריינגעכאפט זי אין זייערע הייסע, גליענדיקע ארעמס און זיך אוועקגעלאזן צוזאמען מיט איר אין גלאנציקן טאנץ פון פייער און טויט. . .

פארלאנגען

פארלאנגען אין אייזערנע צוימען
איך פיר זיי וואוהין נאך איך וויל :
אט לאז איך זיי שוועבן אין רוימען,
אט וויג איך זיי איין אין דער שטיל.

געפילן ווי פויגלען אין שטייגן —
איך צאם אין מיין הארץ זייער שוואונג :
זיי ווארקען ווי מויבן, זיי שווייגן,
זיי שפייען מיט גיפט פון מיין צונג.

אכער פריי ווי דער ווינט איבער מילן
און קלאַר, ווי פון האַרצן אַ פונק
איז שטאַלצער באַוואוסטזיין פון ווילן
און אים פאַלג איך נאָך אַפן וואונק.

שמערן - שטיפערלעך

אויפ'ן הימל, אויפ'ן בלויען
וואוינען שמערן, שטיפערלעך,
וועלטן בלויע און רויט
פינמלען מיט די אויגעלעך
צו די גומע קינדערלעך
גריסן זיי מיט שמראלעכלעך
פון דער ווייטער ווייט;
לאקן זיי אהינצוצו,
אין דער בלויער הויך
וואו ס'דערגרייכט אפילע ניט
קיין וואלקן אדער רויך!

האבן ליב די קינדערלעך
אט די וועלטן-שמערנדלעך
בעטן זיך און ציען זיך
אין ווייטער הויך ארויף,
ס'גלוםט זיך זיי ווי שמערנדלעך
אין הימל פריי ארומשטיפן
און לייכטן אויף דער ווייטער ערד
און ווינקען אן א סאך.

הונדערט-פיר-און-פערציק

הונדערט-פינף-און-פערציק

און דערנאָך אַ היים קומען
און שפּילן מיט כאַוויירמלעך
און מייסעלעך גאָר שיינינקע
דערציילן אַן אַ שיר.

פון ווייטע וועלטן-שמערנדלעך,
וואָס שפּילן זיך „באַהעלטעניש“
און וואַנדערן אין הימל-רוים
פון ווייסן „מילכיק-וועג“.

גרוסן

יעדן טאג און יעדער שאַ
זוך איך פון דיר גרוסן, היים מיינע,
מיין רויטע, שמורמדיקע היים!
און כ'שעס זיך ניט,
אז וואסערן זיך פון פרייד די אויגן מיינע,
ווען כ'פיל ווי סאָנים ווערגן זיך
מיט דיין ניצאָכן
און ס'שוימט אַ שאַם משוגענער
אַרום די בעסטיע-מיילער,
ווען זיי דערציילן אונז
פון בינען-פליים און אַכדוסדיקן מאַרש דיינעם
מיט גוואורע און פאַרנעם
פון מענטשן-געטער ...
עס צאַפלט זיך מיין האַרץ,
ווען כ'פיל ווי ס'קאַרטשן זיך
און ס'דרייען זיך די שראַצים קריכיקע
און כיטרע שלאַנגען
אין אַנמאַכט קעגן דיר —
דעם יונגן בליענדיקן ריז ...
אַ, וואַרפט זיך, שיפעט גיפטיק ביזע צינגער
פאַרהילכן קענט איר ניט
דאָס יובלענדיק געזאַנג

פון איינגעשפאָנט — געהאַרכזאַמע מאַשינען
פון טויזנטער מאַטאַרן און טורבינען,
פון ריזן-טראַקטארן — געוועלטיקער
איבער דעם יונגפרוילעכן ראַכוועס
פון פרייען, ברייטן סטעפּ...
פאַרשאַלטן זיינען מיילער אייערע און הענט,
וואָס צווינגען זיך אַליין
אין וויסטער טויט-אַנאַניע
פאַרפאַרטיקן, פאַרגרייטן דאָס געווער
פון רויטער, שמורמדיקער בוי-סימפּאַניע
אין מיין געגאַרטער, האַרעפאַשנער, פרייער היים...
זיינען ליב מיר אַלע גרוסן
סיי פון פריינט און סיי פון פיינט
און אימלעכס לאַנד אין ווייטסטן עק פון וועלט
איז בלויז אַ ווינקעלע פאַרוואַרפענער
פון דיר, מיין היים,
און אימלעכס ווינקל וואַרט שוין אויף זיין ריי,
און אימלעכס ווינקל וואַרט שוין אויף דער צייט,
ווען אויפגיין וועט דער שמורעם, וואָס דו האַסט פאַרזייט
און אַפּראַמען פון וועג די פוילענדע רואינען...
זוך איך און איך קריג מיר
אימלעכס טאַג און אימלעכס שאַ
אַ נייע פרייד — אַ נייעם גרום!
אַ גרום פון בלוטענדיקער אינדיע,
פון העלדיש קעמפּנדיקער כינע,
אַ גרום פון פּערז אויסגעבויטער,
פון יערונג אין דער ווייטער אַרגענטינע,
אַ וואַריס-האַרציק גרום,
פון דייטשן רויטן זיג.

אַן אויסגאַנג פון אַ סאַציגעוועט
אין רויטער מיין, פאַבריק,
אַ גרויס גערעמעניש, אַ דנעפרבוי,
אַ קראַפט-סטאַנציע, אַ ריזן-בריק...
ס'איז איטלעכס ניים — אַ גליק...
און גרוס צו גרוס,
און קלאַנג צו קלאַנג —
אַ מעכטיק-יובלענדיק געזאַנג
פון אויפגעריכטער וועלט
אין אַלע ווינקעלעך פון דיר, מיין גרויסע
האַפנונגספולע, פרייע היים...

ליד פון מי *

ניט קיין שמעקל, ניט קיין דריי,
א פאר אַקסן מיט א פערד,
פעלד און סמעפעס ברייט און פריי
און א טרייע מאמע-ערד.

ניט קיין מוישעוו בא דער נויט,
ניט קיין הויקער ביי דער וועלט —
מיט זיין שוויים — זיין אייגן ברויט
שניידט ער פון זיין אייגן פעלד.

ס'וועט דעם רעגן מיטן ווינט
איינשפאָנען דער פרייער איד
און ווי שטאַלצער סמעפן-קינד
ווערן פון זיין גליק דער שמיד.

ביי דעם טראַקטאָר, שנייד-מאַשין,
פון די סמעפן-היצן מיד,
וועט ער וועבן פאר דער וועלט
גאר א נייע אַרבעטס-ליד.

אַן אַ אוי און אַן אַ וויי,
אַן האַכנאַע און געבעט —
ליד פון האַפענונג און מי
פון איד-פּויערשן סאַוועט.

* מוזיק פון יעקב שויפער

מאמעס טרוים

(וויגליד)

אין א וויג פון ברעמער
שלאף מיין קליין בריליאנט,
וועסט מיט יארן שפעטער
גרויס מאכן דיין קאנט.

פון דארן שטאם אין וואלד
גרינט א יונגער דעמב —
מיט שפיוזלען — לויטער גאלד
די זון שמריקט דיר א העמד.

וועלן דיינע יערעלעך
כליען באם אמור,
מעג און נעכט — ווי פערעלעך
אף א זידן שנור.

ליו-ליו-ליו, מיין אינגעלע
מאמע האט דיר האלמ,
איינגענורעט אין דער ערד
שלאפן גרודעס גאלד.

פונקט ווי דו אין וויגעלע
דרימלען זיי אין שמייל,
ביז עס רייסט זיי אויף פון שלאף
גרויסער שטאלן-דרייל.

שפאָנען וועסמו ווילדע פּערד —
וואַסערן אין טייך,
וועסט מיט אויצרעס פון דער ערד
לאַנד אונדז מאַכן רייך.

קינדער וואַקסן גיך אין שלאָף
האַלט די אויגלעך שטייף,
פאַסטוך טרייבט פון פעלד די שאָף
הער ווי ס'שפּילט זיין פּייף . . .

זינגט פון סאַפקע ווינטל מילד
דורך געצווייג פון בוים
פאַר איר אויג אַ שיינעם שילד
מאַמע זעט אין טרוים:

אַ שילד באַם אַלמן שטיבעלע
מיט וויג פון פּראַסטן האַליץ —
„די היים פון מייסטער אינושענער,
ביראַ-בידזשאַנער שטאַליץ“.

א גרום די בירא-בידזשאנער קינדער

א הארציקן גרום איך,
קינדערלעך פרייע,
פון בויער און שמידער
אין בירא-בידזשאן!
עלמערן אייערע,
העלדן פון ארבעט,
וועקן און פרוכפערן
אימלעכן שפאן.

מיט שווייס און מיט לידער,
מיט פריידיקע טרערן,
זיי פרעסן די ציגל
פאר בריקן און שטעט;
זיי ווארצלען די בויער,
זיי פענטען די טייכן
אין לאנד פול מיט צוזאג,
מיט זון און מיט זעט!

ס'איז אייער לאנד, קינדער,
אין וויגל פון מארגן,
ביים זילבערנעם צווילינג
פון שיינעם אמור.

געגריסט זייט, איר בלימלעך
פון אידישן פרילינג,
ביי אייך איז פון ווינמער
ניטא שוין קיין שפור.

פרייע ווי פויגלען,
שמאקע ווי בערן,
איר וועט אלמע מאיגע
באלד פירן אין שפאן,
און פרידיקע בסורעם
דורך זון און דורך כוואליעם
אונז שיקן פון גליקלעכן
בירא-בידושאן!

בערעלע ביראָבידזשאַנטישק מיט זיין משעמאָדאָנטישק

א גאַנצע נאַכט האָט בערעלע געטראַכט און געטראַכט
און אז ס'האָט אָנגעהויבן טאָגן
האָט ער שוין באַ זיך אָפּגעמאַכט
אז ער'ט זיך מאַכן אַ וואָגן מיט אַ שיינעם געשפּאַן
און זיך אַרויסלאָזן צו באַטראַכטן זיין ביראָ-בידזשאַן.

ער האָט זיינע אויגעלעך שטייף פאַרמאַכט,
אז קיינער זאָל גאַרניט וויסן אז ער וואַכט;
ער האָט אַפּילע אַפּ'ן קאַל אַ כראַפּע געמאַן,
קעדעי די מאַמע זאָל עס דערהערן
און אים ניט שטערן שלאָפן געשמאַק.

דערווייל איז דער מאַמע מיט האַק און זעג אוועק
און די שוועסטער האָט צענויפגעלייגט די ביכער
און ווי אַ וויכער זיך אַלאַז געמאַן אין שול געשווינט
און די מאַמע איז צוגעגאַנגען צום קינד און אז זי האָט געזען
ווי ער שלאָפט אין רן, איז זי אוועק מעלקן די קו.

געשווינט ווי אַ טאַיגע ווינט איז בערעלע פון בעט
אַראָפּגעשפּרונגען,
זיך אַפּן קאַל צעזונגען, אויסגעמאַנצט זיך אין אַ ראַד
און אַרויסגעשלעפט פון מאַמעס שופּלאַד

ג. קאזאנאק

בערעלע ביראָבידושאַנמשיק אָף זיין ווייסן פּאַזאַן

א קעסטל גרויס ווי א מעסטל,
צוויי באוול-שפוליעס — אַקסן מיט רעדער,
א שטיקעלע אלטע לעדער פאר א כאמוט,
און א זשמוט גאלדענע זאנגען
אויסצעפלעכטן א געשפאן פאר זיין ווייסן פאזאן.

אז דער וואַגן איז שוין געווען אינגאנצן גרייט
האַט בערעלע ביראָבידזשאַנטשיק איינגעפאַקט אין
משעמאַדאַנטשיק
האַניק מיט ברויט, אין א שאַלאַכץ פון אַן איי
א ביסעלע טיי, מילך אין א פינגער-הוט-פלאַש
און אַ לעק איינגעמאַכטס פאר אַ נאַש ...

ענדום-פענדום . . . בערעלע האַט זיין וואַגן אַרויסגעמראָגן
אַף די פלייצעס, זיך פאַרפלאַנטערט אין די פעדים לייצעס
אַ כאַפּ געמאַן זיין פאַזאן, אים אַנגעמאַן דעם געשפאַן,
אַ זעקעלע קערנער צוגעלייגט צום באַגאַזש
און זיך געלאָזט אַף אַ וואַיאַזש
איבער דעם לאַנד צווישן צוויי טייכן,
וואָס האַט צו זיך ניט קיין גלייכן.

הוף, הוף . . . דער פרייער פויגל דרייט זיך אין אַ בייגל
פול מיט טרערן זיינע אויגן, פיסלעך ווילן זיך ניט בויגן
ער קען, נעבעך, ניט פאַרטראָגן דעם געשפאַן מיט'ן וואַגן
און דעם קליינעם באַלעגאַלע —
בערעלע ביראָבידזשאַנטשיק — מיט זיין אַנגעפאַקטן
משעמאַדאַנטשיק.

בערעלע ליבינקער, בערעלע טרייער, ווי דאָס לעבן איז דיר
טייער,

נעם אַראָפּ פון מיר די לייצע,
זעץ זיך רייטנדיק אָפּ מיין פלייצע,
האַלט צו דיין פעקל און די קערנדלעך אין זעקל
און אָפּ מיין פליגל-געשפּאַן, ווי אָפּ אַן עראָפּלאַן,
וועל איך דיר טראָגן וואוהיין דו וועסט נאָר זאָגן...

בערעלעס הערצעלע האָט געמאַן אַ צימער ... „אוי“, טראַכט
ער, „ס'איז בימער!“

ווי לאָזט מען איבער אַזאַ שיינעם וואָגן
וואָס ער האָט אליין צענויפגעשלאָגן ? !
און דאָ שטייט ער איינער אליין אָפּן מיט'ן שליאַך
אַן אַ היים און אַן אַ דאָך: וואַלד און וואַסער, באַרג און טאַל
לאַנגע שאַטנס אַן אַ צאַל . . . ווילדע, מאַדנע כאַיעס
מאַכן האַוואַיעס, פּאַיזשען אָפּ דער ערד,
איבער סטעזשקעס, איבער שליאַכן
און קייקלען זיך פון לאַכן
פון בערעלען און זיין פויגל-פערד.

בערעלע ביראָבידזשאַנטשיק באַטראַכט זיין טשעמאַ-
דאַנטשיק,

זיין פאַרמאַטערטן פּאַזאַן אין שווערן געשפּאַן
און ס'כאַפט אים אַן אַ גרויס ראַכמאַנעס אָפּ זיין פויגל;
צעקושט ער אים דאָס שנעכעלע, דאָס אויגל
און בראַזג, בראַזג . . . אָפּ פּיצלעך איז געשפּאַן
פון פּאַזאַן און דער וואָגן,
וואָס ער האָט אַזוי קונציק צענויפגעשלאָגן...

שטייען שוין ביידע — בערעלע און זיין פּאָזאָן — אין מיטן
ביראָ-בידזשאָן
און די נאַכט וויגט זיך שוין אָפּ צווייגן; און די פּויגלען אין די
נעסטן שווייגן;
פּלוצלונג זעט בערעלע אַ לעוואָנע . . . ווינקט פּון אַ וואַלקן
אַ שוואַרצן,
ווערט אים פּריילעכער אָפּן האַרצן, און ער זאָגט צו איר אַזוי:
„איצט זיינען מיר דריי אין גרויסן ביראָ-בידזשאָן —
איך און דו און מיין ווייסער פּאָזאָן —
ביסט שוין גענוג אָפּן הימל געזעסן,
קום אַקאַרשט אַראָפּ און מיר'ן אלע עפעס עסן!“

האַט זיך די לעוואָנע צעשמייכלט ברייט און גוט,
האַט פּאַרריכט אָפּן קעפל איר זילבערנעם הוט,
און זיך אַראָפּגעלאָזט באַם סאַמע ראַנד,
אַט דאָרט וואו דער הימל קושט זיך מיט'ן לאַנד.

בערעלע און דער פּאָזאָן האָבן אויסגעקליבן אַ פּלאַץ,
פּון אַ גרינעם בלאַט געמאַכט אַ טאַץ,
און אָפּ אַ פּיען דעם טיש געגרייט :
צווערשט האָניק מיט ברויט, דערנאָך טיי אין אַ שאַלאַכץ
פּון אַן איי,
פּאַרטרונקען מיט מילך פּון פּלאַש,
גענומען איינגעמאַכטס אַ נאַש,
און אַז מען איז זאַט געוואָרן
האַט מען זיך צערעדט וועגן ווייטער פּאַרן . . .

זאגט די לעוואָנע צו בערעלע ביראָבידזשאַנטשיק :
„אינגאַנצן האָסטו איצט אַ ליידיקן טשעמאַדאַנטשיק,
דאַרפסטו זיך גאַרניט זאַרגן,
מיר'ן זיך דאָ פאַרבריינגען ביז'ן מאָרגן,
מיר'ן טאַנצן און שפּרינגען, מיין גנוס-קאַפעליע
וועט פאַר אונדז זינגען,
מיר'ן זיך קוויקן מיט קילן טוי פון בלומען ...
און אַז די זון וועט קומען וועט דער פּאַזאַן
אויסשפּרייטן זיין פליגל-געשפּאַן,
דו וועסט זיך זעצן רייטנדיק ווי אַף אַ פּערד
און מיר'ן אַלע דריי אַוועקפליען פון דער ערד ...”

ס'איז אַזוי פּריילעך געווען, אַז מען האָט זיך ניט אַרומגעזען
ווי עס האָט גענומען גרויען, און די טויען פון די בלומען
האַבן זיך צעפינקלט ווי בעכערס מיט וויין
און די לופט איז געוואָרן מכאַיעדיק פיין,
די פּויגעלעך אין די געסטן האָבן זיך גענומען מעסטן
אין זינגען דער מאָרגן זון אַ גרום . . .
און פּלוצלונג איז די לעוואָנע פון פאַרדרום
געוואָרן בלאַס און שוואַך
און אַן אַ זייגעזונט פאַרשוואַנדן פּונ'ם שלאַך ...

בערעלען איז געוואָרן אומעטיק, אין הערצעלע האָט גענומען
קלעמען —

ער האָט זיך זייער, זייער פאַרביינקט נאָך דער מאַמען —
ער האָט זיך שוין פאַרגעסן אַן זיין גאַנצן פּלאַן,
אַרומרייזן ביראָבידשאַן,
ער האָט אַ קוש געמאַן זיין פּאַזאַן און אים פאַרטרויט אַ סאָך
און נאָך שנעלער ווי אַ ראַד פון אַ פּראַפעלער

האַט עס דערלאנגט אַ מיטך און אַ פאך
און הופּס . . . ווי אַ באַלון גלייך צו דער זון. . .

פון צאר האָט די מאַמע אויפגעהערט צו קאָכן,
זי האָט געקרעצט און געוויינט און די הענט געבראָכן,
און פון אלע סאָוועטן האָט מען אַרויסגעשיקט שמאַפעטן
צו זוכן בערעלע ביראַבידזאַנטיק מיט זיין
משעמאַדאַנטיק
און זיין שיינעם פּאַזאַן איבער גאַנץ ביראַ-בידזשאַן.

אַף זיין לעבעדיקן עראַפלאַן איז בערעלע געפלוין —
פּייל פון בויגן —

אַ שוף איבער יאַמען צו זיין טייערער מאַמען.
ער האָט זיך אָן די פליגל אָנגעהאַלטן
און קעדיי די שרעק צו באַהאַלטן
האַט ער אָפן קאַל געשריען און געשפּאַסט
און אַ לידעלע פאַרפאַסט . . .
אַ ליד ניט קיין גרויסן, אַ ליד ניט קיין קליינעם
פאַר זיך און זיין פּאַזאַן און פאַר יעדן איינעם.

„יעדעס לאַנד האָט איין נאַמען
נאָר מיין לאַנד האָט צוויי
איז אַ זילבער נעץ פון שמראַמען,
זיינען מיר דאָך פריי.

„איין נאַמען איז ביראַ
דער צווייטער איז בידזשאַן
פליען מיר דאָ ביידע
איך און מיין פּאַזאַן.

„מיין פויגל האָט צוויי פליגל,
און איך האָב בלוז איין קאַפּ
זיץ איך אויף זיין פלייצע
און וויג זיך אויף און אָפּ.“

בערעלע האָט זיך אזוי צעזונגען און צעשריען
אַז ער האָט ניט באַמערקט ווי זיי פליען
איבער'ן ברייטן אַמור, איבער'ן שיינעם קולדור,
איבער קאַרן-פעלדער און שוואַרצע וועלדער
און אַז זיין פאַזאַן איז שוין בלוז איין שפּאַן
פון זיין היים און גאַרטן...
ער טוט אַ קוק... ס'איז כוּישעך דאַרטן...
מען טראַכט און מען רעדט — מען רעדט און מען טראַכט —
וואוּהיין איז עס בערעלע אַוועק
פאַר אַ גאַנצינקער נאַכט? ...

שמילער ווי אַ מויז כאַפּט זיך בערעלע אַריין אין הויז,
פאַררוקט זיך ווי אַ בעקעלע אין עקעלע און קוקט:
אידן און אידענעס, קינד און קייט
טרייסטן מאַמען מיט גוטע רייך
און מען טראַכט און מען טראַכט און מען טראַכט
וואָס איז מיט בערעלען געשען ביינאַכט?

בערעלע, אַנגעשטעלט ווי אַ האָן, זעט שוין וואָס ער האָט
דאָ אַפּגעטאָן,
און פון אַלע זאַכן ווילט זיך אים גאַר לאַכן;
בערעלע האַלט זיך פאַר די ריפּן,
בערעלע בייסט זיך די ליפּן און... מיטאַמאַל
צעלאַכט ער זיך אַפּן קאַל...
...

הונדערט-צוויי-און-זעכציק

די מאַמע און די שכיינים כליפען פון גליק,
די שוועסטער קושט בערעלען און גלעט זיין משוביק,
און די אידן מיט די אידענעס, די הענט אין די זייטן,
מוסערן קלוימערשט דעם יונג, דעם פארשייטן.

אינמיטן אלע קינדער שטייט בערעלע דער העלד און קוועלט
און דער פאזאן זיינער שטייט אין דרויסן, ווי ניט אים איז מען
אויסן.

נאָר איבער'ן גאַנצן סאַוועט דערציילט די ראדיץ
און רעדט וועגן דער וואונדערלעכער רייזע
פון בערעלע ביראָבידזשאַנטיק מיט זיין טשעמאַדאַנטיק.
אַף זיין ווייסן פאזאן איבער ביראָ-בידזשאַן.

מיין שוועסטערל

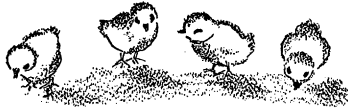
מיין שוועסטערל קען ניט ריידן,
מיין שוועסטערל קען ניט גיין,
זי איז דערוויל פארנומען —
זי זוכט אין מיילכל ציין. . .

זי בייסט איר גראָבן פינגער,
זי רייבט די יאָסלעס איין,
מיט ביידע הענט איר פיסל
זי שלעפט אין מויל אַרײַן.

עס סלינעט הייס איר מיילכל
זי קרעכצט, עס טוט איר וויי . . .
און מיטאַמאַל . . . עס לויכטן
צוויי ציינדלעך — ערשמער שניי. . .

זי נעמט זיך צו איר צינגל
און סמאַקעט ציינדלעך זים —
און ס'פלאַמערן אין לופטן
ווי פויגל אירע פיס.

פון עלפאַנט-ביין אַ רייפל
זי פרואווט מיט פיצלעך ציין
און ס'מיילכל — רוימער שלייפל
האַט גאַר אַ נייעם כײַן.

הינדערלעך אויסגעזעסן

האללא! קווא, קווא, קווא!
כ'בין ווידער שוין דא —
האט איר זיך אן מיר
שוין פארגעסן?
כ'האב מיר אייער געלייגט,
זיי געווארימט א צייט
און זיך קינדערלעך פיר
אויסגעזעסן.

קוקט נאר אן מיינע
פוימשינקע פויגעלעך,
זעט נאר ווי צארט און ווי ווייך,
וועלן אויסוואקסן הינדערלעך
גרויסינקע,
וועלן אייעלעך לייגן פאר אייך.

פונקט געראטן אין מיר
זיינען אלינקע פיר.
קוקט זיי אן — סארא בעריעס

הוגרערס-פינה-און-זעכציק

זיי זיינען :
גייען אום, לויפן זיך,
עסן, טרינקן ווי איך.
ווייסן גאר ניט פון שרייען
און וויינען.

ס'זיינען קליין מיינע משיפקעלעך, שוואך,
מוז איך הימלן זיי, שמיין אפ דער וואך,
ס'זאל כאלילע קיין ביז ניט געשען...
ס'זאל זיי באכיק — דער קאמער — ניט זען.

אויף א ווילע לאז איך זיי ניט אפ,
כ'ציטער, כ'ליב זיי
ווי ס'אויג מיינס אין קאפ —
און איך בעט, קינדער,
מוט ניט קיין ריר
מיינע אייפעלעך, פימשינקע פיר.

דאס פארבלאנדזשעטע אינגעלע

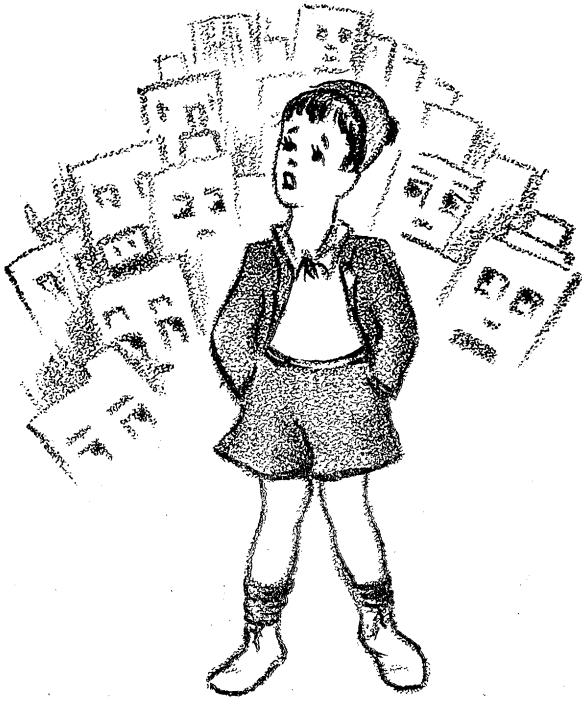
(חיי'ן זונלע אַ מאַטאַנע)

ראימקע'ס מאמע איז געזאנגען אין גאס עפעס קויפן, האָט זי כאַימקען מיטגענומען, ווייל ער איז נאָך גאָר אַ קליינינקער און קען אַליין אין הויז ניט בלייבן. גייט מאמע מיט כאַימקען ווייט, ווייט ביז זי קומט אין מאַרק אַרײַן; זיינען דאָרטן קראָמן אַלערליי פאַראַן פון פיש און פלייש, פון פרוכט און גרינס, און ווארשטלעך און בולקעלעך און צוקערלעך זייסינקע קען מען דאָרט אויך קריגן. אַפילע שיכעלעך און זעקעלעך, קליידעלעך און מאַנטעלעך זיינען דאָרטן פאַראַן אַ סאָך, גאָר אַ סאָך. האָט זייער ליב כאַימקע אין מאַרק צו גיין, אַנקוקען די אַלע גוטע זאַכן און אַמאָל באַ דער מאַמען אַ נאַש פאַר אַ סענט אויסבעטן.

אין מאַרק אַרײַן קומען אַ סאָך, אַ סאָך מאַמעס און יעדערע זוכט עפעס קויפן און ס'איז פריילעך, אַזוי לעבעדיק, אַז עס גלוסט זיך גאָר ניט איינשטיין אָף איין אָרט, עס גלוסט זיך אַרומלויפן און קוקן, קוקן אַן אַ סאָך.

איז אַבער מאַמעלע אַ מאַדנע — וויל זי איר אינגעלע פון זיך ניט אַפלאָזן און האַלט אים פעסט באַ דער הענטעלע און הערט ניט אויף צו דערמאָנען אים: „דאָס טאָרסטו ניט נע-מען“, „דאָס עס ניט, עס איז בימער“, „דאָס קעסטל ריר ניט אַן, ס'וועט דיר אין קאַפּ פאַלן“, „די עפל צעוואַרף ניט, דער מאַן וועט שרייען“, און אַזוי יעדע וויילע. ווערט כאַימקען אומעטיק, ווערט ער ברויגעז אָף דער מאַמען און פראַכט זיך: „אי ווי גוט וואַלט עס געווען, ווען מאַמעלע לאַזט אַפּ מײַן

הונדערט-זיבן-און-זעכציק

פארבלאנדזשעט אינגעלעך

הענטמעלע, כ'וואַלט מיר אַרומגעגאַנגען וואו איך וויל, כ'וואַלט אין אַלע קעסטמעלעך אַרײַנגעקוקט, כ'וואַלט אַלע גוטע זאַכן באַטראַכט, כ'וואַלט זיך אַפּילע אַ פּאַר שײַנע צאַצקעלעך אויפגעזוכט. אַן, דאַרטן, אין ווינקעלע שטייט אַ שמעקל פונקט גוט פאַר אַ פּערדל, און צו יענער קעסטל אַ שמריקל צובינדן, איז עס אַ ריכטיקער וואַגן" . . .

און כאַימקע קוקט זיך אום — קיינער האַלט גאַר ניט זיין הענטמעלע, די מאַמע איז פאַרנומען מיט ציילן סענטן פאַר'ן קרעמער און קוקט גאַר אָף אים ניט. און דערווייל קומען אַנדערע מאַמעס אַרײַן און גייען אַרויס מיט פּעקלעך, קליינע און גרויסע. כאַימקע זוכט מיט די אויגעלעך דער מאַמען זיינער און זעט זי ניט. לאַזט ער זיך גיין צום מיר און פון מיר אין גאַס אַרײַן. גייט ער, די הענט אין די קע-שענעס, דאָס קליינע קעפל אין „שמורס-הימעלע" איינגע-וויקלט, פאַרקוקט זיך אָף די אויסגעלייגטע פּענסטער מיט די גוטע זאַכן, דערזעט אַ הינטל, כאַפט ער מיט אים אַ קורצן שמועס; דערזעט ער אַ קעצל, טוט ער זיך אַ יאָג, וויל זי באַס וויידעלע אַ כאַפּ טאָן; דערזעט קינדערלעך פּליושקען זיך אין די ליוזשעס, איז ער אויך אַ באַלן.

און דערווייל גייט זיך קליין כאַימקע אַלץ ווייטער און ווייטער, אַ פּרייער, אַן עמעסער „גרויסער", און טראַכט גאַר ניט וועגן דער מאַמען.

פּלוצלינג קוקט ער זיך אַרום. ער איז אַליין. מאַמעלע איז ניטאָ. רופּט ער שטאַרק: „מאַמע, מאַמע, יוהו!" ניטאָ, קיינער ענטפּערט ניט. גייען מאַמעס אַ סאָך מיט קינדערלעך און אַן קינדערלעך, אַבער ניט זיינע. שרייט ער שטאַרקער, רופּט זיין מאַמען, ביז ער צעוויינט זיך אַפּ'ן קאַל און טרערן, ווי האַגל, קייקלען זיך איבער זיינע שיינע בעקלעך, און ער קוקט אָף יעדן איינעם און שרייט וויינענדיק: „וויל צו מיין

מאמען, נויל צו מיון מאמען". אט שטייט ער שוין אין מיטן א גרופע פאפעס און מאמעס און אלע ריידן, און אלע פרעגן זיך וואס ס'איז געשען, וועמעס אינגעלע עם איז, צי קען אים אימיצער, צי ווייסט אימיצער וואו זיין מאמע איז.

און מען רעדט צו כאימקען, און מען פרעגט זיך בא אים וואס ער וויינט, אבער כאימקע וויינט נאך שטארקער ווען מ'דערמאנט אים וועגן מאמע און שעפטשעט ווי צו זיך אליין: „מאמא, וויל מאמא!"

ס'שטייען אלע, גרויסע און קליינע, מ'ווייסט גאר ניט וואס מ'זאל מיט'ן קינד טאן.

אפ'ן מארק איז טומלדיק. כאימקעס מאמע האט די מענטזן שוין דעם קרעמער אפגעגעבן, דאס פעקעלע גענומען, אבער איר אינגעלע האט זי ניט געהאט. ס'האט איר אין הארצן א קלאפ געטאן פון שרעק. . . זי האט אנגעהויבן ארומצולויפן איבער'ן קראם, פארקוקן אין אלע ווינקעלעך, אונטער אלע קעסטעלעך, ארויסגעלאפן אפ'ן גאס, זיך ארומ-געקוקט — ניטא דאס קינד.

די האר האבן זיך איר קאפויער געשמעלט. זי האט זיך געלאזט לויפן פון איין גאס אין דער אנדערער, שרייענדיק, בעטנדיק אלעמן עפשער האט מען איר אינגעלע, איר איינ-ציקן, איר טייערן אינגעלע געזען: „אין א בלויען מאנטעלע, א קליינינקער, מיט א גרוי-געשמריקטער הימעלע, האט ראכ-מאנעס, זאגט מיר וואו מיון קינד איז?" האט זי נישט אויפ-געהערט צו בעטן.

אלע האבן זיך געלאזט דאס אינגעלע זוכן איבער אלע גאסן און געסלעך, אין אלע הויפן און ווינקעלעך ארום דעם מארק.

פלוצלינג האט זיך דערהערט אן אויסגעשריי: „געפונען דאס אינגעלע", „שוין דא דאס קינד" — און א סאך גוטע

הונדערט-און-זיבעציק

מענטשן זיינען מיט דער גומער כסורע צו דער פארצווייפל-
טער מאמע געלאפן, וועלכע איז צעטראגן און אויפגערגט
אפ'ן ראג גאס געשטאנען, די הענט געבראכן און ניט גע-
וואוסט וואס צו טאן.

דערהערט, אז איר קינד איז דא, האט זי זיך געלאזט
לויפן וואוהין מען האט איר אנגעוויזן; דאס הארץ איז שיער
ניט ארויסגעשפרונגען פאר פרייד ווען זי האט פון דער-
ווייטנס איר טייער קינד דערזען, וועלכן א מאן, א פרעמדער,
האט אויף זיינע הענט געטראגן.

זי האט דאס קינד א כאפ געטאן, זיך פעסט, פעסט צוגע-
דריקט צו אים.

און אלע האבן זיך געפרייט און געלאכט קוקנדיק אויפ'ן
קליינעם אינגעלע, וואס פארענטפערט זיך פאר זיין מאמע-
לען, און יעדערער איז זיך אין זיין זייט אוועק.

שול - סימכעלע

א סימכעלע, א סימכעלע
פאר שילער און פאר געסט
צו הוליען און צו שפילן זיך
און עסן אלדעם בעסט.

א סימכעלע, א סימכעלע
פאר קינד פון ארים גאס —
פאר אינגעלעך און מיידעלעך
פונם הארעפאשנעם קלאס.

ווי יונגע, פרישע צווייגעלעך
פון שטארקן קלאסן-בוים,
מיר גרייטן פרייד און נאכעס צו
פאר אונזער ארים היים...

א סימכעלע, א סימכעלע
א שול-יאמטעוו איז היינט,
טו לאמיר אלע הוליען איצט
און ווערן גוטע פריינט.

די שול וועט קינדער אויפקניפן,
ווי בלימלעך אין א קראנץ
און גרייטן זיי פאר נייער וועלט
דורך קאמף און ליד און טאנץ.

א הארבסטיק וויג - ליד

שמילער, שמילער, שא...
ס'איז א נאכט אזא...
ווינטן וויסמע יאגן,
בלעמער טוימע קלאגן...

שמילער... שמילער... שא...
ס'איז א נאכט אזא!
מאך די אויגעלעך צו...
אויפלעב קומט נאך רו:

ס'קומען בליטן רוימע
נאך די בלעמער טוימע,
ס'קומט א צארטער ווינט
ווינט און וועקט מיין קינד...

שמילער, שמילער... שלאף...
נאכט האט באלד א סאף,
ס'הויבט שוין אן דער דעמער,
פלימער, פלאמער, פלעמער,
ס'זינגט און בליט און גרינט,
פרילינג דורך מיין קינד...

באגניען

טויען — קרישמאָלענע שפיגלען
גראָזן — סאַפירן, רובינען
אַף פלאטער פון זילבערנע פליגלען
צימערט אַ פרישער באַגניען.

נעפלען, ווי טוליען קאַלירטע,
אַמעם, ווי סאַמעט אַ ווייכער,
ווי אַך פרוכטן פון פינגער באַרירטע
די לופט ווערט פיין דורכזיכטיק, בלייכער.

ס'פאַרגייען די בלויע סאַפירן,
ס'פאַרשווינדן די רויטע רובינען,
אַ זומער טאַג הויכט זיך אַן רירן
אין שאַלאַכץ פון יונגן באַגניען.

אין סאמע מיטן שפיל

שא . . . דער שלאָף באַפאַלט מיין קינד
אין סאמע מיטן שפיל —
איין פיסל ליגט שוין אָפן בעט,
דאָס צווייטע אָפן דיל.

און אָף די ליפּלעך, ניט דערלאַכט,
פאַרבליבן איז אַ לאַך;
און איז זיין קולאַקל פאַרקוועטשט,
פאַרבאַהאַלט איז אַ זאַך.

איך עפן ס'הענטעלע שמיל אויף —
אַ גלאז ריישל — אַ גליק!
עס רייסן אויגעלעך זיך אויף
און שליסן זיך צוריק.

אַ שלאָפּנדיקער פינגערל
צום נעזעלע פאַרלייגט,
אַן אומרוהיקע קעפעלע
צו מאַמען צוגענויגט. . .

צעקוש איך ס'טייער פינגערל
און ס'נעזעלע, און ס'מויל,
באַרוהיקט שלאָפּט מיין קינדעלע
און ס'איז אים אַזוי וואויל. . .

די קליינע מאמעלע

מירל איז אַ דריי יאָר אַלט,
איז זי שוין אַ מאמע;
האַט אַ ליצלקע, אַ פאַרשוין, —
באַלד די גרויס פון איר אליין.
בעקלעך ראָזע, ציינדלעך קלאַר,
רויטע ליפּן, בלאַנדע האַר,
היינט די אויגן — קרעלן גלייך!
האַלט איר זי — קוקט זי אָפּ אייך,
ליינט איר זי אין בעט אַנידער,
מאַכט זי זיי צו און שלאָפט שוין ווידער.

ס'קליינע מירל שטרעלט פון גליק,
הערט ניט אויף צו לאַכן,
און ביי מאמע פאַר איר קינד
בעט זי גוטע זאַכן:
דאָ ניי איר שיינע קליידעלעך,
דאָ — שטריק אַ סוועטער אויס,
און שיכעלעך, און זעקעלעך,
עס זאָל ניט זיין צו גרויס!

האַקלאַל, די קליינע מירעלע
איז זייער שטאַרק פאַרטאַן —
דאָ קאַמט זי ס'קינד,

דא וואָשט זי עס,
און טוט איר זאָכן אָן.

נאָר אַט שטייט ס'קליינע מאַמעלע
אין ווינקעלע און קלאַגט;
זי האַלט דאָס פינגערל אין מויל —
שמעלט ליפעלעך און נאַגט.

— וואָס וויל מיין קליינע מאַמעלע,
וואָס איז געשען מיט דיר?
— אַרויסנעמען וויל איך מיין קינד
אין פאַרק אָף אַ שפּאַציר.
— נו גוט, טרינק אויס דיין מילכעלע,
עס אויף די זופּ, דאָס איי,
פאַרפּוץ דיין שיינע ליאַלקעלע,
זאָג „גוד באַי“ און גיי!

נאָר די קליינע מירעלע
שטייט נאָך אַלץ פאַרזאָרגט,
טרערן אין אויגעלעך,
רירט זיך ניט פון אַרט.

שמייכלט מירל'ס מאַמעלע:
„קום צו מיר געשווינד,
זאָג, איז עפעס ניט געשען
מיט דיין שיינעם קינד?“

„מיין טאכטער איז א פיטשינקע,
קאן זי זיך ניט רירן,
דארף איך א קליין וועגעלע,
כ'זאל זי קאנען פירן.“

לאכט די מאמע, קוועלט דער טאטע
און ער איז גערירט.
און אף מארגן זעט שוין מירל,
פא א וועגל פירט.

איצט איז מירעלע צעפרידן,
פרייט זיך אן א שיר,
און זי פירט איר שיינע טאכטער
אין פארק אף א שפאציר.

די קאַרוסעל

הויבט זיך, פערדלעך, ליבינקע,
דרייט זיך ווי אַ וויכער,
מראַגט און וויגט די רייטערלעך
לייכט און שמאַלץ און זיכער.

אויף און אָפּ, אויף און אָפּ,
רונד אַרום דעם וועג;
ס'זשומעט, ס'שווינדלט שוין אין קאַפּ
פון ווילדן פערד-געיעג.

....פעסטער, שמאַרקער, האַלט זיך צו,
זיי אַ בראַווער יאַט..."
שרייען רייטער מפרו, מפרו, מפרו
פון שפילער-אומאַמאַט.

שמעלצט זיך אויף אין בונמע שטיק
די פעסטע קאַרוסעל;
ליכט און שפיל און קינדער-גליק
פון אויגעלעך גלוסטיק-העל...

נאַר אַט שמייט דער קאַרוסעל,
אויס איז שוין די שפיל —
ס'וואַרטן נייגעריק ביים שוועל
קליינע ריימערס פיל.

הויבט זיך פריילעכער יאַריד
ווידער אָן אויפסניי,
ווערן פערדלעך גאַר ניט מיד
פון שמענדיקן געדריי.

מוישעלע און מענדעלע

מוישעלע און מענדעלע זיינען צוויי קליינינקע, שיינינקע אינגעלעך, פונקט דיזעלבע גרויס, פונקט דיזעלבע יארן און פונקט דיזעלבע שטיפערס; מער ניט, יעדער איינער פון זיי פירט זיך אויף זיין אייגענעם שטייגער.

און כאַטש די ביידע באכורעמלעך, סאַכאַקעל נאָך קיין פולע פינף יאָר ניט אַלט צוזאַמען, זיינען נאָר באַזונדערע „מענטשן“, האָבן זיי זיך דאָך זייער שטאַרק ליב, אַ רעגע קען איינער אָן דעם אַנדערן ניט לעבן, און אַזוי ווי זיי וואוינען אין איין הויז, אַ טיר אַנטקעגן אַ טיר, לויפט מען איינע צו די אַנדערע צען מאָל אַ אָף אַ מינוט.

עס קערן זיך וועלטן, מען שפילט זיך אין פערדלעך, יאָגן-דיק זיך פון מוישעלעס הויז צו מענדעלעס, — מען שלאָגט זיך, מען האַקט מיט די טירן, מען טופעט מיט די פיס, אַז עס ציטערן אַזש די ווענט.

היינט פאַרמאַגן די צוויי כעוורע-לייט צוויי בייסיקלעך און צוויי פאַר סקייטס, און איר דאַרפט שוין גאַרניט מעקאַנע זיין די אונטערשמע שכיינעס — ווען מ'צעלאָזט זיך מיט זיי און מ'צערעדלט זיך אָף וואָס די וועלט שטייט. מ'וואַרפט און מ'שליידערט שמוּלן און ביינקלעך, אַלץ וואָס ס'טרעפט זיך נאָר אונטער דער האַנט.

— מאַמע — שרייט מענדעלע — נעם צו דעם אויוון . . . קינדער דאַרפן פאַרן . . . מאַשין . . . זאָג אויוון, גיין מיט די פיסעלעך אין ווינקעלע!

— מאַמע — רופט מוישעלע — נעם צו די וואַנט, מוי-שעלע קען ניט פאַרן בייסיקל.

און די מאַמעס לאַכן, און די „באכורים“ וויינען ביז זיי

בעטן זיך איבער, פארגעסן זיך און שפילן זיך ווייטער מיט געשריי און געפילדער.

אבער ליב האבן זיך די ביידע אינגלעך ניט אזוי צוליב דעם וואָס זיי קענען זיך שפילן איינע מיט די אַנדערע, שרייען און שמיפן, ווי צוליב דעם וואָס מ'קען זיך אַריינדראַפן איינע די אַנדערע אין די האַר און אויגן, וואָס מ'קען איינע די אַנדערע איינטיילן אַ רעשמ קלעפּ און צעגראַבלען, צעבייסן ביז בלוט.

ווען ניט דאָס אַרומשלאַגן זיך וואַלטן זיי עפּשער גאָר אזוי שטאַרק ניט ליב געהאַט איינער דעם אַנדערן.

דער הויפט שלעגער איז מוישעלע מיט זיינען ברייטע, פעסטע פלייצקעס, מיט דעם ערנסט ביזלעכען פענימל. ער האָט פיינט צו לאָזן זיינס אַריבערגיין, און אז עס טרעפט כאַלילע, אז מענדעלע רירט זיך צו צו זיינע צאָצקעס אַדער שפּילכלעך טוט ער אזאָ געשריי אָף אים מיט זיין שטאַרקער שטיימעלע, אז מענדעלע'ס קליינע, קינדישע צורעלע און זיין גאַנצער שלאַנקער קערפּערל הויבן אָן צו ציפּערן. און אז עס העלפט ניט דער געשריי און מענדעלע וויל בעשום אויפן ניט אָפּגעבן דאָס שפּילכל, טאַינענדיק:

— דאָס מענדעלע'ס, דאָס מיינע ...

דערלאַנגט זיך מוישעלע אַ רוק צו צו אים מיט אַ זיימל, אָן אויפגעקאַכטער, קוקנדיק מיט אַ האַלבער אויגל, הויבט זיך אויף זיין וואַגיק-פּוכקע הענטל און לאָזט זיך אַראָפּ וואו עס מאַכט זיך גאָר. און ערשט דאַמאַלט הויבט זיך אָן די ריכ-טיקע כאַסענע...

מענדעלע, וואָס קוקט אַפּילע אויס אַ סאָך שוואַכער פּון מוישעלען, איז אַבער אין דער עמעסן אַ גאַנץ פעסטער באַ-כורל, וואָס זיין גאַנצער קויאַך ליגט באַ אים ניט אזוי אין זיינע קליינע הענטלעך ווי אין די לאַנגע באַוועגעלעכע פינגערלעך מיט די שאַרפע נעגעלעך, וואָס האַבן אַ מאַדנע

טעווע, אז וואָס מער מען שניידט זיי אַלץ מער גראַבלען זיי.
און אז מױשקע הויבט אים אָן מעכאַכעד צו זיין מיט זיינע
קולאַקלעך, בלאַזט זיך מענדעלע אָן, ווערט רויט ווי אַ בוראַק
און אָף די שפיץ פינגערלעך, פונקט ווי אַ יונגער הינטל,
שפּרינגט ער אויף, באַפאַלט דעם גרויסן אויפּטוער, מױשקען,
און צעגראַבלט אים וואו ער קען גאָר.

מאַקעס רעצאַך שלאָגן זיי זיך איינע די אַנדערע. מישט
זיך שוין די מאַמע אַרײַן, צערייסט זיי מיט גוואַלד, און וויל
זיי פּונאַנדערטיילן, יעדן אין זיין הויז, הויבט זיך ערשט אָן
אַ קוויטשעריי און געוויין:

— מענדעלע גראַבלט!

— נו, טאָ שפּיל זיך ניט מיט אים, ער איז אַ שלעכט קינד.

— ניין, מענדעלע איז אַ גוטער, ליב מענדעלען, וויל מען-

דעלען שפּילן!

און פונקט דאַסזעלבע מיט מענדעלען:

— קוש, מאַמע, מענדעלע'ס בעקעלע, מױשעלע שלאָגן!

— זיין געזונט ס'בעקעלע — באַרואיקט מענדעלע'ס

מאַמע — וויין ניט, און שפּיל זיך באַ אונדז אין שטוב, וועט
ער דיר ניט טשעפּן.

— ניין, מענדעלע וויל מױשעלען, מױשעלע מיר ניט טשע-

פען, ליב מױשעלען.

און ווידער לויפט מען איינע צו די אַנדערע און ווידער

שפּילט מען זיך צוזאַמען, ביז עס קומט צו אַ נייעם געשלעג.

איינמאַל איז מױשעלעס מאַמע אַוועקגעפאַרן מיט מױ-

שלען צו גאַסט אָף עטלעכע וואַכן.

איז מענדעלען אומעטיק געוואָרן, ער האָט געוויינט און

געשריען, ער האָט זיך צו מױשעלעס פאַרהאַקטע מיר צוגע-

שפאַרט, געקלאַפט מיט זיינע קולאַקלעך, געפאַדערט און גע-

בעמן מיט אָן האַרצרייסנדיקער שטימעלע:

— מוישעלע, עפן, דאס איז מענדעלע. מענדעלע מער ניט גראבלען מוישעלען, נאָ.

און אז ער האָט קיין ענטפער ניט געקראָגן, האָט ער זיך אַ וויילע שטיל צוגעהערט, אַריינגעקוקט אין שליסל-לעכל און באַ זיין מאַמען אַ פּרעג געמאַן: וואו איז מוישעלע?
— אַוועקגעפאַרן, זונעלע, צו זיין טאַטע, מאַרגן קומען.

טאַג נאָך טאַג, פאַר'ן שלאָף און נאַכ'ן שלאָף, באַם עסן און באַם שפּילן שמענדיק האָט מענדעלע וועגן זיין כאַווער מוישעלען געטראַכט, שמענדיק וועגן מוישעלען גערעדט:

„מאַמע, מאַרגן קומען מוישעלע? בריינגען אַ גוטע זאַך מענדעלען, מער ניט אַוועקפאַרן, האַ? “
און פאַרענדיקט האָט ער יעדעס מאל זיין שמועס מיט:
טאַ וואו איז מוישעלע?

כאַמט ער האָט שוין אַף אויסווייניק געוואוסט, אז מוי-
שעלע איז באַ זיין טאַטע עני און אַפּילע דעם אַדרעס און
נומער פון הויז און האָט שוין ניט איינמאל וועגן דעם זיינע
אַנדערע כאַוויירים דערציילט.

די ערשטע פאַר וואָכן פּלעגט ער זיך באַנאַכט אויפכאַפּן,
שרייענדיק: מוישעלע! וויל מוישעלען!

ענדלעך איז מוישעלע מיט זיין מאַמען געקומען צוריק
אַהיים. ס'איז נאָך גאַר פרי, פאַרטאַג געווען, ווען מוישעלע
האַט מיט זיין שמענדיקער ברייטקייט אין מענדעלעס טיר
אַנגעקלאַפּט.

מענדעלע האָט אַקאַרשט זיינע אויגעלעך אויפגעעפּנט
און האָט זיך, ווי דער שטייגער זיינער, געשפּילט אין בע-
טעלע מאַכנדיק קייקעלעך פון די אויסגעצופּטע וואַלענע
הערלעך פון זיין דעקע.

דערהערט אַ קלאַפּ אין טיר איז ער אויפגעשפרונגען:
מאַמע, הערסט אַ קלאַפּ?

באלד אָבער האָט זיך דערהערט מוישעלעס באַסאָווער
קעלכל :

— מענדעלע, עפּן, מוישעלע קומען.

און מענדעלע איז שיר פון בעמל ניט אַרויסגעשפרונגען.
ער האָט אָנגעהויבן קוויטשען און לאַכן, שרייען און זיך
בלאָזן פון סימכע. די מאַמע זיינע איז אַראָפּגעלאָפּן פון בעמ,
אויפּגעעפּנט די טיר און אַריינגעלאָזט דעם טייערן גאַסט.
מוישעלע איז צו מענדעלעס בעמל צוגעלאָפּן און ביידע
האַבן פון גרויס סימכע און איבעראַשונג פאַרגעסן, אַז זיי
קענען רעדן — זיי זיינען געשטאַנען, געקוקט איינע אָף די
אַנדערע און זיך פּלוצלונג הויך אָפּן קאַל צעלאַכט.

אַין אַ רעגע איז שוין מענדעלע געווען אָנגעטאַן און אָפּ-
געוואַשן. ער האָט ליבלעך מוישעלען אין די אויגעלעך
אַריינגעקוקט, האָט אים אַפּילע אַ פאַר קייקלעך אַ מאַטאַנע
געגעבן, וואָס דאָס רעכנט זיך באַ אים פאַר דער טייערסטער
זאַר, און האָט אים אַוועקגעפירט אין צווייטן צימער ווייזן
זיין נייע פייער-מאַשין, וואָס ער האָט ניט לאַנג פון זיין
אַנקל געקראָגן.

מוישעלען איז זי, פאַרשטייט זיך, זייער געפעלן געוואָרן
און ער האָט זיך גלייך גענומען מיט איר שפּילן און מענ-
דעלען שוין אַפּילע ניט צוגעלאָזן.
האַט עס מענדעלען זייער שטאַרק פאַרדראַסן און ס'האַט
זיך אָנגעהויבן די אַלמע „ליבע“.

מיט געשרייען און גוואַלדן — „מיינע“, „דיינע“ — האָט
מען זיך באלד איינע די אַנדערע מיט אַ פאַרציע קלעפּ און
גראַבושקעס מעכאַבעד געווען, ביז מענדעלע האָט די באַ-
ליידיקונג ניט אויסגעהאַלטן און אַריינלויפּנדיק צו מוישעלעס
מאַמע, האָט ער אויסגעשריען :

— נעם צו מוישעלען צו מאַנמע עני, מוישקע שלעכטע
קינד, שלאַגט זיך, פיינט . . . און האָט זיך בימער צעוויינט . . .

ס'גיסט אַ רעגן

אוי ווי גוט, עס גיסט אַ רעגן!
טייכן לויפן אָפּן גאַס,
ס'אָ מעכאַיע, קיל אין דרויסן
און דער געלער זאַמד איז גאַס.

ווילסט מיט מיר זיך שפּילן, שוועסטער,
כאַפּ אַראָפּ די נייע שיך,
נעם די שופּלע, איך דעם עמער —
לאַמיר גיין צום זאַמד אָפּ גיך.

איך מאַך גלייך פון זאַמד אַ שטיבל
מיט צוויי פענסטער, מיט אַ מיר,
מיט אַ גערטעלע צו שפּילן —
סיי פאַר מיר און סיי פאַר דיר.

און דו, ביילקע, ווער אַ בעקער,
כאַק אויס קייק און ברויט אַ סך —
מיר'ן טיילן אַלע קינדער,
יעדערן אַ גוטע זאַך...

קום-זשע, ביילקע, רוף די קינדער —
קליין און גרויס, אַלע גלייך —
מיר'ן איינצאמען דעם וואַסער,
מאַכן דאָ אַ גרויסן טייך.

מיר'ן פליושקען זיך און שפרינגען,
פלויסיק אַרבעטן און זינגען:
רעגן, רעגעלע, ניש וויין!
קום אָן אַנדערש מאל צוגיין,
אַלע קינדער דאַנקען דיר
ס'איז אונז פריילעך אָן אַ שיר!

א צעשמערטער כאַלעם

ציפערן אין קארטאָד
טאַנצן פאַר די אויגן,
אוי, ווי לאַנג, ווי מאַדנע לאַנג,
די צייט האָט זיך פאַרצויגן!
זייגער רירט זיך ניט פון אַרט,
רעגעס — גאַנצע יאַרן —
ווערן אויגעלעך פון קינד
אומרואַיק, פאַרלאָרן.
ס'דוכט אים: קינדערלעך אין קלאַס
— פּוּיגעלעך אין שמוּיגן,
מיט די פּליגעלעך איינגעקניפּט,
אַרבעטן און שווייגן.
און ס'פאַרגלוסט זיך אים צום טראַץ
אַט די רו צעשמערן,
און אַ לעבעדיקן ריר,
צי אַ וואָרט דערהערן.
ציט ער ביידע פּיסלעך אויס,
נעמט זיין כאַווער שמוּפן
און די כאַווערטע כאַס זייט
פאַר די צעפּלעך צופּן...
און אַז ס'העלפט ניט, הויבט ער אַן
דרייען זיך און לאַכן,
און זאָגט-צו די קינדערלעך
זיינע בעסטע זאַכן:
אַ קנעפעלע פון ווייסן בייזן,
אַ פּיצל זייגער-שרויפּל,
אַ שערכל-גלאַז מיט גרינעם שייזן,

א פאליסמאנ'ס פייפל.
 און זיין העפטל קוקט אים אן,
 בלאנק, נאך ניט פארשריבן,
 און צום מיטאג גלאק איז בלויז
 צען מינוט פארבליבן.
 בלימלעך אנשטאט ציפערן
 מאַלט דער טראַציק אינגל,
 און אַקשאַנעסדיק פאַרדרייט
 האַלט ער צו זיין צינגל:
 א פאַסיק קרייצט אַ פאַסיקל —
 אַן עראַפלאַן אין הויך,
 אַ קעסטעלע — אַ הייזעלע,
 דער קוימען שפייט מיט רויך...
 און פונ'ם העפטל לאַכט אים צו
 אַ מענטשל מיט פאַנטאַפּל,
 סעדער, פולע, בליהענדע
 און פעלדער מיט קאַרטאַפּל.
 ווערט די שטילקייט פול מיט קלאַנג,
 הערט ער פויגל זינגען,
 גלוסט זיך אים אויך פראַנק-און-פריי
 אומלויפן און שפרינגען.
 ניט אין קלאַס איז אינגל איצט —
 אין די פרייע רוימען
 וועבט ער פאר זיך ליכטיקע,
 וואונדערלעכע טרוימען.
 פלוצלינג רייסט זיך אַפּ דער טרוים:
 „ד-א-ס... ה-א-ס-ט-ו... געשריבן?!
 אַט... אַזוי-אַ אַרבעט... מען
 זעקס... און... פיר... איז... זי-בן?!

אין צירק

אַ פרוי, ווי אַ וועווערקע, קלעמערט אויף שטאַנג,
ס'איז פול דער מעאַטער, געשפאַנט יעדער בליק...
עס בויגט זיך און דרייט זיך אַ מענטש, ווי אַ שלאַנג —
זי מאַנצט אין דער לופט אויף אַ שמריק.

אַ שרעקלעכע קינדהייט אין בוידן פון צירק
(אַ קלאונס אַ מאַכטער געווען)
אַ ביימס האַט די יונגינקע מיידל טרענירמ,
די שמריק אַדער טויט בלויז צו זען!

מעג הינמער קוליסן אין נויט און אין שמוץ,
פאַרזעענישן, כאַיעס, געפאַר...
אין אַוונט גרילצן מיט פאַרב און מיט פּוץ —
אַ וואונדער, אַ צירקישער נאַר...

אין צירק זיצן קינדער באַגייסטערט, פול גליק,
צווישן זיי אויך דער טענצערינס קינד;
עס צימערט זיין הערצל צוזאַמען מיט שמריק —
מאַמע'ס טריט טוען וויי ווי אַ וואונד!

ער בענקט נאך זיין מאמע אין פאשעמן קלייד,
עס שרעקט אים דער צירקישער גלאנץ.
אף בלוטיקן שניט ווארט און לויערט דער טויט,
וואס האקט אפ די שטריק מיט'ן טאנץ...

זיינע ליפלעך פארביסן, זיין אטעם איז שווער,
„א מאמע . . . אט נאך א פאר טריט . . .“
און פלוצלונג . . . קלאפט פויקן וואס שטארקער און מער!...
מען רייסט ניט אפ שפיל אין דער מיט.

אויף טענצערינס מויל איז א שמיכל פארקילט —
געשאנק פאר איר קינד, פאר איר גליק . . .
אן אנדערע דרייט זיך און מעסט זיך מיט טויט
אויף אין לופטן פארצויגענער שטריק!

גראסמער

פארזארגטע פישערלייט ארום די גרויע ווערפמן,
דער יאם איז זייער היים, דער יאם איז זייער ברויט,
ביי זיינע ברעגן ווערן זיי געבוירן,
אין זיינע טיפן ווארט אף זיי דער טויט.

פארברוינטע, אָנגעטאָן אין גומי און אין לעדער,
זיי שלעפן פון די באַרדזשעס זייער פאַנג —
אַרבעטסלאָזע שטייען דאָ פאַרשעמטע
ביז ס'גייט זיי אימיצער אַ פיש פאַר אַ געשאַנק.

זומער-געסט, ווי צודרינגלעכע פליגן,
קריכן פישערלייט אין ביין אַרײַן;
דאָ און דאָרט אַ מאַלער מיט אַ סמענדער,
פאַרב אָף לייוונט — פישער'ס פרייד און פיין ...

ארום ברעגן גליהיק-רוימע סקאלעס,
ווי אַ ריז וואַלט זיי צעקרישלט אין זיין קאס,
און פאַרשפאַרט דעם אנגריף פון די כוואַליעס
אָף דעם שמעטל און זיין יעדער גאַס.

אומעטיק און פראכטפול שטייען שטיבער,
איינגעמונקט אין גרינס און בלוי פון ים —
א פארטיקע געמעל קוקט פונ'ם ברעג אריבער
כאטש נעם און פאס אריין עס אין א ראם !

ארימקייט און לוקסוס — וויסע ברידער
ליכט און שאטן אין א שמוס געיעג —
היזלעך איינגעקארטשעמע ווי פענימער פון פישער,
פרעכע פראכט-האטעלן זוימען אום דעם ברעג.

און ביים שויער פונ'ם שמאט א דיינקמאל :
א גלאסטער סקיפער ביים רודער פון א שיף —
לויב און צאר פאר נאמענלאזע העלדן,
שטאלץ מיט הארעפאשניקעס וואס רוהען אין דער טיף.

דער גאן-איידן פון ארימקייט

אין דער סאמע מיט פון קאמאנס *
איז א קינדערשער גאן-איידן:
אזא בעקן פול מיט וואסער,
און די לופט מיט קינדער-פריידן.

פון די ארימסטע קווארטאלן,
פון די איבערפאקטע שטיבער
קומען קינדער גאנצע מאכנעם
אין גאן-איידן דא אריבער.

אט-א דעם א וואסער-בעקן
רופט מען דא „דער זשאבע טייכל“, **
קוים וואס ס'קען דא וואסער קלעקן,
נאר מען שווימט און שטיפט א מאיכל!

הערט מען קוויטשען, שרייען, זשומען,
קליידלעך, הייזקעס הויך פארקאטשעט
און צעפליקטע באד-קאסטיומען,
אבי פריילעך צעלאידאטשעט.

און אין סאמע מיטן ליארעם
איז א קונץ אזא פארטן —
ס'שיכט א זייל פון זילבער קלארן
פון אן אייזערנעם פאנטאן!

* „באסטאן קאמאנס“ — א היסטארישער שטאט גארטן אין באסטאן.
** „פראג-פאנד“ — זשאבע טייכל.

שטופן זיך די קליינע שווימער
צו דעם וואסערשטראלן-סנאפ :
שמעלט אים איינער אויס זיין פלייצע,
שפארט דער צווייטער דורך זיין קאפ.

שווימט מען איינער איבער צווייטן,
שלאגט מען זיך פאר יעדער שפאן,
און אט פלוצלינג א בעאלע —
„גיכער, ס'קומט דער מואווי מאן!“

מואווי-מאן — א נייע סימכע
פאר דער ארימקייט פון „קאמאן“ —
לויפן קינדער אן א אטעם,
קיינער וויל אים ניט פארזאמען.

אויפגעהערט זיך שוין צו שטופן,
יעדער קינד האט גרייט א שמייכל,
אלע שמעלן זיך אין גרופן
אין דער מיט פון „זשאבע-טייכל“.

און אף מארגן אין די מואווים,
זעט מען קינדער-אויגלעך שטראלן,
און ווי גליקלעך עם לעבן קינדער
פון די ארימע קווארטאלן? ! ...

זעט מען ארימקייט פארפוצטע
מיט א טראפן גליק און פריידן,
ווי זי שטיקט זיך א פארשווייסטע
אין דעם קינדערשן גאן-איידן !

זאמדיקע שלעסער

קינדערלעך שפילן, קינדערלעך שמיפן
ביים זאמדיקן ברעג פון דעם יאם, פון דעם טיפן.

בויען אויס שלעסער און פעסטונגען גרויס,
לאזן די שיפלעך אין לענדער ארויס.

מעכטיקע כוואליעס גייען און קומען,
א שטיף — און די שלעסער דער יאם האט פארנומען.

לאכן די קינדערלעך, זארגלאז און פריי
און בויען זיך שלעסער פון זאמד אויף דאס ניי.

פויגעלעך פלאטערן, פויגעלעך זינגען,
שטיינדעלעך קייקלען זיך — גלעקעלעך קלינגען.

הערן זיך קינדערלעך — מידינקע איין,
דרימלען און ביסלעכווייז שלאפן זיי איין.

גוגו וויל כאפן די זון

X
 גאנצן ווינטער זיצט גוגו אין הויז. אין אנהויב האט זי פאשעט די טיר אף שטיקלעך צעגריושעט. זי האט נאר געוואלט ארויס אין גאס צו אירע כאוויירים און כאווערמעס. די מאמע האט אבער געזאגט ניט, איז געבליבן ניט. גוגו האט זיך נעבעך געמוזט אונטערגעבן.

פון צייט צו צייט פארביינקט זיך גוגו נאך דער גאס, ס'ווילט זיך איר זיין א קאץ מיט אלע קעץ גלייך, פריי, אומ-אפהיינגיג. דאן גייט איר דאס לעבן אין הויז ניט איין: וואס טויג איר איר זיס רואיג לעבן כאס רעדיאיימאָר, וואס טויג איר די לאסקעס, אז זי איז בא יענעם אין די הענט. „א“, טראכט זי בא זיך אף איר קעצישן שטייגער, „ס'איז א כארפע און א בושע פאר זיך אליין, פאר א שטיקל פיש צי פלייש און א זופל מילך זיך פארקויפט. . . איינגעשפארט געווארן אין א גאלדענעם שטייגל“. . . דאן ווערט זי ווילד, רייסט און פליקט די שויבן, בעט זיך בא יעדערן: ראטעוועט. . . כ'בין אייך מויכל אייער זאטקייט, לאזט מיר ארויס. . .

וויגדערקע פארשטייט יא אביסל זיין גוגו. ווינט ער שיר ניט ווען זי הויכט זיך אן אזוי בעמן בא אים. ער דריקט איר צו זיין אקסל, קושט איר אויס אירע גריך-גרויע אויגן און טרייסט זי וויפיל ער קען. אמאל געפינט ער אן אויצע — ער לאזט זי ארויס אף די פייער-טרעפ. די פייער-טרעפ זיי-נען לאנג ארום און ארום דער גאנצער הויז — אלץ בעסער ווי גארניט! גוגו שפאצירט אביסל ארום אף דער פרייער לופט און קומט צוריק א באראיקמע פאר א ווייל.

אבער איצט איז שוין סאף ווינטער. כאטש די גאסן זיי-

נען נאך מיט ברודיקן, איינגעצאקשמן שניי באדעקט און די בוימער און פארקאנעס זיינען מיט ווייסע קרויזן באפוצט פילט אבער גורג, אז דאס איז שוין דער סאף . . . דעם וויינ- מער'ס לעצטע שפיל.

גורג האט דערפילט דעם פרילינג. איר בענקשאפט נאך עמעסער קעזישער ליבשאפט וואקסט פון מאג צו מאג . . . איר מיאוקען איז שוין מער א פאדערונג ווי א געבעט.

איינמאל דערהערט גורג א רוף פון אן אנדער קעצל אונטן אין הויף. זי ווערט ווילד. ווי א טיגער שפרינגט זי און ווארפט זיך אנטקעגן די שויבן, איבער די בעטן, איבער די טישן אזוי, אז די מאמע מוז זיך פארשפארן אין א צימער פאר שרעק. . .

ווינדערקע האט געטראכט און געטראכט און עפעס אויס- געטראכט — ער האט אויסגעפונען א קונץ ווי צו בארואיקן גורג. ער נעמט א קליין שפיגעלע, זעצט זיך פונקט לעבן זוניקן פענצמער, כאפט אויף די זון אין שפיגעלע און שיקט ארויס אזוינע ספריטנענקע זוניקע „העזעלעך“ איבער די ווענט, איבער די בעטן, איבער די טירן און פענסמער.

אז גורג דערזעט אט די שפרינגענדיקע העזעלעך, וואס שיינען אויף אט דא און אט דארטן, פארגעסט זי אן אלץ. עס דערמאנט איר מיסטאמע אן א מייזעלע, וואס וויל זיך פון איר אויסבאהאלטן און זי וויל ניט אנדערש ווי טאקע גלייך, שוין באלד, אט-א דא גלייך אפ'ן ארט, א כאפ טאן דעם זון- העזל. וויגדערקע רייצט זיך מיט איר. ער דרייט זיין שפי- געלע אף אלע זייטן, ער שיקט זיין העזעלע אהער און אהין, און פלוצלינג לאזט ער אים שטיין גלייך אפ'ן וואנט לעבן גורג. . .

הא-הא . . . גורג ציט זיך אויס . . . שטיל, שטיל פארטייעט ווארט זי און ווארט, דערנאך ציט זי זיך פאנאלינקע אויס,

דערלאנגט א שפרונג, אבער דאס העזעלע איז שוין עמ . . .
הויך אפ'ן סמעליע.

גורגו ווערט ביז . . . גורגו בלאזט זיך אן . . . זי ברומט
אזש . . . ס'פאסט איר גאר ניט, אז זי זאל עס ניט קענען ביי-
קומען. שמעלט זי אויף איר רוקן גאר גאר הויך, די הערע-
לעך אין איר פעלצל שמעלן זיך אן, די וואנצעס ווי שפיון
זיינען גרייט . . . אבער דאס „העזעלע“ איז שוין אפ'ן מיש . . .
וויגדערקע פירט זיין שפיגעלע אזוי שנעל און קונציק, אז
גורגו קערט איבער די הויז קאפויער.

וויגדערקע קייקלט זיך פון געלעכטער. זיין ברודער
ווארפט אוועק די ביכלעך און העלפט אים ארויס און די
מאמע, כאטש זי פארגינט זיך ניט אזוי אפן צו לאכן, קען זיך
ניט איינהאלטן פון א באהאלטענעם שמייכל.

פלוצלינג . . . גורגו האט דאס זון-„העזעלע“ געפאקט.
אזוי לאכנדיק האט וויגדערקע פארגעסן ארומצוטרייבן אים
און ער איז געבליבן שטיין אף איין ארט.

קומט גורגו צו שמיל אויף אירע אויסגעבעטע לאפקעס,
דערלאנגט עס א קראץ מיטן פיסל, דרייט זיך ארום און ארום
דעם זון-פלעק און דערלאנגט עס א דראפ מיט דער צווייטער
פיסל, א לעק מיטן צונג, דערנאך בלייבט זי שטיין, קוקט עס
אן א ווייל, דערלאנגט א דריי מיטן עק און גייט זיך אפ אן
א זייט פארדראָסיק און פארמאטערט. זי דרייט זיך אויף,
לייגט צונויף די לאפקעס אונטער דער ווייסער בריסטל, ניט
א גרויסן געניץ און שלאפט איין.

גוגו געפינט זיך א ווארעם ארט

גוגו איז זייער פויל. אבי נאָר זי איז זאָט רירט זי זיך ניט פון אַרט. זי ליגט צונויפגעדרייט ווי אַ בייגל און שלאָפט אַ גאַנצן טאָג. ס'נעמט אַבער גוגו'ן צייט איידער זי געפינט אויס אַ גוטן, באַקוועמען אַרט זיך צוועק-צולייגן. דער בעסטער פּלאַץ, פאַרשטייט זיך, איז באַ איר אויבן-אָן, אויף דעם ווייסן בעט, אַבער אזוי ווי פאַר קריכן אַהינצו קריגט זי אַפט אַנגעבראַכן די ביינער, היט זי זיך. זי האָט אויך ניט פיינט זיך איינצונורען אין ווייכן שטול. לאַזט מען איר אַבער אויך ניט, ווייל אזוי גיך ווי זי דערפילט זיך שוין גאַר אויסגערוט און צעפרידן, לאַזט זי זיך וואויל-גיין מיט אירע נעגל, אזוי זיך פאַר אַ שטיף, און מאַכט אַ טעל פון אַלץ. יאָגט מען זי אַרום און זי זוכט זיך שמענדיק אויס נייע טשיקאווע פּלעצער, וואָס קיינעם פאַלט גאַר ניט איין: אַ קעסטל, אַ שופּלאַד, אַ איינגער ווינקל, אַ שאַפּע, אַ פּאַליצע. הויפּטזעכלעך זוכט זי זיך אַ פּלאַץ, וואו ס'איז וואַרים. זי האָט ליב, אַז ס'איז איר זייער וואַרים, ווי אין אַן אויער!

זי טראָגט טאַקע אַ פּומער אַ געדיכטן און גלאַנציקן, אַז אַלע זיינען איר מעקאַנע, נאָר ס'איז איר אַלץ ווייניק (אַזאַ מעווע האָט שוין איר עלטער-זיידע, דער טיגער, געהאַט).

איינמאַל צינדט די מאַמע אונטער דעם אויווען. זי דאַרף עפעס אַפּבאַקן. גוגו, אַז זי דערהערט נאָר אַז אַ מירל עפנט זיך, דוכט זיך איר גלייך, אַז דאָס איז דער אייז-קאַסטן און דאָס שמעקט שוין פאַר איר מיט אַ בים, קומט זי באַלד צע-לויפן. אזוי איז טאַקע דאָס מאַל געווען: פאַמעלעך, ווייך איז זי צוגעקומען, זיך פאַרטייעט אין אַ ווינקעלע און וואַרט. עפעס אַ פּיין קעסטל דאָס אויוועלע און ס'שמעקט פון דעם

אזא ליבע, הארציקע ווארימקייט. און נאך איידער די מאמע האט זיך אומגעקוקט, איז שוין גוגו געווען אינעווייניק. זי האט זיך פשוט מעכאיע געווען.

און א ווילע ארום איז די מאמע צוגעגאנגען מיט איר טעפל, אריינגעשטעלט עס אין אויוון און שוין געוואלט פאר-קלאפן דאס מירל. זי האט אבער עפעס ברענט ניט; זי קוקט און לינעס. זי קוקט זיך ארום צי עפעס ברענט ניט; זי קוקט און קוקט — אלץ ווי געווען. נו, מראכט זי, מיסטאמע האט זיך עס איר אויסגעדוכט און זי נעמט דאס מירל אין האנט. . .

פלוצלונג דערזעט זי צוויי גרויסע גרויע אויגן קוקן ארום פון אויוון. . . זי איז פארצימערט געווארן. מיט גוואלד האט זי די נארישע גוגו ארויסגעשלעפט. דער רויאך פון גע-ברענטע האר האט זיך צעמראגן איבער'ן קיך. אלע אין הויז האבן געלאכט און זיך געוויצלט, אבער גוגו האט זיך רואיק אוועקגעזעצט, אריינגענומען איר לאפקע אין מויל און זיך גענומען ארומפוצן און ארומגלעמן מיט אזא אומשולדיקע, ציכטיקע מינעלע ווי ניט איר מיינט מען עס. אז זי איז פארטיק געווארן, האט זי זיך איבערגעקאמטשעט דריי מאל הין און צוריק אפן פלייצקע און האט אפילע מיט קיין אויג ניט א פינטל געטאן, אינדערצייט וואס די מאמע און די קינד-דער האבן זיך געקאמטשעט פון געלעכטער.

גוגו כאפט א פליג

גוגו איז עפעס היינט אומעטיק. איר כאווער, וויקטאר, איז אוועקגעפארן. קיינער שפילט זיך מיט איר ניט. קיינער לייגט זי ניט אוועק אפן פלייצקע און גלעט ניט איר פעלכל. קיינער קראצט איר ניט אביסל אונטערן העלזל און ציט ניט אירע שטייפע ווייסע וואַנצעלעך. קיינער באַ-מערקט זי אפילע ניט.

גוגו פרוואונט זיך שפילן מיט זיך אליין. זי ציט זיך אויס ווי גרויס זי איז. אַבער ווי לאַנג קען זי עס מאַכן? עס דער-עסט איר גיך. הויכט זי זיך אָן אַרומצודרייען אַרום זיך אליין. עס גלוסט זיך איר כאַפּן דעם שאַטן פּון איר אייגענעם עק. אַבער פונקט ווי עס דוכט זיך איר, אַז זי האַט אים שוין געפאַקט, רוקט זיך דער שאַטן אָפּ אַביסל ווייטער און זי מוז שוין אָנהויבן פון סאַמע אָנהויב. אַז זי ווערט שוין גאַר גוט פאַרמאַטערט פון דער שפּיל, זעצט זי זיך אוועק אָפּ די הינד-טערשטע לאַפקעס, פאַרלייגט די פאַדערשטע, ווי אַ ציכטיקע באַלעבאַסמעטשקע און טראַכט. . .

גיי ווייס וואָס אַ שוואַרץ קעצל טראַכט אין אַ הייסן זי-מערדיקן מאַג? פּלוצלונג שטעלט זי אָן אירע אויגן, די וואַנ-צעלעך ווערן נאָך שטייפער ווי אַלעמאַל, זי דרייט זיך אויס און טוט גלייך אַ שפּרונג צום פענסטער. . . זי האַט דאַרמין אַ פליג דערזען.

זיצט זיך די פליג און איר פאַלט גאַר ניט איין, אַז גוגו, די שטילע קעצל שפּרינגט נאָך איר. קריכט זי זיך אַרום מיט די פיסלעך אַרויף און זוכט עפעס אַ ביס צו מאַכן. . . שלעכטע צייטן. קיינער איז אין הויז ניטאָ, אַ ברעקל קען מען אפילע ניט געפינען. . . זוכט זי, נישטערט זי. . . אַבער

אז גוגו זעט אז די פליג קריכט אלע מאל אף אן אנדער ארט פארדרייט עס איר. סטיימט, אזא פאסקודנע פליג, אזא... אט פונקט ווען זי, גוגו, האט זי שוין דוכט זיך ווי אין לאפקע, פליט זי אוועק, ווי גאר ניט איר מיינט מען עס... .

גוגו איז אויפגערעגט. קאנטיק, אז זי טראכט עפעס וועגן א שפאגל ניי שפיצל... . זי וועט שוין ווייזן דער פליג ווער עלטער איז. זי פארטייעט זיך שטילערהייט באס פענ-סטער-ברעמל, האלט אזש דעם אטעם איין... . די פליג איז טאקע אטא נאענט מיט דער האנט צו דערלאנגען... . גוגו שפרינגט אויף... . די פליג וויל פליען. זי זשומעט פון קאס, גאר איר לאפקע האט זיך פארפלאנצערט אין די לעכלעך פון דער פענצמער-נעץ... . גוגו טריאומפירט... . געפאקט די פליג... . מיט'ן צינגל דערלאנגט זי עס א שלעפ אריין אין מויל, אבער זי פארגינט זיך ניט דאס פליגל גלייך אויפצושטן. לייגט זי עס פאמעלעך איבער פון איין זייט צינגל אף דער אנדערער, פאסמאקעוועט זיך, באלעקט זיך. אי, ס'איז א מעכאיע! פליגן-פלייש איז א טייערע פאמראווע... . ס'קומט אזוי לייכט ניט אן אויך. אפגעגעסן, באנעצט זי זיך די פא-דערשמע לאפקעלעך, וואשט ארום ס'מיילכל, ס' העלדזל, פוצט ארום אביסל איר שווארץ-ווייס פומערל, קוקט זיך ארום און ארום און גייט א צעפרידענע מיט זיך אוועק צום שימעלע מיט מילך.

ביינאכט אין וואַלד

א הימל פול מיט וועלמן
צעשאַטן אינ'ם רוים;
א האלב פארשלאַפן ראַבין *
טשירפעט אָף אַ בוים.

א גריל האָט זיך צעציקלט
אין שוואַרצער נאַכט אַריין,
דער דופט פון רייפע סאַסנעס
איז קרעפטיקער ווי וויין. . .

אין טונקעלן געבלעטער
עס צימערט שמיל אַ ווינט,
אָף יענער זייט פון וועלדל
צעוויינט האָט זיך אַ קינד. . .

ספרימנע פייער-פליגן
פונקן-שטויב אין לופט,
געמיטלעך קוואַקען זשאַבעס,
דער שטיפער — קוקו רופט. . .

דורך גרין געוועב פון צווייגן
שליינגלט זיך אַ וועג,
מאַסקימאַס, בייז און זשעדנע,
פליהען אָף געיעג. . .

איך פיל זיך גאַרניט איינזאם
ביינאַכט אין טיפן וואַלד,
איך אטעם טיף און קוויק זיך
פון שטערן-פראַכט באַשטראַלמ.

* ראַבין — אַ נאַמען פון אַ פויגל.

גוט מאַרגן דיר

לופט און גראַז איז פול באַוועגונג,
לעבן איז אין יעדען ריר . . .
אַ, וואו נעם איך בונטע פאַרבן,
אויסמאַלן עס אָף פאַפיר.

אין דעם גאַלדענעם באַגינען
הער איך פרעכטיקע קוראַנטן,
ס'גריסן מיך אין וואַלד דעם גרינעם
קינסטלער פויגל-מוזיקאַנטן.

רייך, מעלאָדישע אַקאַרדן,
אויסגעמישט מיט קריי פון הענער . . .
ס'וויינט אַ קו, אַ הונט פאַרגייט זיך
אַ סימפאָניע פון טענער.

און עס נויגט זיך מיט גרויס ווירדע
גרין-געקרויזטער וואַלד פאַר מיר,
דורך געדיכטקייט זון צעפלאַמטע
שעלמיש ווינקט: „גוט מאַרגן דיר!“

אין שמאט - גארטן

גרינע בלעמעלעך אף בוימער,
בונטע מולפעס אף די ביימן,
קליינע קינדערלעך, ווי בינען,
שפילן זיך ארום די קווייטן.

אין דער מיט פון שיינעם מייכל
איז אן אינזעלע פארענען,
ארום אים ווי לייכטע שיפלעך
וויגן זיך די שמאלצע שוואנען.

ציען זיך צו זיי די צווייגלעך
פון די יונגע ווערב-בוימער,
און עם לאקט זיי ווייכער ניי-גראז,
צווישן שוין-צעלייגטע שטיינער.

יונגע קאטשקעלעך און שוואנען
מאכן צווישן זיך א שטיף
און מיט גראציעזע העלדזלעך
טויכן זיי אין מייכל'ס טיף.

כוואליעט זיך דאס קלארע וואסער,
גלאנצט עם אויף מיט טויזנט זונען,
ווערן אינזל, קאטשקעס, שוואנען
אין א גאלד-נעץ איינגעשפונען. . .

מיטאַמאַל אַ הילכיק לאַכן
קלינגט פון דאָ און הילכט פון דאַרטן —
ס'זיינען דאָ צוגאַסט געקומען
בלימעלעך פון קינדער-גאַרטן :

בונטע ווי די שיינע מולפעס —
ווייס און ברוין, און געל און רויט . . .
און מען קען שוין קוים דערקענען,
וואו איז קינד און וואו איז קווייט . . .

נעמען מולפעלעך קאַלירמע
שושקען זיך, מיט קעפלעך נויגן,
און עס גריסן קינדער-בלימלעך
סאַמעמענע „כאַנעס אויגן“.

ווערט איין פרייד — די זון און מייכל,
קאַטשקעלעך און שלאַנקע שוואַנען,
קינדער, גרויסע, בוימער, בלומען —
אַלין וואָס איז אַרום פאַראַנען . . .

דער פארדינער

ווי אום יאמטעוו זיצן מענטשן
אויסגעזעצט אין גרינעם פארק,
היינגען הענט ווי שווערע פלאכטעס,
וויגט זיך קאפ אפ מידן קארק.

גייט א אינגעלע א קליינער,
גייט פאמעלעכדיק און שמיל,
מיט א שוך-קעסטל אפ אקסל,
גרייט צו פוצן — ווער עס וויל.

קוקט אפ יעדנס פיס באזונדער,
פול איז פארק פאר אים מיט שיד,
דאכט זיך דארטן, איינער רופט אים,
לויפט ער מיט זיין קעסטל גיך. . .

קוים פאריאגט די נאכט די לאנגע,
קוים דערלעכט שוין דעם באגינען,
ס'ערשמע מאל א מענטש געווארן,
ס'ערשמע מאל ארויס פארדינען!

נאר עס שאקלען קעפ און שמייכלען,
שיך? ! זיי בעטן זיך א פויג . . .
איינגעדארטער אלטער לעדער,
ברעכט זיך אונטער גרויען שמוץ!

מענטשן, ווי די שייך פארדארמע,
קוקן מיטליידיק אף אינגל,
ווען עס פלאנערט זיך א „ש-ו-ו-ש-ו-ו-ו“
פון זיין ניט-גענימן צינגל. . .

ס'אינגל קריגט זיי ליב די מענטשן
מיט די אומעטיקע הענט. . .
אך, ווען ער וואלט שייך צעדארמע
קענען פוצן אן איין מענט! . . .

נאר ער מוז דאך היינט פארדינען,
מאמע קוקט אף אים ארויס. . .
זיצט ער הילפלאז אף זיין קעסטל
באלד שוין צייט צו גיין אין הויז. . .

קומט א שוך-פוצער א צווייטער,
קומט א דריטער יאטל אן —
אז קיין שייך ניטא צו פוצן,
שפילט מען „קאפ און עק“ — א קאן.

מאכט זיך א פארט א שטיקל ארבעט,
טיילט מען זיך אין דרייען איין —
איינער פוצט, דער צווייטער העלפט אים,
און דער דריטער שרייט — „ש-ו-ו-ש-ו-ו-ו“!

שפעט, דער העלער טאג פארגייט שוין,
ס'אינגל גייט אהיים אן געלט,
נאר זיין פאָנים שיינט צופרידן —
ער האָט היינט געזען א וועלט. . .

איבערנאכט שפאציר

(טרומייטער רופט) — מו... מו - מו - מו... מו - מו - מו - מו ! ...

אין צווייען,
אין רייען,
אַף פלייצע האַק און פאַק;
מיט לידער
אין גלידער
מיר שפּאַנען גאַר געשמאַק!
ווי רויטע סאלדאַטן
מיר נעמען איין דאַס פעלד,
מיר שלאָפן אין פּאַלאַטן
אַף פּרישער גרינער ערד.
פון הויכן
מיר טויכן
אין וואַסער אויף און אָפּ;
מיר גרייטן,
מיר שפּרייטן
אַ בעט פאַר מידן קאַפּ.
ווי קוכערס געניטע
מיר פּראָוון צו די שפּייז
פאַר וואַנדערער מידע,
פאַרהונגערטע ווי מייז.
מיר הערן

ווי שמערן
שטיפן בא דער נאכט,
מיר שלאפן
ווי שאפן
ווען פאסטוך רוהיק וואכט.
אין צווייען,
אין רייען,
אף פלייצע האק און פאק;
פארשוויצטע,
דערהיצטע,
פארמאטערט, נאָר געשמאק.

מיר זשומען,
מיר קומען,
פון איבערנאכט שפאציר;
מיט לידער
אין גלידער
מיט קראפט אין יעדן ריר.

א קינדערשער איינפאל

ז דער פרילינג איז געקומען האָט ער די פרעסט און שנייען, די ווינטן און זאווערוכעס אין ווינטערלאנד פארטריבן, יעדער שפור פון זיי פארוואַשן און זיך צעטאַנצט איבער דער וועלט. איז אומעטום פריילעך און וואַרים, פריש און ניי געוואָרן. קינדערלעך האָבן קע- צישע קעפלעך. האָבן זיי טאַקע גלייך פאַרגעסן דעם גומן זיידע-ווינטער, מיט זיינע פּוּכיקע שנייען און סקריפענדיקע פרעסטלעך און קרישטאַלענע גליטשן. ווי גאַר ניט געווען. וויפיל איז טאַקע דער שיר... שוין דערעסן... אין פרילינג איז דאָך אַזוי גוט, אַזוי העל!

האַבן זיי זיך הורבעסווייז אין די גאַסן אַרויסגעשאַטן, זיך געבאַדן אין פרילינג-זון, זיך געפליושקעט אין פרילינג לוזשעס און געשטיפט אַזוי לייכט, אַזוי זאַרגלאַז ווי פרילינג אַליין.

וויגדערקעס מאַמע האָט די פענצמער ברייט צעעפנט, זיך אין אַ שטול געזעצט, און גלעטנדיק איר אינגעלע'ס קאַפּ האָט זי אים מייסעלעך דערציילט פון פרילינג, פון בלומען און גראַז, פון בוימער און פלאַנצן, פויגעלעך און פליגעלעך, און גאָר, און גאָר. . .

וויגדערקע, „דער קיפּיאַטאַק“, ווי מען רופט אים אין שפּאַס, (קאַכעדיקער) דער ווילדער שטיפער, נעמט פון זיין מאַמען די אויגן ניט אַראָפּ, ווי פאַרקישעפט זאַפט ער אין זיך אַרײַן די שטיל-זאַפּטיקע רייד פון זיין מאַמען; אַמאַל ווערט ער באַגניסערט און רייסט איבער דער מאַמעס רייד מיט אַן אומגעדולדיקער פּראַגע, גאַר באַלד ווערט ער ווידער

אויפמערקזאם און הערט און הערט א וואונדערלעכן כאַלעם,
 א וואונדערלעכע וועלט :
 א גראַז לעבט . . . א כוים עסט און וואַקסט . . . א בלום
 שטאַרבט . . . פון איין קערנדל ווערט אין דער ערד אַ סאַך . . .
 זאַל דאָס טאַקע אַליץ זיין עמעס ? . . .

* * *

דאָס פאַראַיאַריקע גאַרטנדל, שוואַרץ און בלאַטיק, ליגט
 און טוילעט זיך צום הויז, קוקט צו דער פריילעכער פּרילינג
 זון אַרויף און וואַרט, וואַרט געדולדיק ביז זי וועט איר צע-
 ווייקטן, פּוכקן לייב אַביסל אַרומטריקענען, דערוואַרימען.
 וויגדערקע קוקט אויך אומגעדולדיק אַף זיין גערטנדל און
 וואַרט ביז מען וועט זיך שוין קענען נעמען צו דער אַרבּעט. . .
 אין הויז איז אומעטיק. די מאַמע איז גאַר אַ טייערע, ווען זי
 האָט גאַר אַביסל פּרייע צייט און דערציילט אירע וואונדער-
 לעכע מייסעלעך און לערנט אים אַזוינע שיינע שפּילן; אַבער
 ווען זי איז פאַריאַנט און מוז אַליץ, אַליץ אַליין טאַן איז זי אַ
 קאַסעדיקע, פאַראומערטע. . .

ער פאַרטראַכט זיך אַ וויילע וועגן זיין מאַמע, וועגן זייער
 אַרימער הויז; אַבער באלד פאַרגעסט ער אַן אַליץ, כאַפּט זיין
 רידל און עמער און לויפט אין דרויסן.

* * *

דאָס גאַרטנדל איז שוין פון אויבנ-אויף אויסגעטריקנט
 און מאַמע זאָגט, מען קען שוין זייען. וויגדערקע איז מאַלע-
 סימכע — אַט וועט ער טאַקע אַליין אויספּראַוון צי די מיי-
 סעלעך זיינען עמעסע. ער גראַבט פאַנאַנדער אַ פאַר קליי-
 גינקע בייטעלעך באַס מאַמע וואַנט, שלעפט אַרויס פון זיינע
 אַוועראַלס-קעשענעס דעם צוגעגרייטן בעבל, דאָס גערשמל,
 ציבעלע און אַרבּעס. און אין קעפל מאַכט ער שוין אַ כעשבּן;
 פון איין זאַכעלע וואַקסן אַרויס אַ סאַך, וועט ער שפּעטער

פארזייען נאכאמאל, און די מאמע וועט ניט דארפן קויפן : זי'ט אריין אין גארטנדל און נעמען . . .

ער באמראכט דעם בעבל פון אלע זיימן, שיינט אים אפ אן זיינע הויזן, פליקט ארום די צעריסענע „קליידעלעך“ פון דער ציבעלע, זעצט יעדער זאכעלע אין א באזונדער גריבעלע און פארשיט עס פארזיכטיק מיט ערד.

ס'וואלט זיך אים אזוי וועלן אימיצן דערציילן פון דער גרויסער ארכעט, וואס ער האט אפגעטאן, נאר קיין באקאנטע אינגלעך האט ער ניט, זעצט ער זיך אפן טרעפל און מראכט מיט גרויס ייראס-האקאוועד וועגן זיך אליין, וועגן זיין גאר-טענדל, מיט די קערנדלעך, וואס וועלן שוין געוויס מארגן אויסוואקסן א סאך, א סאך . . .

מיט אמאל שפרינגט ער אויף א ליכטיקער, א לאכט-דיקער — ס'איז אים עפעס איינגעפאלן, א מייערע זאך, ער האלט זיך קוים איין אויסצושרייען זיין גרויסע גדולע . . .

מיטן הענטל האט ער אין קעשענע א סענט דערמאפט . . . כאפט ער האסטיק זיין רידל, גראכט אויס א שוין, טיף גרי-בעלע, אהינצו לאזט ער מיט צימערנדיקע הענטעלעך אראפ דעם סענט, פארשיט עס גלייך און לויפט אן אטעם אין הויז.

* * *

„וואס איז מיט דיר, זונעלע, זע נאר ווי צעהיצט! וואס איז מיט דיר אזא סימכע? נו, שוין פארזייען דיין גארטנדל, שקאץ!“

— יע, יע, מאמעניו — שטאמלט וויגדערקע פון באגניס-טערונג — יע, יע, פארזייע א בעבל, אן ארכעס, א ציבעלע, און . . . און . . . א סענט אויך — האט וויגדערקע שנעל ארויסגערעדט און רויט געווארן ביז די אויערן, ווייל ער האט ניט געקענט זיך איינהאלטן און אויסגעזאגט דעם סאך!

— כאַ-כאַ-כאַ! וואָס זאָגסטו? אַ סענט האָסטו פאַר-
זייט! נו, און וואָס וועט זיין?
— ווייסט גאָר נישט? — וואונדערט זיך וויגדערקע קוקנ-
דיק אָף זיין לאַכנדיקער מאַמען אַביסעלע צעטומלט —
ווייסט נישט, אַז מ'טוט אַריין אַ זאַכעלע אין דער ערד וואַקסן
אויס אַ סאַך, אַ סאַך . . . וועסטו האַבן אַ סאַך סענטלעך און
נישט דאַרפן קלערן וואו נעמט מען.
— אַזוי גאָר, קלוגע קאַפּ מיינע — לאַכט אים אויס די
מאַמע — זיך טאַקע דערטראַכט! אַ טייערע אויצע, וועלן
מיר, הייסט עס האַבן בעבלעך מיט ציבעלע צו קאַכן און
סענטלעך צו קויפן גוטע זאַכן! אַי-אַי, אַי אַ אינגלע, אַ גע-
זונט אין אים. און אויפהויבנדיק אים הויך אין דער לופטן,
קערט זי אים מיטן קאַפּ אַראָפּ, טיילט אים איין צו צוויי קושן
אין יעדער בליענדיקער בעקל און שטופט אים אין דער פרי-
לינגדיקער גאַס אַרויס.

מאמע רייזעלע און ליאלקע לארע

ניט מען האט דער מאמען, א בלאסע, א וויינענדיקע אַוועק-גענומען אין שפיטאל און מען האט זי קיינמאל ניט גע-בראכט צוריק אַ היים, איז אַ פראַגע אַ גרויסע, ניט פאַר-ענטפערטע פאַרבליבן אין רייזעלעס שיינע ברוינע אויגעלעך. די ערשטע צייט האַט זי געהאַלטן אין איין פּרעגן אַלע-מען ווען וועט שוין די מאַמע אַהיים קומען, דערנאָך זעענדיק אַז מען ענטפערט איר מיט אַ האַלבן טויל, אַדער מען פאַר-רעדט איר אינגאַנצן מיט אַן אַנדער זאָך, האַט זי אויפגע-הערט זיך נאָכצופּרעגן. זשענדע, ביינקענדיק האַבן אירע אויגן נאָכגעפּאַלגט די דערוואַקסענע, וואָס האַבן עפּעס שמענדיק שטיל און אומעטיק גערעדט און זי האַט געוואַלט טרעפּן — עפּשער ווייסן זיי עפּעס וועגן איר מאַמען... בלויז איינע אין הויז איז איר עמעסדיק גאַהענט געבליבן — איר ליאַלע לארע — און פאַר איר האַט רייזעלע אויס-דערציילט אַלץ וואָס האַט געדריקט איר שווער, אַנגעלאָדן הערצל, אַלע אירע ביינקענעשן, און לארע מיט איר שמענ-דיקן שמייכעלע אָף די פאַרצעלאַיענע בעקלעך און ליפּעלעך איז געווען אַ גרויסע טרייסט פאַר רייזעלען, ווייל זי איז גע-ווען די פּריילעכסטע אין גאַנצן הויז.

— לארע טייערינקע, זאָגט רייזעלע. איינזויקלענדיק איר ליאַלע אין צוויי קאַלירטע בליינקעמלעך — געדיינק, זאַלסט זיך ניט אַפּדעקן, אַז ניט וועסטו זיך נאָך צוקילן און ווערן קראַנק אַזוי ווי מיין מאַמע... און מען וועט דיר אַריינלייגן אין אַן אַמבולאַנס, און מען וועט דיר אויפשניידן דיין בייכל... און וועסט שוין קיינמאל מער ניט זיין מיט מיר... — לארעלע, ווייסט? מאַרגן — מאַרגן — מאַרגן, אַ סאך

מאָרגנס, ווען איך וועל ווערן אַ גרויסע, וועל איך קיינעם ניט אויסזאָגן, כ'וועל אַוועקגיין אין מיטן נאַכט, אַפילע אַז עס וועט זיין פינסטער, אַפילע אַז עס וועט גיין אַ רעגן מיט אַ בליץ . . . כ'וועל זוכן און זוכן און זוכן אומעטום מיין מאַמען . . . סאַראַ שלעכטע זיי זיינען . . . איך פּרעג און פּרעג און קיינער וויל ניט זאָגן וואו זי איז. . . אַלע קינדער האָבן מאַמעס. . .

ס'איז גוט צו האָבן אַ מאַמע, ניין, לאַרעלע, קינד מיינס? און רייזעלע קושט איר ליאלקע אין די האַלב-צעעפנטע ליפעלעך און שאַקלט איר וועגעלע און הערט ניט אויף צו טראַכטן. . . קיינער פון די גרויסע ווייסט ניט וואָס זי טראַכט, קיינער פּרעגט זיך אַפילע ניט נאָך, כאַטש דער פּאַפּאָ און די טאַנטע און דער אַנקל האָבן איר אַזוי שטאַרק ליב, נאָך מער ווי אַלעמאַל. . .

און רייזעלע פאַרשטייט ניט וואָס עס קומט דאָ פאַר — גרויסע מענטשן וויינען ווי בייבעס, זי האָט עס אַליין באַ- מערקט. נאָר ווי זי קומט אַריין, ווישן זיי אָפּ די אויגן און לאַכן אין דער הויך און שמייכלען. עפעס מאַדנע קוקן זיי אויס מיט זייערע שמייכלען וואָס זעט אויס ווי געוויין . . . ס'ווערט אַזוי אומעטיק. . .

רייזעלע בויגט זיך איבער איבערן וועגעלע און כאַפּט אַרויס איר ליאלקע אָף די הענט: „אַט אַזוי, אַט אַזוי, מיין קינדעלע, האָט זיך שוין אויסגעשלאָפּן, מיין קינדעלע וועט אויסטרינקען מילכעלע און זיין גוט; לאַרעלע ווייסט אַז מאַמעלע האָט אַ סאַך, אַ סאַך אַרבעט. . . אַטאַ דאָ זיך און איך וועל מאַכן אַ קייק — אַ זיסן, שיינעם טאַרט פאַר לאַ- רעלען.“ רייזעלע פאַרבינדט זיך דאָס קעפל מיט אַ ווייס שמאַטקעלע, זי טוט אָן אַ פאַרטוכל און פאַרקאַטשעט די אַרבעלעך פון קליידל — אַן עמעסע באַלעכאַסטימשיקע —

זי מאכט באוועגונגען מיט די הענטלעך, ריינדיק צו איר
ליאלקע:

— זעסט, מען צעעפנט אלע שאפקעס און מען שלעפט
ארויס מעל און אייער, ראזשינקעס און צימעריןג, אביסעלע
זאלץ, א ביסעלע פוטער און באקסאדע, מען צושטעלט די
שיסלען און מען מאכט א מאשע-קאשע פון אלע זאכן . . .
מען מישט און מען שרייט און מען איז אין קאס — מען מוז,
לארעלע, שרייען אף עמיצן ווען מען מאכט א קייק און זיין
ברויגעז . . . מיין מאמע טוט אלע מאל אזוי, אז ניט קומט
עס ניט ארויס; הער זיך צו, אט אזוי:

— לארעלע, טשעפע ניט די מעל, וועסט זיך אויסשמירן.

— לא-רע, צעשיט ניט די צוקער אפן דיל!

— לא-א-רע, וואס האב איך דיר אנגעזאגט, דריי זיך

ניט פאר מיינע פיס . . . דו הערסט? . . . הערסט, צו ניט? !
אוי וויי איז מיר, כ'וועל ניט אויסהאלטן — וויי איז מיינע
יאָרן . . . זי וועט מיר מיין קייק פארפאמערן!

רייזעלע קוקט אף לארעלען און זי לאכט אין דער הויך,

עס געפעלט איר גאר צו ריידן ווי אן עמעסע גרויסע.

— און אין קיך מוז זיין שמוציק, אנגעוואָרפן און אנגע-

גאסן, אט אזוי . . . אייער שאַלאַכץ און מעל, צעטראַמענע

ראזשינקעס און צימעריןג מיט צוקער סקריטשעט אונטער די

פיס. . . איצט אז אלץ איז שוין אָפּגעטאָן — אָפּגעמישט, און

אָפּגעשריען, און אָנגעמאַכט א פולע קיך, זעצט מען דעם

טאַרט אין אויוון אריין און מען גייט אַרום שמיל, שמיל, אף

די שפיץ-שפיץ פינגער, אט אזוי א.

רייזעלע מיט די הענט אין די זיימלעך ווייזט לארעלען

ווי מען גייט היין און צוריק, היין און צוריק, ביז זי קען זיך

שוין אף די פיסלעך ניט האַלטן און פאלט אַנטקעגן פיסל פון

קיך-טיש און צעשלאַגט זיך דעם שטערן. . . זי פארגעסט

אז זי איז לארעס מאמע און צעוויינט זיך אפן קאל . . . שוין
ניט אזוי פון ווייטאג ווי פון פארדרום. . .
— אוי, לארעלע, וואס האב איך געטאן, אוי, אוי, אוי . . .
ס'וועט שוין גארניט צרויסקומען. . .

זי קוקט צו לארען ווי זי וואלט עפעס וועלן א גוט ווארט
פון איר הערן, אבער די ליאלקע נעמט זיך גאר ניט צום
הארצן, זי זיצט און שמייכלט ווי אלעמאל און רירט זיך ניט
פון ארט. . .

רייזעלע ווישט אויס אירע טרערעלעך מיטן לינקן זייט
פון קולאקל און זי רעדט צו זיך אליין: „אז מיין מאמעלע
וועט קומען וועל איך אויסבאקן אט אזא א גרויסן, גרויסן
טארט, און איך וועל זיך שוין היטן ניט פאלן. . . פאר-
שמייסט, טייערינקע,“ ווענדעט זי זיך צו לארען, „דער טארט
זיצט איינער אליין אין הייסן, פינסטערן אויוון, און אז ער
דעהערט א קלאפ, דערשרעקט ער זיך, עס פאלט אים איין
אין הארצן און ער גייט שוין מער ניט אויף — מיין מאמע
האט עס מיר אליין געזאגט.“

אביסעלע אנטוישט נעמט זי אראפ איר פארטוכל און
שמאטקעלע פון קאפ און די שפיל איז אויס.

צוויי-הונדערט-און-צוואנציק

זייט	
42	— — — — — ביים טיך
43	— — — — — צו גאסט אין דאָרף
47	— — — — — בונט - פלאַטערל
48	— — — — — מיין ציגעלע, מיין גרויאַינקע
50	— — — — — אַ פּערד האָט אויך בייבעלעך
52	— — — — — אַ מייסע מיט אַ מיידעלע
54	— — — — — שעראָן — קאַטשקע-לאַנד
58	— — — — — קינדער - קעמפּ
60	— — — — — אַ מייסע מיט פּיש
64	— — — — — קעמפּ - פּיער
65	— — — — — דאָס הינקענדיקע טייבעלע
69	— — — — — דאָס אַרימע געסל
70	— — — — — אין שטאָט - גאָרטן
72	— — — — — די פאַרשעמטע זון
74	— — — — — ברירער פון שטעט און פון דערפער
75	— — — — — יסאַקאָ און וואַנזעטי
78	— — — — — יסטריק
79	— — — — — דער אַרבעטער - צענטער
80	— — — — — לענינ'ס קערנער
81	— — — — — דזשערי
85	— — — — — אין דעם לאַנד פון די סאָוועטן
86	— — — — — מאַמע'ס מאָג
89	— — — — — מאַמע
90	— — — — — בלויע טרוימען
91	— — — — — ווייטע - נאָנטע
92	— — — — — שול - צימער
93	— — — — — האַרבסט - ליד
94	— — — — — טרעפּ
95	— — — — — אַזאַ אומגערעכטיקייט
98	— — — — — בליהענדע טרייסט
99	— — — — — ערשטע טריט

צוויי-הונדערט-צוויי-און-צוואנציק

164	זייט	הינדעלעך אויסגעזעסן
166	— — — — —	דאָס פאַרבלאָנדזשעטע אינגעלע
171	— — — — —	שול - סימכעלע
172	— — — — —	א האַרבסט'ס וויג - ליד
173	— — — — —	באַגינען
174	— — — — —	אין סאַמע מיטן שפּיל
175	— — — — —	די קלוינע מאַמעלע
178	— — — — —	די קאַרוסעל
179	— — — — —	מוישעלע און מענדעלע
184	— — — — —	ס'גיסט אַ רעגן
186	— — — — —	אַ צעשטערטער כאַלעם
188	— — — — —	אין צירק
190	— — — — —	גלאַסטער
192	— — — — —	דער גאַן-אייך פון אַרימקייט
194	— — — — —	זאַמדיקע שלעסער
195	— — — — —	גוגו וויל כאַפּן די זון
198	— — — — —	גוגו געפּינט זיך אַ וואַרעם אָרט
200	— — — — —	גוגו כאַפט אַ פּליג
202	— — — — —	ביינאַכט אין וואַלד
203	— — — — —	גוט מאַרגן דיר
204	— — — — —	אין שטאַט - נאָרטן
206	— — — — —	דער פאַרדינער
208	— — — — —	איבערנאַכט שפּאַציר
210	— — — — —	אַ קינדערשער איינפאַל
214	— — — — —	מאַמע רייזעלע און ליאַלעס לאַרע